ALEXANDRE DUMAS

Din crimele celebre

MLO&IM

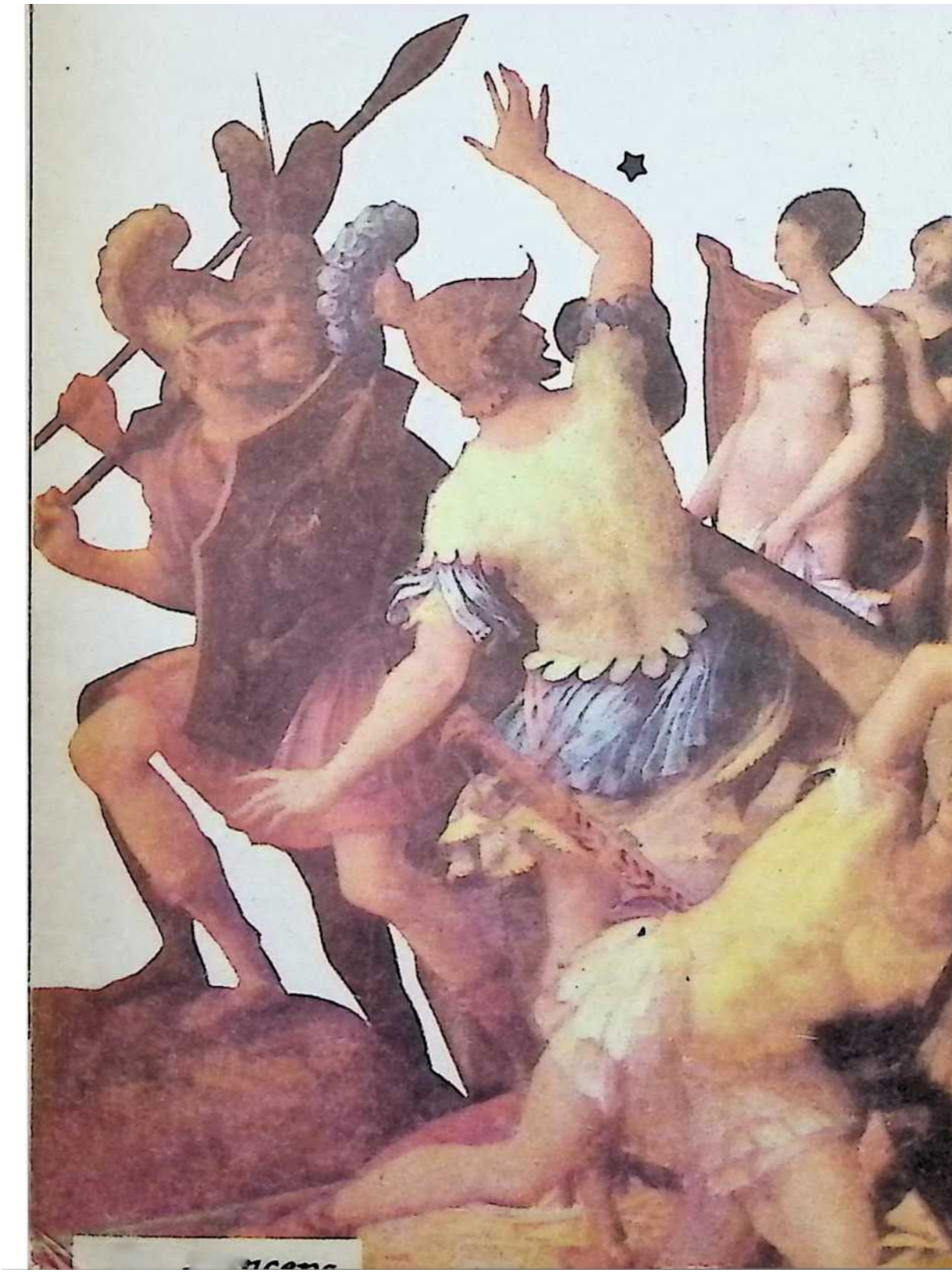

ALEXANDRE DUMAS

DIN CRIMELE CELEBRE
Maria Stuart

VOLUMUL I

Colecţia
AUTORI CELEBRI

Coperta : SORIN DRAGOS ANDREI

ALEXANDRE DUMAS

Din crimele celebre

MARIA STUART

k

* »

VOLUMUL ï

R o Princeps

- -------Acest roman reproduce versiunea -------
apărută în traducerea lui G. BORONZI la Tipografia ETaţională a lui J. Romanov & *Co.* în anul 1858,
cu ortoepia şi ortografia actualizate.

MARIA STUART

1587

Sînt regi ale căror nume sînt preursite pentru o soartă rea. în Franţa, este numele de Henrîc. Henrié I fu otrăvit, Henrie al II-lea fu ucis intr-un turnir, Henrie al III-lea şi Henrie al IV-lea fură asasinaţi iar lui Henrie al V-lea pentru care trecutul este aşa de fatal, numai Dumnezeu ştie ce-i păstrează viitorul.

în Scoţia, este numele de Stuart.

Róbert I muri la douăzeci şi opt de ani de langoare. Róbert al II-lea, cel mai fericit din familie, fu nevoit a petrece o parte din viaţa sa, nu numai în retragere dar şi numai în întuneric, din cauza unei inflamări la ochi care îi făcea roşii ca sîngele. Róbert al III-lea căzu după amărăciunea ce i-o făcu moartea unuia din fiii lui şi captivitatea celuilalt, lacob I fu ucis cu pumnalul de către Grahame în abaţia călugărilor negri din Perth. lacob al II-lea fu ucis la încercuirea de la Roxburgh, de sfărîmătu- rilc unui tun care plesni. lacob al III-lea fu asasinat

de un necunoscut intr-o moară unde se ascunsese în timpul bătăliei de la Sauchie. Jacob a! IV-lca, lovit de două săgeţi şi o bardâ, căzu în mijlociii nobilimii saie pe cîrnpul de bătaie de la Floddcn. lacob al V-lea muri de întristare pentru că-şi pierduse amindoi copiii şi de remuscare fiindcă pusese să-l omoare pe Hamilton. lacob al Vl-lea, pruursîl a uni pe capul său cele două coroane, a «Scoţiei şl a Angliei, fiul unui tată asasinat? trăi o viaţă tristă Şi frîcuiisă între eşafodul mamei sale Maria Stuart şi al fiului său Carol L Carol al II-lea petrecu o parte din viaţa sa în exil. lacob al IL-lca muri de asemenea în exil. Cavalerul de Sun-George, după ce fusese proclamat rege al Scoţiei sub numele de Ia- cob al VUI-lea, Angliei şi Irlandei sub numele de lacob al III-lea» fu nevoit a fugi, fără, ca să fi putui da armelor iui nici chiar strălucirea unei învingwL Carol Eduard, fiul său, după călcarea cea f&M veste de la Derby şi bătălia de la Cullcden, strîmtuiat din munte în munte, urmărit din stîncă în stîncă, inc- tind din ţărm în ţărm, fu luat pe jumătate gol de o corabie franceză şi dus ca să moară la Florenţa, fără ca vreodată curţile Europei să fi Vrut a-l recunoaşte de suveran. în cele din urmă, fratele său Henri Benőit, cel din. urmă moştenitor al Stuarţilor, după ce a trăit cu o pensiune de trei mii livre sterling, ce i-o făcuse regele George a! IH-leă, isi dădu suiletul uitat de toată lumea şi lăsînd casei do Hanovra ţoale diamantele coroanei ce le luase lacjb al II-lea trecînd pe uscat la 1688 ; tîrzie dar întreagă recunoştinţă a legitimităţii familiei care o urmase pe a sa.

în mijlocul acestor destine nefericite, Maria Stuart fu privilegiata nefericirii. Astfel, Brantôme a zis de dinsa : *cei ce vor vrea a scrie asupra acestei strălucite regine a Scoţiei au două subiecte foarte întinse, unul al vieţii ci şi altul al morţii sale.* Brantôme o cunoscuse intr-una din împrejurările cele mai dureroase ale vieţii sale, adică în momentul în care părăsea Franţa pentru Scoţia.

Ziua în care se duse la Calais, Maria Stuart, dotară a Franţei şi regină a Scoţiei la nouăsprezece ani, fu la 9 august 1561, după ce pierduse pe mama sa şi pe soţul ci în acelaşi an.

Era condusă de cardinalii de Guise şi de Lorania, unchii ei, de ducele şi ducesa de Guise, de ducele d'Aumale şi ducele de Nemours şi era aşteptată de două galere care trebuiau să o ducă în Scoţia, una sub ordinele d-lui de Mèvillon şi alta sub comanda căpitanului Albize. Rămase şase zile la Calais. În cele din urmă, la 15 ale aceleiaşi luni, după cel mai trist rămas bun la familia sa, se duse, însoţită de ducii d'Aumale, d'Elboeuf şi Damville, cu o mare parte din nobilime, în care era Brantôme şi Chatelard, şi se îmbarcă pe galera d-lui Mèvillon, care primi îndată ordinul de a înainta în largul mării, ceea ce şi făcu cu ajutorul vîslelor sale, fiindcă vin tul nu era aşa tare ca să aibă trebuinţă de pînze.

Maria Stuart era pe atunci în toată floarea frumuseţii şi mai strălucitoare încă sub costumul ei de doliu ; frumuseţe aşa de minunată, încît răspîndea împrejuru-i un farmec de care nu scăpă nici unul din aceia cărora vru să placă ea şi care fu fatal mai tuturor. Astfel se făcuse în acea epocă un cîntec despre dînsa, care, chiar după mărturisirea rivalelor

ei, cuprindea adevărul. Acest cîntec, se zice că era făcut de ducele de Maison-Fleur, cavaler gentil pentru litere şi pentru arme. Iată-l :

Zîna cea mîndră a frumuseţii
Se vede adeseori trecînd,
Iar printre negru-i văl al tristeţii
Faţa ci albă vezi pătrunzînd.

În mînă ţine săgeata amară,
Smulsă din tolba fiului ei
Şi împrejuru-i amorul zboară
Cu un văl negru pe ochii săi.

Văl trist cu care acoperise,
Vrînd să ascundă ca într-adins, Aceste vorbe
pe fruntea-i scrise „Alege moartea sau să fii
prins”.

Aşadar, în momentul acesta, Maria Stuart, îmbrăcata în marele ei doliu cel alb, era mai frumoasă ca niciodată, căci îi curgeau lacrimi groase din ochi, pe tăcute, pe cînd mina ei făcea cu batista, stînd în picioare în colţul col dindărătul corăbiei şi salu- tînd plină do durere pentru că pleca, pe aceia care simţeau ¿işa marc durere fiindcă nu rămînea. În cele din urmă, după o jumătate de oră, ieşiră din port şi se a fiară în largul mării.

Deodată Maria auzi nişte strigăte mari îndărătul ei. O corabie care venea cu pînzele întinse, dăduse, din neştiinţa pilotului, de o stîncă, astfel încît crăpase şi după ce tremură şi gemu aproape un minut
CÎI un om rănit, începu a se îneca în mijlocul urle- -telor tuturor oamenilor dintr-însa. Maria, înspăi- mîntată,

palidă, mută şi nemişcată, o privi cum se afundei treptat în mare, pe cînd nefericiţii oameni, văzînd că dispărea carena \ se urcau pe crucile catargelor şi pe funiile proptitoare * †, spre a-şi întîrzia agonia cu cîteva minute. în cele din urmă, carena, crucile catargelor şi catargele, toate fură înghiţite de gurii cea căscată a oceanului. Se văzură un minut plutind pe deasupra cîtevci puncte negre unele după altele, pe urmă valul împinse valul şi privitorii acestei drame înspălmîntătoare, văzînd oceanul liniştit şi singuratic, parcă nu s-ar fi întîmplat nimic, se întrebară unii pe alţii dacă nu fusese un vis ceeii ce li se arătase şi care pierise în cele din urmă.

— Vai ! strigă Maria căzînd pe un scaun şi re-zemîndu-şi braţele pe pupa galerei, ce cobe urîtă pentru o călătorie aşa de tristă ! Pe urmă, aruneînd din nou asupra portului care începea a se depărta ochii ei, zvîntaţi pentru puţin de lacrimi prin temere, care apoi se udară din nou :

— Adio, Franţa, murmură ea, adio, Franţa ; şi cinci ore întregi stătu astfel, plîngînd şi murmu- rînd : Adio, Franţa ! Adio, Franţa !

---

* carena = partea corăbiei care stă în apă.

† funii proptitoare – funii groase ce sînt legate de vârful catargelor şi se întind în formă do scară pînă la marginea corăbiei undo sînt înţepenite ca să sprijine catargul în clătinările corăbiei.

Se în-tunecâ şi ea tot plingea. Apoi, ineepînd să piardă toate lucrurile: din vedere şi fiind chemată la cină, se sculă şi zise :

— Acum, scumpa mea Franţă, cu adevărat te pierd, fiindcă noaptea geloasă pune doliu peste doliu, aruneînd un văl negru dinaintea ochilor mei. Adio dar pentru cea din urmă oară} scumpa mea Franţă, căci niciodată, nu te voi mai vedea.

După ¿aceste vorbe, se duse jos, zicînd că era cu totul din contra cu Didun. care, după plecarea iui Encu nu mai făcuse altceva decît a privi undele marii, deoarece dînsa nu-şi putea lua ochii de la pămint. Atunci toţi veniră împrejurul ei ca să încerce a o face să petreacă şi a o mingiia, dar ea, din ce în ce ?riai tristă, neputînd răspunde., aşa do mult o înecau lacrimile, abia mincă ceva şi zicînd sa-i facă patul pe bîrna pupe:, chemă pe cirmaci şi ii ordonă, dacă mai vedea pămîntul Iu revărsatul zilei, să vină a o deştepta îndată. Şi de aceasta Mciria avu parte» căci vin tul alimndu-se, cind veni ziua, galera se afla încă în vederea Franţei.

Maria simţi o bucurie marc cind o deşteptă cîr-machil, care nu uitase ordinul primit şi sculîndu-sc dth patL-i, deschise fereastra şi văzu înciî o data acel ţărm prea, Iubit. Dar, pe la ora cinci dimineaţa, înteţi nclu-se vîntul, galera se depărta repede, a-sttel încil pclmîntul dispăru de tot. Atunci Maria Ciîzu iar pe pat, pfilîdă parcă ar fi fost moartă şi murmurînd – din nou :

— Adio, Franţa ! Nu te voi mai vedea.

într-adevâr, în Franţei se .sirccuraseră cei mai fru-moşi ani ai vieţii sale, pe care îî plîngea aşa de mult ea. Născută în mijlocul celor dinţii tulburări religioase,

lingă .patul tatălui ei murind, doliul leagănului câula să se Întindă pentru ea pînă la mormînt, astfel incit şederea ei în Franţa fusese o rază de soare în mijlocul nopţii.

Calomniată chiar de la naştere, zgomotul se răspîndise aşa de mult că era rău făcută şi că nu putea trăi, incit într-o zi mama sa, Mana de Guise, ne mai puţind suferi aceste vorbe mincinoase, o scoase din scutecele ei şi o arătă goală ambasadorului Angliei, care venea, din partea lui Henric al VJII-lea, s-o ceară în căsătorie pentru principele galilor, care şi el erii numai de cinci ani. încoronatei cînd era de nouă luni de cardinalul Bcaton, arhiepiscop al Sfîn- tului Andrei, fu îndată închisă în castelul de Stirling de mama sa, care se temea de vreo perfidie a regelui Angliei pentru ca. Doi ani după aceasta, crezînd cii această fortăreaţă nu-i asigura destulă siguranţă, o mută într-o insulă în mijlocul lacului Mcnteith, unde o mănăstire, singura zidire ce se afla în acest loc, dădu azil copilei regale şi la alte patru fetiţe, născute în acelaşi an ca şi ea, avînd de asemenea dulcele nume oare este anagrama cuvîntului *aimer* (a iubi) şi care, pentru că nu aveau s-o părăsească în soarta ei cea bună ca şi în cea rea, se numeau Ma- *riile* reginei. Acestea erau Maria Livington, Maria Fleming, Maria Seyton şi Maria Beatoun. Stătu în această mînăstire pînă în momentul în care parlamentul, aprobtnd căsătoria ei cu mezinul Franţei, fiul lui Henric al Il-lea, fu condusă la „castelul de Dumbarton, ca să aştepte clipa plecării sale. Acolo fu dată în mîinile d-lui de Breze, care venea s-o întîmpine din partea lui Henric al II-lea. Plecînd pe galerele franceze ce se aflau la Clydia, Maria, după ce

fusese îndeaproape urmărită de flota engleză, intră la 15 august. 1548, în portul de Brest, un an după moartea lui Francisc I-ul. Afară de cele patru *Marii* ale reginei, galerele mai aduceau în Franţa trei din fraţii ei naturali, între care era priorul Sfîn- tului Andrei, lacob Stuart, care mai tîrziu s-a lepădat de credinţa catolică şi cui titlul de regent al regatului, sub numele de conte de Murray, s-a făcut aşa de fatal pentru biata Maria. De la Brest, Maria se duse la Saint-Germain-en-Laye$_r$ unde Henric al 11-lea care se urcase pe tron o umplu de mîngîieri şi pe urmă o trimise la o mînăstire unde erau crescute moştenitoarele celor mai nobile case din Franţa. Acolo, fericitele dispoziţiuni ale Măriei se dezvoltară. Născută cu inima unei femei şi cu capul unui bărbat, Mafia primi nu numai toate talentele de înfrumuseţare ce compun creşterea unei regine vii- toare, dar încă şi ştiinţele cele pozitive carp complinesc creşterea unui doctor îndemînatic. Astfel, cînd era de patrusprezece ani, ea ţinu, într-o sală de la Louvre, în faţa lui Henric al II-lea, a Cathe- rinei de Medicis şi a întregii curţi, un discurs latin compus de dînsa, în care susţinea că le stătea bine femeilor să cultive literele şi că este o nedreptate şi o tiranie să ia cineva parfumul de la flori, dînd fetelor numai grija casei. Se înţelege în ce fel o regină viitoare, care susţinuse o asemenea teză, iu primită Ia curtea cea mai literată şi cea mai pedantă din Europa. între literatura lui Babelais şi a lui Ma- rot care începea să cadă, şi cea a lui Ronsard şi Mon-

taine, care mergea la apogeu, Maria deveni regina a poeziei, prea fericită fiind să nu poarte niciodată altă coroană dccît aceea pe care Ronsard, Debellay, Maison-Fleur şi Brantôme îi puneau pe cap în toate zilele. Dar ea era preursită. în mijlocul acestor sărbători pe care încerca să le învie şi cavaleria murindă, ajunse lupta cea fatală a turnirurilor : Henric al II-lea, lovit eu o ţandăra de lance în lipsa vizierei sale, se duse să se culce înaintea cetăţii lingă strămoşii lui iar Maria Stuart se urcă pe tronul Franţei, unde de la doliul lui Henric trecu la al mamei sale şi apoi de la doliul mamei sale la al soţului ei.

Maria simţi această din urmă pierdere ca femeie şi ca poetă ; inima ei se revărsa în! lacrimi amare şi în plîngerî armonioase. Iată versurile ce le făcu atunci :

Cîntarea-mi dulce şi durereoasă
Este pătrunsă d-un mare dor ; Plîngă amintirea mult preţioasă Care mă face acum să mor.
Şi în suspine neauzite
Viaţa mea trece pe nesimţite.

N-a fost vreodată nefericire,
Ursită crudă cum e a mea,
Altă femeie nu am de ştire Aşa durere să poată avea. Si-n doru~n care mă aflu eu Presimt d-aproape mormîntul meu.

în primăvara vieţii mele
Floarea juniei s-a scuturat,

Mi-apune raza inimoasei stele Ce-o clipă numai m-a luminat.
Şi de-mi rămîne vreo mulţumire E o dorinţă, o amintire.

Ce îmi plăcea mie odinioară Azi se preface în dor amar Zile senine de primăverii întunecoase azi mi se par ;
Şi nu e în lume ceva plăcut
Ce-a mea dorinţă să-l fi cerut.

*

într-al meu suflet, la a mea vedere
Un chip stă faţă neîncetat,
Nici zi nici noapte din ochi nu-mi piere, C-un văl de doliu m-a înfăşurat, Cum se-nfăşoară a lunii faţă Adesea, iama, în văl de ceaţă.

Si nu mă lasă măcar durerea Să stau o clipă în vreun loc, Ş: chiar dacă îmi schimb şederea, Tot nu se stinge viul meu foc : Ce e mai bine, ce e mai rău, E izolarea cu dorul meu.

Ori în ce loc mă voi ascunde, în zorii zilei sau în amurgit, Pe munţi, pe timpuri, prin văi afunde, Inima-mi simţi-va necontenit Lipsa acelui de care Astăzi mă aflu în depărtare.

De voi întoarce, plîngind adesea Spre cer privi rea ochilor mei, P-azurul dulce ce din nori apare Zăresc săgeata ochilor săi.
Dacă pe apă îi voi lăsa Parcă într-însa văd groapa sa.

I

Dacă-n repaus ori somnoroasă Stau cîteodată
pe patul meu, Aud şoptindu-mi vocea-i duioasă,
Simt că m-atinge cu braţul său.
De sânt deşteaptă, de dorm, ei bine, El
totdeauna e lingă mine.

Vreo frumuseţe nu văd vreodată Aşa perfectă
cum este ea, Al cărei farmec astăzi să poată A
mai supune inima mea : Căci mai puternic ca al
tuturor E pentru mine al său amor.
i

Dar încetează liră odată,
Şi pune capăt acestui cîntat, A cărui bază
nestrămutată
Va fi amorul cel mai curat. Care, de dînsul, deşi
departe, Tot va fi însă fără de moarte.

Atunci, zise Brantôme, *era frumoasă de văzut, căci albeaţa feţei sale se lupta cu albeaţa vălului său pe care a întrecea, astfel incit în cele din urmă artificiul vălului pierdea partida şi neaua albei sale feţe o ştergea pe cealaltă.. Căci tot astfel,* adaugă el, *o văzui întotdeauna, din clipa în care fu văduvă, pe cit avui onoarea de a o vedea în Franţa şi în Scoţia, unde a trebuit să se ducă după optsprezece luni, cu marea ei părere de rău şi după văduvia ci, ca să-şi împăciuiască regatul ce era foarte împerecheat pentru religiunea sa. Vai! Ea n-avea cu toate acestea nici această dorinţă nici această voinţă şi am auzit-o zicînd adesea că se temea de această călătorie ca de moarte; căci dorea de o sută de ori să rămînă în Franţa ca simplă muritoare, decît să se dzică a îm- părăţi intr-acea ţară sălbatică; dar unchii ci o îndemnară şi chiar o siliră a se duce*

acolo deşi pe urmă se căiră pentru această greşeală.

Maria se supuse, cum am văzut şi începu călătoria sa cu asemenea sentimente, incit pierzind pămîntul Franţei din vedere, crezu că era să moară. Atunci sufletul ei aşa de poetic se revărsă în aceste versuri atît de cunoscute :

O, Franţa scumpă, rămîi sănătoasă,
O, ţară frumoasă
Ce mult te-am iubit,
Şi care junea-mi ferice-ai nutrit !
Vă las ziua bună, o zile senine,
Frumoase şi line 1

Plăpînda nacelă ce azi mă desparte De tot ce iubisem în viaţa mea junǎ, Din trista-mi fiinţă ia numai o parte, Cealaltă rămîne cu tine-rfipreună ; O las dar acolo să fie cu tine, Căci ea-ţi va aduce aminte de mine.

Această jumătate a fiinţei sale pe care Maria o lăsa în Franţa era trupul junelui ei rege, care luase eu sine toată fericirea bietei Maria, în mormîntul lui.

Maria avea o singură speranţă şi aceasta era ca apariţia vreunei flote englezeşti să nevoiască mica ei escadră a se întoarce, dar avea să-şi împlinească ursitele. O ceaţă, care era extraordinară pentru acel timp de vară, se întinse chiar în ziua aceea pe toată strîmtoarea şi o făcu să scape de flota Angliei ; căci această ceaţă era aşa de deasă încit nu se putea vedea de la pupă pînă la catarg. Ţinu şi toată ziua de duminică, care era a doua zi după pleoare şi se ridică abia a treia zi, luni, pe la ora opt dimineaţa. Flota cea mică, care, în tot timpul acesta navigasc la întîmplare, se af-lă în mijlocul unor stînci aşa de numeroase, îneît, dacă ceaţa ar mai fi ţinut numai cîteva minute, galera ar fi dat negreşit de vreo stîncă şi ar fi pierit ca vasul care se văzuse scufun- dîndu-se cînd a ieşit din port. Această limpezire făcu pe pilot să recunoască coastele Scoţiei şi îndreptând cu multă îndcmînare cele patru vase ale lui printre acele şiruri de stînci, se duse în 20 august la Leith, unde nu se făcuse nici o pregătire pentru primirea reginei. Cu toate acestea, abia ajunse ea acolo şi cei mai de frunte ai oraşului se adunară şi veniră a o complimenta. în acest timp, strînseră cîţiva călueşei ale căror hamuri cădeau trenţe, ca s-o conducă pe regină la Edimburgh. La această vedere, Maria nu se putu opri de a plînge încă o dată, căci işi . aducea aminte de măreţii ei cai de paradă şi de caii cei mîndri ai cavalerilor şi damelor ei din Franţa, astfel

ca deodată, Scoţia i se arătă în toată ticăloşia sa iar a doua zi, ea căută să i se arate în toată sălbăticia ei.

A petrecut la castelul d'Holyrood o noapte în care, zice Brantome, cinci sau şase sute de locuitori din oraş, în loc dc-a o lăsa să doarmă, veniră să-i cînte ca turbaţi cu nişte viori păcătoase şi cu nişte dible mici cu trei corzi, doar să audă liturghia. Din nefericire, poporul din Edimburgh era aproape în întregime de religie reformată ; astfel îneît, în- furiindu-se de ce SÎI meargă regina cu această probă de papîsm, intră cu sila în biserică înarmat cu cuţite, cu pietre şi cu bîte, cu scop de a-l omorî pe bietul preot, care era leimosinarul ei. Acesta părăsi altarul şi fugi lîngă regină, pe cînd fratele Măriei, priorul de la Sfîntul Andrei, pe care îl trăgea mai mult inima pe atunci să fie soldat decît ecleziastic, luă o sabie şi punîndu-se între popor şi regină, declară că îl va omorî cu mîna sa pe cel dintîi ce ar face un pas mai mult. Această hotărîre, unită cu aerul cel brav şi împăciuitor al reginei, opri zelul noilor reformaţi.

Cum am mai- zis, Maria ajunsese, în mijlocul aprinderii primelor războaie religioase. Catolică ze-loasii ca toată familia ei dinspre mama sa, insufla hugenoţilor cele mai mari temeri : astfel, se răspîn-dise zvonul cîi Maria în loc să tragă Ia Leith, cum o nevoise ceaţa, trăsese la Aberdeen. Acolo, se zicea că s-ar fi întîlnit cu contele de Huntly, unul dintre aceia care rămăseseră credincioşi în religia catolică, şi care, după familia Hamiltonilor era cel mai de aproape şi cel mai tare aliat al' familiei regale. Ajutată de el şi de douăzeci de mii de soldaţi din nord, s-a. fi dus atunci la Edimburgh şi ar fi reînfiinţat credinţa catolică în toată Scoţia. Evenimentele nu întîrziară însă de a proba că

această acuzaţie era mincinoasă.

Maria iubea prea mult, cum am zis, pe priorul de ki Sfîntul Andrei, care era fiul lui Iacob al V-lea şi al unei nobile ce se tnigea din familia conţilor de Mar, care fusese frumoasă în tinereţea ei şi care cu tot amorul prea cunoscut al lui Iacob al V-lea pentru dînsa şi copilul ce rezultă dintr-însul, a luat pe lordul Douglas de Lochleven, cu care făcuse doi copii, cel mai mare pe nume Williams şi cel mai mic George, care se aflau astfel fraţi vitregi ai regentului. Astfel, abia că se urcase pe tron Maria şi înapoiase priorului de la Sfîntul Andrei titlul de conte de Mar, care era al strămoşilor săi dinspre mamă, şi fiindcă acela de conte de Murray era vacant de la moartea faimosului Thomas Randolph, Mafia, în amiciţia ei frăţească pentru Iacob Stuart, nu întîrzie de-a alătura acest titlu pe lingă acelea cu care il mai decorase.

Dar aici greutatea se făcea mai mare şi mai încurcată, căci noul conte de Murray, cu caracterul ce-l cunoaştem, nu era om să se mulţumească cu un titlu fără pămînturi ; aşadar pămînturile, care erau ale coroanei de la stingerea părţii masculine a vechilor conţi, fuseseră puţin cîte puţin cotropite de vecinii puternici, între care se afla faimosul conte de Huntly de care am mai vorbit : rezultă din aceasta că şi regina, judecind imediat că din această parte ordinele ei ar putea prea bine să întimpine oarecare "piedici, se puse, sub cuvînt de a vizita moşiile sale din nord, în fruntea unei mici oştiri comandate de fratele ei, contele de Mar şi de Murray.

Contele de Huntly fu cu atît mai puţin înşelat de această expediţie, deoarece fiul lui, John ’Gordon,

pentru cîteva abuzuri ce făcuse, fusese condamnat' la închisoare temporară. Cu toate acestea el arătă toate supunerile putincioase reginei, trimiţînd mesageri înaintea ei, ca s-o invite a se odihni în castelul lui şi veni chiar în persoană, după mesageri, ca să reînnoiască şi din gura sa invitaţia. Din nefericire, chiar în clipa în care venea să se intîlncască cu regina, guvernatorul de la Inverncss, care orii un om al iui, refuză Măriei intrarea în acest castel, care era cu toate acestea un castel regal. Este adevărat că Murray, convins că nu se cuvenea să stea la tocmeală cu asemenea rebeli, pusese să-i şi taie capul ca unui culpabil de înaltă trădare.

Această faptă nouă îi probă lui Huntly că tînăra regină nu era dispusă a lăsa domnilor să reia această putere mai suverană înjosită de tatăl-său ; astfel, în- dată, cu toată primirea cea plină de bunăvoinţă ce i se făcu, cînd află, fiind la cîmp, că fiul său, scă- pînd din închisoare, se pusese în fruntea corăbiilor sale, se temu că nu l-ar crede cineva, cum că nu era complice la această răscoală şi plecă în noaptea aceea chiar, spre a prelua comanda soldaţilor lui, hotărît, fiindcă Maria n- avea cu dînsa mai mult de şapte pînă la opt mii de oameni în oştire, a încerca soarta unei bătălii, proclamînd ca Bucleuch, în tentativa sa de a-l smulge pe lacob al V-lea din miinile Douglasilor, că n-avea nimic cu regina, ci numai cu regentul, care o ţinea sub tutela sa şi îi strica gîndurile cele bune.

Murray, care ştia că adesea toată liniştea unui regat ţine dc tăria ce dezvoltă cineva în începuturile sale, adună îndată pe toţi baronii din nord, ale că- ror pămînturi erau vecine cu ale sale, ca să meargă contra

lui Huntly. Toţi ascultară, căci casa lui Gordon era aşa de puternică, îneît fiecare se temea să nu se facă şi mai puternică ; dar. cu toate acestea era învederat că, dacă era vreo ură pentru vasal, nu era múltéi iubire pentru regină şi că cea mai mare parte veniseră fără vreun scop hotărît şi cu proiectul de a lăsa împrejurările să-i conducă.

Amîndouă oştirile se întîlniră lîngă Aberdeen. Murray puse îndată oastea sa, pe care o adusese de la Edimburgh şi de care era sigur, pe vîrful unei înălţimi şi aşează treptat pe panta dealului pe toţi aliaţii săi din nord. Huntly înaintă cu hotărîre asupra lor şi îi ataciî pe muntenii vecini ai săi, care, după o luptă scurtă, se retraseră în dezordine. îndată soldaţii săi îşi aruncară lănciile şi trăgîndu-şi spadele, strigară : Gordon ! Gordon 1 apoi se luară după fugari şi credeau că au şi cîştigat bătălia, cînd veniră să se lovească îndată cu corpul armatei lui Murray, care rămase nemişcat ca o întăritură de fier şi care, cu lungile sale lăncii, o scoase lesne la cale cu adversarii săi care erau uşor înarmaţi. Atunci veni rîndul Gordonilor să se retragă, ceea ce văzînd soldaţii din nord, se adunară din nou şi veniră iară la luptă, avînd fiecare din ei cîte o ramură verde la căciulă ca să fie recunoscut de camarazii lui. Aceasta mişcare neaşteptată hotărî soarta bătăliei : muntenii sc rostogoliră din deal ca un pîrîu, tîrînd cu dînşii tot ce ar ii vrut să le împiedice trecerea. Atunci Murray, văzînd că sosise clipa de a strica cu totul armata inamicilor, năvăli cu toată cavaleriii sa. Huntly, care era prea gras şi foarte greu înarmat, căzu şi fu sfărîmat sub picioarele cailor. Lui John Gordon, după ce fu prins în fuga sa, i se tăie peste trei zile capul, la Aberdeen. în cele din urmă, fratele său, care era prea tînăr atunci ca

să sufere o asemenea soartă, fu închis într-o temniţă şi omorît mai tîrziu, chiar în ziua cînd împlini şaisprezece ani.

'Maria se aflase de faţă la această bătălie iar liniştea şi curajul ce le arătase făcuseră o mare impresie asupra sălbaticilor ei apărători, care, în toată calea ei, o auziseră zicînd că ar fi vrut să fie bărbat ca să-şi petreacă zilele călare şi nopţile sub cort şi să poarte cămaşă .de zale pe trup, o cască pe cap, o pavăză la braţ şi o spadă lată la brîu.

Maria îşi făcu intrarea la Edimburgh în mijlocul entuziasmului general, căci această expediţie contra contelui de Huntly, care era catolic, fusese foarte populară între locuitorii din Edimburgh, care nu puteau să înţeleagă adevăratele motive ce produseseră această întreprindere. Ei erau reformaţi, contele era papîst: era un inamic mai puţin, iată tot ce priviseră ei. Astfel, scoţienii, în mijlocul strigărilor, arătară din gură ori prin cereri scrise, dorinţa ca regina lor, care n-avea nici un copil cu Francisc al II-lea, să se remărite. Maria consimţi şi dînd ascultare învăţăturilor .înţelepte ale acelora care o înconjurau, hotărî să iîntrebe despre această căsătorie şi pe Elisabeta, pe care, ca o nepoată a lui Henric al VIII-lea, era s-o moştenească la întîmplare, dacă regina Angliei ar fi murit fără să lase vreun urmaş. Din nefericire, ca nu se purtase totdeauna cu o asemenea înţelepciune, căci, la moartea Măriei Tudor, căreia i se zicea Maria sîngeroasa, reclamase tronul lui Henric al VIII-lea şi întemeindu-se pe nelegi- timitatea de naştere a Elisabetei, luase titlul regilor Scoţiei, Angliei şi Irlandei punind să se facă monede cu acest titlu nou şi să i se sape vasele cu acest titlu nou.

Elisabeta era cu nouă ani mai mare decît Maria, adică pe atunci nu împlinise încă treizeci de ani. îi era prin urmare rivală nu numai ca regină ci şi ca ¡femeie. În privinţa creşterii, putea susţine comparaţia cu folos, căci dacă avea mai puţin farmec în suflet, avea mai multă soliditate în judecată. Familiarizată cu politica, cu filozofia, cu poezia şi cu muzica, afară de limba engleză, limba sa părintească, vorbea şi seria minunat în limba greacă, latină, franceză, italiană şi spaniolă, dar deşi o întrecea cu aceasta pe Maria, Maria era mai frumoasă şi mult mai încintătoare decît rivala sa. Elisabeta, este adevărat, avea o înfăţişare măreaţă şi plăcută, ochi mici şi strălucitori, o albeaţă minunată, dar avea părul roşu, piciorul mare şi mina groasă, în timp ce Maria, din contră, cu frumosul ei păr blond cenuşiu, cu fruntea ei nobilă şi deschisă, cu sprincenele ei aşa de regulat arcuite încît le-ar fi crezut cineva trase cu penelul, cu ochii oi din care rîvnea neîncetat un filtru de flăcări, cu nasul ei format cu toată scumpă-tatea liniilor greceşti, cu gura ei aşa de rumenă şi aşa de graţioasă încît părea că trebuia să se deschidă numai ca să facă a se auzi vorbe dulci, întocmai ca o floare ce se deschide numai ca să degaje pariu- muri, cu gîtul ei alb şi graţios ca al unei lebede, cu mîinile ei de alabastru, cu talia ei de zeiţă şi cu piciorul ei de copil, făcea o armonie căreia statuarul cel mai fanatic de forme n-ar fi ştiut ce greşeală să-i afle.

Aceasta era cea mai mare şi adevărata crimă a Măriei : o singură imperfecţiune la obraz sau la talie ar fi făcut-o să nu moară pe eşafod.

Astfel deci, această frumuseţe era pentru Elisa-bota, care n-o văzuse niciodată şi care prin urmare nu o putea judeca decit din auzite, o cauză mare de

nelinişte şi gelozie pe care nu ştia s-o ascundă şi pe care o da neîncetat pe faţă cu ‘întrebările şi cu nerăbdările ei. într-o zi cînd stătea cu familiaritate de vorbă cu lacob Melvil pentru cauza ce îl aducea la curtea ei, şi care era patronajul ce îl da Elisa- betei, Maria Stuart, pentru alegerea unui bărbat, alegere pe care regina zkngliei se arătase mai întîi că dorea a o aţinti asupra contelui de Leycester, conduse pe ambasadorul Scoţiei într-un cabinet de lucru, unde îi arătă mai multe portrete cu etichete scrise de mina sa. Cel dintîi era al contelui de Leycester. Fiindcă acesta era chiar peţitorul arătat de Elisabeta, Melvil ceru acest portret de la Elisabeta ca să îl arate Mariéi Stuart, dar Elisabeta nu vru să-l dea, zicîndu-i că numai pe acela îl avea. Atunci Melvil îi răspunse surîzînd că avînd originalul putea prea bine să-i dea copia ; dar Elisabeta nu vru să consimtă nici pentru toată lumea. După ce încetă

această mică dispută, ii arătă portretul Mariéi Stuart pe care 11 sărută cu multă tinereţe, mărturisind lui Melvil marea sa dorinţă de a o vedea pe stăpîna sa.

— Astii e foarte lesne, doamnă, răspunse acesta, pune să-ţi păzească această cameră sub cuvînt că nu ţi-e bine şi pleacă incognito în Scoţia, cum a făcut regele lacob al V-lea pentru Franţa, cînd a vrut s-o vadă pe Madelena de Valois, pe care a luat-o pe urmă de nevastă.

— Vai ! răspunse Elisabeta, şi eu aş vrea, dar hu e aşa de lesne cum crezi. Spune-i cu toate acestea reginei dumitale că o iubesc foarte mult şi că vreau sfi trăim mai prietene decît pînă acum.

Pe urmă trecînd la un subiect de care se părea de mult timp că avea dorinţa să vorbească :

— Să vedem, Melvil, urmă ea, spune-mi curat, soră-mea e aşa de frumoasă cum se zice ?

— Trece de prea frumoasă, răspunse Melvil ; dar nu pot să dau o idee despre aceasta maiestăţii voastre, neavînd vreun punct de asemănare.

— Am să-ţi dau eu unul, zise regina, e mai frumoasă decît mine ?

— Doamnă, răspunse Melvil. eşti cea mai frumoasă din Anglia, iar Maria Stuart este cea mai frumoasă din Scoţia.

— într-un cuvînt, care din noi două este cea mai frumoasei ? întrebă Elisabeta, pe care acest răspuns oricît de îndemînatic fusese, nu o mulţumea întrutotul.

— Stăpîna mea, doamnă, răspunse Melvil, sînt, nevoit a o mărturisi.

— Atunci, e prea mare deci, zise Elisabeta, căci talia mea e din cele mai mari ?

— Doamnă, răspunse Melvil, ea e vînătoarea, călăria, lutul şi clavirul.

— E forte în acest din urmă instrument ? întrebă Elisabeta.

— Da. doamnă, zise Melvil, destul de forte pentru o regină.

Convorbirea rămase aici, dar fiindcă şi Elisabeta era o muzicantă minunată, însărcina pe milordul Husden a-l introduce pe Melvil la dînsa în clipa în care s-ar afla la clavir, ca să o poată auzi fără ca ea să se arate că ar cînta pentru dînsul. Intr-adevăr, în aceeaşi zi, Husden, urmînd instrucţiunile reginei, conduse pe ambasador într-o galerie care era despărţită de apartamentul reginei printr-o tapiţerie, astfel îneît, Husden ridîcînd-o, Melvil o putut auzi foarte bine pe Elisabeta, care se întoarse numai după ce * cîntă partitura întreagă cu mult talent. Văzîndu-l pe Melvil, se prefăcu că se supără mult şi chiar să-l bată ; dar această supărare se alină puţin cîte puţin înaintea complimentelor ambasadorului şi pînă în cele din urmă îi trecu de tot cînd el îi mărturisi că Maria Stuart nu era de puterea ei. Dar nu era numai atît: mîndră de acest triumf, Elisabeta vru s-o mai vadă Melvil şi dansînd. Prin urmare, îl mai ţinu încă două zile pînă a-i da scrisorile, ca să poată a se afla de faţă la un bal ce urma să îl dea. Aceste scrisori, cum am spus, cuprindeau dorinţa ei ca Maria Stuart să-l ia de bărbat pe Leycester, dar această * propunere nu putea fi luată ca serioasă. Leycester, al cărui merit personal era pentru aceasta prea de mijloc, era de o

naştere cu mult mai mică incit să pretindă mina fiicei atîtor regi. Mana răspunse deci că o asemenea alianţă nu-i venea la socoteală.

în mijlocul acestor lucruri, se întîmplă la curte o istorie curioasă şi tragică.

Printre domnii care o urmaseră pe Mari a Stuart în Scoţia era, cum am zis, un tînăr gentilom anume Chatelard, adevărat tip al nobleţei de atunci, nepot al lui Bayard dinspre mama sa, poet şi cavaler, plin de talent şi curaj şi fiind al mareşalului Damville, din casa căruia făcea parte. Această poziţie înaltă în care se afla Chatelard îi iertă, în tot timpul în oare se aflase în Franţa, s-o curteze pe Maria Stuart, care nu văzuse niciodată în închinăciunile ce i le făcea în versuri, altceva decît acele declaraţii poetice şi galante, care erau la modă pe atunci şi de care, mai vîrtos ea, era mai în toate zilele încărcată. Aşadar se întîmplă ca în timpul în care Chatelard era cel mai înamorat de regină, ea să fie, cum am zis, nevoită a părăsi Franţa. Atunci mareşalul Damville, care nu cunoştea patima lui Chatelard şi care însuşi încurajat de buna primire a Măriei, se pusese la rînd ca să-l moştenească pe Fran- cîsc al II-lea ca soţ, plecă în Scoţia cu biata exilată, luîndu-l ou dînsul pe Chatelard şi netrecîndu-i deloc prin minte ca el să-i fie rival, îi mărturisi patima sa şi îl lăsă lingă Maria cînd fu nevoit a o părăsi, însărcinindu-l pe junele poet a susţine pe lîngă dînsa interesele amorului său. Această însărcinare de confident îl apropie şi mai mult pe Chatelard de Maria şi fiindcă în calitatea sa de poet, regina îl trata ca pe un frate, prinse atîta inimă în privinţa patimc-i

sale, incit făcu cea mai cutezătoare încercare a sa ca să capete un alt titlu. Prin urmare, se introduse .

într-o seară în camera Măriei Stuart şi se ascunse sub pat, dar în clipa în care regina se pregătea să se dezbrace, un căţel pe care îl avea ea începu să latre aşa de tare încît femeile alergară la lătratul lui şi urmînd cu ochii partea către care lătra căţelul, văzură pe Chatelard. O femeie iartă lesne o crimă pe care o scuză un prea mare amor : Maria Stuart era femeie înainte de a fi regină şi îl iertă.

Dar, această bunătate făcu să crească şi mai mult încrederea lui Chatelard. El atribui mustrarea pe care o primise la înfăţişarea femeilor reginei şi presupuse că dacă ar fi fost singură, l-ar fi iertat şi mai bine. Astfel încît, trei săptămîni mai tîrziu această scenă se reînnoi, dar de astă dată Chatelard, prins într-un armariu după ce se culcase regina, fu predat gărzilor.

Momentul era rău .ales : un asemenea scandal, într-o perioadă în care regina trebuia să se mărite, ar fi fost fatal pentru Maria, dacă nu era fatal pentru Chatelard. Murray luă lucrul asupra sa şi judecind că un proces public ar putea singur să scape numele reginei, împinse acuzaţia aşa de tare, încît Chatelard fu condamnat la moarte. Maria stărui pe lîngă fratele ei ca să-l trimită înapoi pe Chatelard în Franţa, dar Murray o făcu să vadă ce urmări înspăimîntătoare ar avea o asemenea iertare, astfel încît Maria fu nevoită a lăsa dreptatea să-şi urmeze cursul : Chatelard fu condus la supliciu.

Cînd ajunse pe eşafodul care era înălţat înaintea palatului reginei, Chatelard, care refuzase ajutorul unui preot, puse să i se citească oda lui Ronsard asupra morţii şi după această citire pe care o urmă cu un plîns învederat, se întoarse către ferestrele reginei şi strigînd pentru cea din urmă oară :

— Adio, cea mai frumoasă şi cea mai crudă principesă din lume !

îşi întinse gîtul executorului, fără a arăta nici o căinţă sau a scoate vreun plînset. Această moarte făcu o aşa de mare întipărîre reginei încît nu cuteză să-l compătimească.

în acest timp se răspîndi zvonul că regina Scoţiei consimţea la o nouă căsătorie şi mai mulţi peţitori se înfăţişară, venind de la cele dinţii case suverane din Europa : mai întâi fu arhiducele Carol, al treilea fiu al imperatorului Germaniei, pe urmă principele moştenitor al Spaniei, don Carlos, acelaşi care fu pe urmă dat la moarte de tatăl său, apoi ducele d'Anjou, care deveni mai târziu Henric al III-lea. Dar ca să ia un principe străin, trebuia să se lepede de drepturile ei la coroana Angliei. Maria refuză prin urmare şi făcîndu-şi onoare de acest refuz lîngă Elisabeta, îşi aruncă ochii asupra unui lord al acesteia din urmă, anume lord Darnley care era fiul contelui de Lennox.

Elisabeta, care nu putea spune nimic în contra acestei căsătorii, fiindcă regina Scoţiei alegea nu numai un englez de soţ, dar încă lua pe acest soţ – din propria sa familie, îngădui contelui de Lennox şi fiului său a se duce la curtea Scoţiei, rezervi n- du-şi, dacă lucrurile i se păreau că ar lua o faţă serioasă, a-i rechema pc amîndoi lîngă dînsa, ordin căruia trebuiau să fie nevoiţi a se supune, fiindcă toate bunurile lor se aflau în Anglia.

Darnley era de optsprezece ani, era frumos, bine făcut, elegant, vorbeai acel-jargon încîntător al tinerilor domni de la curtea Franţei şi Angliei pe care Maria încetase de a-l mai auzi de la exilul ei în Scoţia. Ea fu amăgită de aceste aparenţe şi nu văzu că sub

această scoarţă strălucitoare, Darnley ascundea o nulitate profundă, un curaj în doi peri şi un caracter schimbător. Este adevărat că el ajunsese pînă la dînsa cu ajutorul unui om a cărui înrâurire era aşa de singulară ca şi înălţarea sa, care-i da ocazia dea o deprinde. Vrem să vorbim de David Rizzio.

David Riizzio, care a jucat un rol aşa de mare în viaţa Mariej Stuart şi a cărei mare favoare, a dat, fără vreun cuvînt probabil, inamicilor săi arme aşa de crude în contra ei, era fiul unui muzicant din Tcrino încărcat cu o familie numeroasă, care, vă- zînd că avea un gust învederat pentru muzică, îl învăţase începuturile acestei arte. Cînd era de cincisprezece ani părăsise casa părintească şi .se dusese pe jos la Nisa, unde ducele de Savoîa îşi avea curtea ; acolo, intrase în serviciul ducelui de Moreto şi acest domn fiind numit peste cîţiva ani la ambasada Scoţiei, Rizzio îl urmă în acest regat. Fiindcă acest tânăr avea un glas minunat şi cînta cu viola şi cu dibla cîntece ale căror arii şi vorbe erau compuse de el, ambasadorul vorbi despre dînsul Manei, care dori să-l vadă. Rizzio, plin do încredere în sine, văzînd în această dorinţă a reginei un mijloc de a se ajunge, se grăbi a se supune ordinului ei, cînta înaintea-i şi acesteia îi plăcu. Atunci îl ceru

lui Moreto. fără mai multă însemnătate cleeît parcă i-ar fi cerut un cîine bun sau un şoiră învăţat. Moreto îl dădu, încîntat că se ivise această ocazie pentru a-i face ciule, dar abia fu în serviciul ei şi Marja văzu că muzica era cel mai mic talent din cîte avea el şi că mai avea, pe lîngă acesta şi o învăţătură, dacă nu profundă, cel puţin variată, un spirit mlădios, o imaginaţie vie, maniere dulci şi în acelaşi timp multă cutezanţă şi siguranţă, li aducea aminte de acei artişti

din Italia pe care îi văzuse la curtea Franţei şi care vorbeau limba lui Marot şi a lui Ron.sard, ale căror frumoase poezii le ştia pe dinafară : aveţi mai mult dccît îi trebuia ca să placă Măriei Stuart. în scurt timp deveni favoritul ei şi înLîmplîndu-se atunci ca locul secretarului dispa- ciclor‡ franceze sZi fie vacant, Rizzio fu numit în acest loc.

Darnley, care vroia să reuşească cu orice preţ, îl atrase pe Rizzio la interesele sale, neştiind că n-avea trebuinţă de acest sprijin şi fiindcă Maria, care de la întâia vedere se înamora de dînsul, temîndu-se de vreo intrigă nouă din partea Elisabetei, grăbea, pe cit o iertau convenienţele, această unire, lucrurile merseră cu o iuţeală minunată şi în mijlocul bucuriei publice, cu aprobarea nobilimii, cu excepţia unei mici minorităţi, în fruntea căreia era Murray, căsătoria fu serbată la 29 iulie 1565, sub cele mai fericite auspicii. O zi înaintea ajunului, Darnley şi contele de Lennox, tatăl său, primiseră ordin să se întoarcă la Londra şi fiindcă nu se supuseseră, opt zile după serbarea cununiei aflară că doamna contesă de Lennox, singura persoană din familia lor care rămăsese în puterea Elisabetei, fusese arestată şi condusă la Turn. Astfel Elisabeta, cu toată prefăcătoria ei, cuprinsă de această primă iuţeală pe care avea totdeauna aşa de mare greutate a o învinge, îşi dăduse pe faţă toate resentimentele.

Cu toate acestea Elisabeta nu era femeia oare să se mulţumească cu o răzbunare nefolositoare : astfel, ea dădu îndată drumul contesei şi îşi întoarse ochii către Murray, cel mai nemulţumit dintre lorzii opoziţiei care pierdea cu această căsătorie toată în- rîurirea sa personală. Nu-i fu

‡ dispacielor – depeşelor

greu prin urmare Elisabetei ca să-i dea armele în mină. într-adevăr, după ce a căzut în întreprinderea dinţii pe oare o făcuse ca să pună mîna pe Darnley, chemă la dînsul pe ducii de Chatellerault, Glaincaîrn, Argyle şi Rothes, care adunînd cili partizani putură, începură a se răscula pe faţă contra reginei. Aceasta fu fapta cea mai pe faţă a inamicei care fu în cele din urmă aşa de fatală Măriei.

Regina, din partea sa, făcu un apel la nobilimea sa, care se grăbi a-i răspunde şi a se aşeza împre-jurul ei, astfel încît după o lună se află împresurată do cea mai frumoasă oştire ce ar fi ridicat vreodată vreun rege al Scoţiei. Darnley se puse în fruntea acestei adunări măreţe, călare pe un cal minunat, acoperit cu o armură aurită, şi însoţit de regina, care, avînd un costum de amazoană şi pistoale în coburul şeiî, vru să facă această campanie împreună cu dînsul ca să nu îl părăsească nici un moment.

Amîndoi erau tineri, amîndoi erau frumoşi şi ieşiră din Edimburgh în mijlocul strigărilor poporului şi ale armatei.

Murray şi complicii săi nu încercară a se opune şi campania se trecu în mersuri şi contramersuri aşa- de rapide şi aşa de complicate, încît se numi această răscoală *Run about Raid,* adică cursa în toate părţile. Murray şi rebelii se retraseră în Anglia, unde ELisabeta, ou toate că se arăta că defăima această faptă, le dădu toate ajutoarele de oare aveau trebuinţă.

Maria se întoarse la Edimburgh plină de veselie pentru succesul celor două campanii dintîi ce le făcuse, netrecîndu-i prin minte că această favoare nouă a soartei era cea din urmă-pentru dînsa şi că aici se opreau scurtele ei prosperităţi. într-adevăr, văzu îndată că-şi alesese pe Damley, nu cum crezuse, un soţ galant şi plin de îngrijiri pentru dînsa ci un stăpîn imperios şi brutal, care, ne mai avînd nici un cuvînt de a se ascunde în ochii nevestei sale, se arăta astfel precum era, adică plin de vioi! ruşinoase, între care beţia şi desfrîul erau cele mai mici. Astfel nu întîrziară a se naşte certuri mari între soţii regali.

Damley, luînd-o pe Maria? nu devenise rege, oi numai bărbatul reginei. Ca să-i dea o autoritate cam egală cu a unui regent, se cuvenea ca Maria să-i dea ceea ce se numea coroana matrimonială, coroana pe care, în scurta sa domnie, o purtase Francisc al. II-lea şi pe care Maria, după purtarea lui Darnley ‘ în privinţa sa, n-avea deloc aminte a i-o da. Astfel, cu toate stăruinţele lui şi ou toate formele sub oare

le înfăţişa, Maria îi răspunse printr-un refuz nestră-mutat. Darnley, mirat de această tărie de voinţei a unei regine tinere care îl iubise aşa de mult încit îl înălţase pînă la dânsa, necrezînd că o va afla într-însa, căută împrejuru-i care consilier secret şi cu înriurire putuse să i-o insufle. Presupunerile sale se opriră asupra lui Rizzio,

Intr-adevăr, oricăror cauze (şi acest punct a rămas întunecos totdeauna chiar şi la istoricii cei mai binevăzători) fu Rizzio dator înrîuririi sale, sau că el comanda ca amant sau că o consulta ca ministru, părerile sale, pe cît trăi el, fură date totdeauna pentru cea mai mare glorie a reginei. Plecînd de aşa de jos vroia cel puţin a se arăta demn de înălţimea la care ajunsese şi fiind dator cu totul Măriei, încerca prin devotamentul său a-i înapoia tot ce-i era dator. Darnley nu se înşelase deci şi înţelese că Rizzio era acela care, disperat fiindcă fusese şi el ceva într-o unire ce o prevedea că era să fie aşa de nefericită, învăţa pe Maria să nu lase nici o parte din puterea ei aceluia ce avea mai mult decît merita, avînd persoana sa.

Darnley, ca toţi oamenii cu caracter slab şi iute totodată, făgăduia celorlalţi stăruinţa voinţei, dacă această voinţă nu era susţinută de o înrîurire străină. Crezu deti că dezbărîndu-se de Rizzio, nu se putea să nu-şi cîştige cauza, fiindcă numai el singur, cum credea, îl împiedica de a primi această coroană matrimonială, pe care o dorea aşa de mult. Prin urmare, fiindcă Rizzio era aşa de urîcios nobilimii, căoi se înălţase mai presus de ea prin meritul lui, nu-i fu greu lui Darnley a organiza un complot şi James Douglas de Morton, cancelar al regatului, consimţi a fi capul acestui complot.

Iată a doua oara, de la începutul acestei istorisiri, cînd scriem acest nume al lui Douglas care apare aşa des în istoria Scoţiei şi care, în acea perioadă, stins în ramura întîilor născuţi ce se numeau Dou- glaşii Negri, se perpetua în ramura cadelilor, ce se numeau Douglaşii Roşii. Această familie veche, nobilă şi puternică, care, după ce pierise moştenirea bărbătească a lui Robert Bruce rîvnea regatul celui dintîi dintre Stuarţi şi care, de atunci, dăduse ne- încetat ocol tronului, cînd ca sprijinitor al lui, cînd ca inamic, fiind gelos pe toate casele cele mari, căci orice mărire îi făcea umbră şi mai ales a Hamilto- nilor, care, deşi nu era egală cu el, era cel puţin cea mai puternică după dînsul.

Pc cît timp a împărăţii lacob al V-lca, mulţumită urii ce le-o purta regele, Douglaşii, nu numai că-şi pierduseră toată înrîurirea, dar fuseseră încă şi exilaţi în Anglia. Această ură venea din cauză că ei puseseră mîna pe tutela tînărului principe şi îl ţinuseră prizonier pînă cînd se făcuse de cincisprezece ani. Atunci, cu ajutorul unuia din pajii lui, lacob al V-lea scăpînd de la Falkland, ajunse Ia Stirling, al cărui guvernator ţinea cu dînsul. Pe urmă, îndată ce sosi în acest castel, dădu o proclamaţie ca orice Douglas care s-ar apropia de castel la o distanţă mai mică de douăsprezece mile să fie dat în judecată ca fiind culpabil de înaltă trădare. Nu fu numai atît, deoarece căpătă un decret de la parlament care îi declara culpabili- în contra datoriilor lor şi îi condamna la exil. Rămaseră deci proscrişi pe cît timp trăi regele şi numai după moartea acestuia se întoarseră în Scoţia. Rezulta din aceasta că, deşi fuseseră rechemaţi împrejurul tronului, unde ocuparei locurile cele mai însemnate, în naşterea înrîuririi ce o avusese Murray,

care era şi el Douglas dinspre mama sa, ei- nu-i iertaseră fiului ura ce o purtau tatălui.

Iată pentru ce James Douglas, cu toate că era cancelar al regatului şi prin urmare însărcinat cu executarea legilor, se puse în fruntea complotului care avea drept scop încălcarea tuturor legilor dum-nezeieşti şi omeneşti.

întîia idee a lui Douglas fusese de a-l da pe Rizzio cum fuseseră daţi favoriţii lui Iacob al II-lea la puntea de Lauder, adică de a-l da întîi în judecată şi pe urmă a-l spînzura. Dar o asemenea moarte nu îndestula răzbunarea lui Darnley şi fiindcă el vru s-o pedepsească mai vîrtos pe regină prin persoana lui Rizzio, ceru ca omorul să se facă de faţă cu regina.

Douglas se asocic cu lordul Ruthwen, sibarit [§], trîntor şi desfrînat, care promise să meargă aşa de departe cu devotamentul în această împrejurare, incit să pună o platoşă şi pe urmă, sigur de acest corn- – plice însemnat, căută alţi agenţî.

Cu toate acestea complotul nu se putu urzi aşa de ascuns fără ca să nu se afle ceva : astfel Rizzio primi mai multe sfaturi pe care le dispreţui. Sir Iacob Melvil, între alţii, încercă prin toate mijloacele să-l facă să înţeleagă în ce pericol se afla, în- tr-o curte geloasă şi sălbatică precum a Scoţiei, un
.străin care se bucura de o încredere aşa de mare. Rizzio primi aceste aluzii ca un om hotărît a nu şi le lua asupra s¿i iar sir Iacob Molvil, convins că fîlense destule ca să nu-l mustre cugetul, nu stărui mai mult.

Atunci veni un preot francez care trece¿i drept un astrolog foarte îndemînatic şi care introdueîndu-se lîngă Rizzio îi zise că stelele îl înştiinţau că era în

§ sibarit = de la oraşul din vechime ce se numea Sybaris ; om moleşit şi desfrînat.

pericol de moarte şi că trebuia să se ferească mai vîrtos de un oarecare bastard. Rizzio răspunse că, din ziua în care fusese onorat cu încrederea reginei sale, făcuse mai dinainte sacrificiul vieţii sale poziţiei în care se afla ; cu toate acestea, din acel moment putuse să-i vadă pe scoţieni, în genere, iuţi la ameninţări şi înceţi la fapte ; cît despre bastardul de care-i vorbea şi care fără îndoială era contele de Murray, v¿i avea grijă să nu intre aşa departe în Scoţia ca să-l ajungă sabia sa, de-ar fi chiar de la Dumfries pînă la Edimburgh de lungă ; ceea ce vroia să zică, cu alte vorbe, că Murrây trebuia să stea toată viaţa sa exilat în Anglia, fiindcă Dumfries era unul din cele dinţii locuri de pe frontieră.

în acest timp, complotul înainta mereu iar Dou- glas şi Ruthwen, după ce-şi adunară complicii şi îşi luară măsurile, veniră la Darnley, ca să încheie pactul cu el. Drept preţ al serviciului sîngeros ce îl făceau regelui, cerură de la dînsul promisiunea că vor căpăta iertarea lui Murray şi a domnilor compromişi ca şi dînsul în afacerea *cursei în toate părţile,* Darnley promise tot ce ei cerură şi un curier fu trimis la Murray, ca sjă-i spună despre pregătirile ce se făcuseră şi să-l invite a se ţine gata ca să reintre în Scoţia la cea clintii ştire ce va primi. Pe urmă, terminîndu-se acest punct, îl puseră pe Darn- ley a semna un înscris prin care recunoştea că el era autorul şi capul acestei întreprinderi. Ceilalţi omorîtori erau contele de Morton, contele de Rutli- wen, George Douglas, bastardul lui Angus, Lindley şi Andrei Karrew, restul fiind soldaţi, adevărate maşini de omorît, care nici că ştiau despre ce era vorba. Darnley îşi rezervă a hotărî momentul.

A treia zi după această învoială, Darnley, fiind

înştiinţat că regina era singură cu Rizzio, vru să se asigure însuşi do gradul favoare! de caro se bucura ministrul lîngă dinsa. Prin urmare, se duse la apartamentul ei printr-o uşiţă a cărei cheie o avea totdeaunci la dînsul, dar cheia se întoarse în deşert în broască iar usa nu se deschise. Atunci Darnlcv bătu numindu-se, dar aşa de mare ora dispreţul în care căzuse lîngă nevasta sa, incit Maria îl lăsă afară deşi, presujpunînd că ar fi fost singură cu Rizzio, ar fi avut tot timpul de a-l face să iasă. Darnley, nemaiputînd suferi această din urmă întîm- plare, chemă pe Morton, pe Ruthwen, pe Lennox, pe Lindley şi pe bastardul lui Douglas şi hotărî asasinatul peste trei zile. -

Puseră la cale toate amănuntele şi îşi împărţiră rolurile pe care fiecare trebuia să le joace în această tragedie sîngeroasă, cînd deodată şi în momentul în care nici că se aşteptau, uşa se deschise şi Maria Stuart se arătă în prag.

— Milorzi, zise ea, nu este nevoie să ţineţi dez- bateri secrete. Am aflat de completările voastre şi cu ajutorul lui Dumnezeu voi îndreptii îndată totul.

După aceste vorbe şi pînă a nu avea conjuraţii timpul de a recunoaşte, ea reînchise uşa şi se făcu nevăzută ca şi o viziune trecătoare dar ameninţă- toare. Toţi rămaseră uimiţi. Morton fu cel dinţii care putu să vorbească :

— Milorzi, zise el, noi jucăm aici un joc pe viaţă şi pe moarte şi nu no trebuie multă îndemînare şi multă putere, ci doar Iuţeală multă. De nu-l vom pierde pe acest om, sîntem noi pierduţi. Nu trebuie deci să-l lovim poimîinc ci chiar astă seară.

Toţi aplaudarfi pînă la Ruthwen, care, cu toate că era încă palid şi înfierbîntat după o boală de

desfrînare, promise că nu va rămîne pe urmă. Singurul punct care fu schimbat la propunerea lui Morton, a fost ca omorul să se facă a doua zi, căci, după părerea tuturor, aveau trebuinţă de o zi ca să-i adune pe conjuraţii subalterni, al căror număr urca, pînă la o sută cincizeci.

A doua zi, care era sîmbătă, 9 martie 1566, Maria Stuart, care moştenise de la tatăl său lacob al V-lea ura etichetei şi trebuinţa de libertate, invitase şase persoane spre a cina cu dînsa, între care era şi Rizzio. Darnley, înştiinţat de dimineaţă despre această împrejurare, dădu de ştire îndată conjuraţilor, trimiţîndu-le vorbă că îi va introduce singur în palat pe la orele şase – şapte seara. Conjuraţii răspunseră că vor fi gata.

Dimineaţa fu întunecoasă şi furtunoasă, cum sînt în Scoţia mai toate zilele de la începutul primăverii, iar către seară neaua şi vîntul îşi îndoiseră desimea şi puterea. Maria rămăsese închisă în apartament cu Rizzio şi ceilalţi cinci invitaţi în timp ce Darnley, care înaintase de mai multe ori pînă la uşa secretă, putuse să audă sunetul instrumentelor şi glasul favoritului reginei, care cînta acele melodii dulci ce au rămas pînă în zilele noastre şi pe care populaţia din Edimburgh încă i le mai atribuie. Aceste melodii erau pentru Maria o aducere aminte ¿1 şederii sale în Franţa, din care artiştii vcniţi în urma familiei Medicis făcuseră un ecou al Italiei, dar pentru Darnley ele erau o insultă şi de cîte ori le auzea se retrăgea mai întărit în planul său.

La ora stabilită, conjuraţii caro primiseră peste zi cuvîntul de trecere,- bătură la poarta castelului şi fură primiţi fără nici o greutate, căci însuşi Darnley, înfăşurat într-o manta mare, îi aştepta la poarta prin

care fură introduşi. îndată, cei o sută cincizeci de soldaţi se strecurară într-o curte din interiorul castelului, unde se aşezară sub grînare, atît ca să se ferească de frig cît şi ca să nu fie vă- zuţi pe neaua de care era acoperit pămîntul. O fereastră foarte luminoasă da în această curte ; această fereastră era de la cabinetul reginei. La cel dinţii semnal ce li s-ar fi dat de la această fereastră, sol- daţii trebuiau să spargă uşa şi să vină în ajutorul capilor conjuraţi.

După ce se dădură aceste instrucţiuni, Darnley conduse pe Morton, pe Ruthwen, pe Lennox, pe Lindsay, pe Andrei Karrew şi pe bastardul lui Douglas în Camera alăturată cu cabinetul şi de care era despărţită printr-o tapiţerie ce era spînzurată înaintea uşii. De acolo putea auzi cineva tot ce se vorbea şi dintr-o singură săritură a se arunca în mijlocul comesenilor.

Darnley îi lăsă în aceastii cameră, recomandîn- du-le tăcerea şi pe urmă, dîndu-le ca semnal de intrare clipa în care vor auzi strigînd : *La mine, Dou- glas !* ocoli coridorul secret, ca văzîndu-l intrînd pe uşa sa obişnuită, regina să nu aibă nici o presupunere despre aceastii vizită neprevăzută.

Maria era Ia cină cu şase persoane, avînd după spusele lui Thau şi Melvil, pe Rizzio la dreapîa ei, pe cînd din contra, Campden ne încredinţează că Rizzio mînca în picioare la un bufet. Convorbirea era voioasă şi familiară, căci fiecare încerca o mulţumire simţindu-se bine închis şi bine acoperit, şe- zînd la o masă bună cînd neaua batea ferestrele iar vîntul mugea prin cămine. Deodată Maria, mirîn- du-se cînd văzu tăcerea cea mai mare urmînd după vorbele cele mai vii şi cele mai însufleţite pe care le schimbaseră

comesenii între ei de la începutul cinei şi înţelegînd după privirile lor că toată cauza neliniştii lor era îndărătul ei, se întoarse şi-l văzu pe Darnley rezemat de spatele fotoliului pe care stătea ea. Regina tresări, căci, deşi bărbatul .său era cu surîsul pe buze, acest surîs se înăspri aşa de mult cînd îl văzu pe Rizzio, încît era învederat că ceva înspăimîntător avea să se întîmple. într-acelaşi moment, Maria auzi în camera vecină un pas greu care se apropia de cabinet, apoi tapiţeria se ridică şi lordul Ruthwen, acoperit de armura sa a cărei greutate abia putea s-o ducă, palid ca o fantasmă, se arătă în pragul uşii şi trăgîndu-şi sabia în tăcere, se rezemă pe dînsa. Regina crezu că era în delir.

— Ce vrei milord ? îi zise ea, şi pentru ce vii • la palat înarmat astfel ? •

— întreabă-l pe rege despre aceasta, doamnă, răspunse Rut’nwen cu un glas surd. El trebuie să-ţi răspundă.

— Explică-te, milord, zise Maria întorcîndu-se către Darnley, ce înseamnă o asemenea uitare de cuviinţă ?

— Asta înseamnă, doamnă, răspunse Darnley arătînd cu degetul spre Rizzio, că trebuie să iasă îndată de aici acest om.

— Acest om e al meu, milord, zise Maria sculîn- diise cu mîndrie şi prin urmare numai de la mine are să primească ordine.

— La mine, Douglas ! strigă Darnley?

La' aceste cuvinte, conjuraţii care, de vreo cîteva minute se apropiaseră de Ruthwen, temîndu-se, aşa de schimbător era caracterul lui Darnley, să nu-i fi făcut a veni degeaba şi să nu mai fi cutezat să dea semnalul, se repeziră cu atîta iuţeală în cameră, încît

răsturnară masa. Atunci David Rizzio, văzînd că ei cu dînsul aveau ce aveau se repezi la spatele reginei, în genunchi, apucînd poalele de la rochia sa şi strigînd în limba italiană : Giustizia ! Giustizia ! într-adevăr regina, credincioasă caracterului ei şi tfără a se înspăimânta de această năvălire înfiorătoare, se aşează înaintea lui Rizzio şi îl adăposti în dosul maiestăţii sale. Dar ea se întemeia prea mult pe respectul nobleţei sale, obişnuită de cinci secole a se lupta piept la piept cu regii săi. Andrei Ka- rrew îi puse un pumnal în piept şi o ameninţă că o va omorî dacă mai stăruia să-l apere pe acela a cărui moarto era hotărîtă. Atunci Darnley, fără nici o privinţă pentru însărcinarea în care se afla regina, o luă în braţe şi o ridică dinaintea lui Rizzio care rămase în genunchi palid şi tremurînd deoarece bastardul lui Douglas, adeverind prezicerea astrologului care îl înştiinţase pe Rizzio să se ferească de un oarecare bastard, trăgînd chiar pumnalul regelui, îl înfipse în pieptul ministrului care căzu rănit, dar nu mort. îndată Morton îl luă de picioare şi îl trase din cabinet în cameră, lăsînd pe podea o urmă lungă de sînge. Pe urmă, ajungînd acolo, fiecare se aruncă pe dînsul şi îl pătrunseră cu cincizeci şi şase de lovituri de pumnal. în acest timp, Darnley stătea cu regina, care, crezînd că mai sînt speranţe, nu înceta de a striga graţie. Dar Ruthwen se arătă mai palid decît întîia oară şi întrebat de Darnley dacă Rizzio era mort, făcu din cap un semn afirmativ, pe urmă, fiindcă în starea în care i se afla sănătatea nu putea suporta o osteneală mai lungă, şezu, deşi regina, pe care o lăsase atunci Darnley, stătea în picioare în acelaşi loc. Văzînd aceasta, Maria nu se mai putu abţine :

— Milord ! strigă ea, cine ţi-a dat voie să stai

înaintea mea şi de unde-ţi vine atîta neruşinare ?

— Doamnă, răspunse Ruthwen, nu mă face ne-ruşinarea să urmez astfel, ci slăbiciunea, căci spre a face un serviciu soţului dumitale, am ostenit mai mult decît îmi iartă medicii. Pe urmă -întoreîndu-se către un valet : Dă-mi un pahar de vin, zise el -aruneînd pumnalul însîngerat al lui Darnley pînă a nu fi pus în teacă, căci iată proba că l-am meritat.

Valetul se supuse şi Ruthwen goli paharul cu atîta linişte, parcă ar fi împlinit faptei cea mai simplă.

— Milord ! zise atunci regina făcînd un pas spre dînsul, se poate ca, fiind femeie, cu toată dorinţa şi voinţa ce am, să nu aflu niciodată vreo îmore- jurare ca să-ţi răsplătesc ceea ce-mi faci, dar, adăugă ea lovindu-şi tare burta cu mîna, acela pe care îl port aici şi ale cărui zile erai dator ¿1 i le respecta, fiindcă respecţi aşa de puţin maiestatea mea, mă va răzbuna odată de toate insultele acestea.

Pe urmă, cu un gest superb şi totodată amenin- ţător, se retrase pe uşa lui Darnley pe care o închise după dînsa.

în momentul acesta se auzi un zgomot mare în camera reginei. Huntly, d'Athole şi Bothwell pe care îi vom vedea îndată jucînd un rol aşa' de însemnat în urmarea acestei istorisiri, cinau adunedi într-un vestibul din palat, cînd deodată auziră strigătele şi zgomotele armelor, astfel îneît alergară în fuga mare şi fiindcă d'Athole, care mergea înainte, lovind cu piciorul cadavrul lui Rizzio fără ¿1 şti cine era, fiind întins în capul scării, crezură, vă- zînd un om omorît, că se atenta la viaţa regelui şi a reginei şi luară toţi săbiile în mîini ca să spargă uşa pe care o păzea Morton. Dar îndată ce Darnley putu să afle ce se întîmpla, se repezi afară din cabinet, urmat de Ruthwen şi arătîndu-se celor de curînd veniţi :

— Milorzi, zise el, persoana reginei şi a mea sînt în siguranţă şi tot ce s-a petrecut aici a fost cu ştirea noastră. Retrageţi-vă dar şi veţi afla mai multe cînd va veni timpul. Cit pentru acesta, adăugă el ridicînd capul lui Rizzio de păr, pe cînd bastardul lui Douglas îi lumina cu o torţă figura ca s-o poată recunoaşte, vedeţi cine e şi dacă merită .să vă mai bateţi capul

pentru dînsul. Intr-adevăr, îndată ce Huntly, d’Athole şi Bothwell recunoscură pe ministrul muzicant, puseră iar săbiile în teacă şi salutîndu-l pe rege, se retraseră.

Maria ieşise’cu o singură cugetare în inimă, răz-bunarea, dar înţelese că nu putea să se răzbune deodată şi pe bărbatul ei şi pe complicii lui ; puse deci în lucru toate farmecele spiritului şi ale frumuseţii ei ca să-l dezgrădească pe rege de complicii lui. Lucrul nu fu greu pentru dînsa : după ce se alină această furie brutală care îl împingea adesea pe Darnley peste toate limitele, ol se înspăimîntă singur de crima pe care o făcuse şi pe cînd omorî- torii, uniţi cu Murray, puneau la cale ca să i se dea acea coroană matrimonială aşa de mult dorită, Darnleyv aşa de uşor cum era şi iute, aşa de puţin la inimă cit era de crud, făcea chiar în camera •Măriei, în faţa sîngelui abia şters, un alt tratat prin care se îndatora să-şi predea complicii. Intr-adevăr, trei zile după întîmplarea de care vorbirăm, omorî- torii aflară o veste stranie, şi anume că Darnley şi Maria, însoţiţi de lordul Seyton, plecaseră împreună din palatul d’Holyrood. Trei zile după aceasta, se văzu o proclamaţie semnată de Maria, dată de la Dumbar, care chema împrejurul reginei, în numele ei şi al regelui, pe toţi nobilii şi pe toţi baronii din Scoţia, fiind în nîn'dul lor şi aceia ce fuseseră compromişi la *cursa în toate părţile,* cărora le cki nu numai o deplină şi întreagă iertare, dar încă şi toată încrederea sa. Urmînd astfel, ca despărţea cauza lui Murray de a lui Mor ton şi a celorlalţi omorîtori, care şi ei, văzînd că nu mai era nici o siguranţă pentru dînşii în Scoţia, fugirfî în Anglia, unde orice inamic al reginei, cu toate bunele înţe-legeri ce se aflau de faţă între Maria şi Elisabela, era

totdeauna sigur că va afla o primire bună. Cit pentru Bothwell, care vrusese ¿i se opune la omor, fu numit lord gardian al tuturor mersurilor regatului.

Din nefericire pentru onoarea sa, Maria, totdeauna mai mult femeie decît regină, pe cînd din contră Elisabeta era mai mult regină decît femeie, îndată ce ajunse iar la putere, întîiul ei act regal fu de a pune să-l dezgroape pe Rizzio, care fusese îngropat fără paradă în pragul templului ce era mai aproape de castelul d'Holyrood şi să îl strămute în mormîntul regilor Scoţiei, compromiţîndu-se mai mult prin onorurile ce le făcea mortului decît prin favorurile ce-i dăduse cînd era în viaţă.

Această demonstraţie aşa de neînţeleaptă aduse fireşte certuri între Maria şi Darnley. Aceste certuri fură cu atît mai amare căci aşa cum poate înţelege cineva bine, împăcarea între bărbat şi femeie, cel puţin din partea celei din urmă, fusese totdeauna-prefăcută, astfel îneît simţindu-se şi mai tare încă, prin însărcinarea sa, nu mai păzi nici o măsură şi părăsindu-l pe Darnley, se duse de la Dum- bar la castelui d'Edimburgh, unde la 19 iunie 1566, adică trei luni după omorîrea lui Rizzio născu un fiu, care fu pe urmă lacob al Vl-lea.

*

* *

îndată ce Maria a născut, l-a chemat pe Jacques Melvil, trimisul ei ordinar pe lingă Elisabeta şi l-a însărcinat să ducă această ştire la regina Angliei, rugînd-o totodată a fi naşa copilului regal. Sosind Ja Londra, Melvil se înfăţişă îndată la palat, dar fiindcă era bal la curte, nu putu s-o vadă pe regină şi se mulţumi de a-i face cunoscută ministrului Cecil cauza

călătoriei sale, rugdndu-l să ceară de la regină o audienţii pentru a doua zi. Elisabeta figura într-un cadril, în momentul în care Cecil apropiindu-se de dihsa îi zise încet :

— Regina Maria de Scoţia a născut un fiu.

La aceste cuvinte, ea se îngălbeni de spaimă şi uitîndu-se împrejuru-i cu ochii rătăciţi ca şi cum ar fi fost aproape să leşine, se duse a se rezema de un fotoliu, apoi nemaiputîndu-se ţine pe picioare şezu, lăsîndu-şi capul pe spate şi cufundîndu-se intr-o visare dureroasă. Atunci una din femeile curţii, trecînd prin cercul care se formase împrejurul reginei, se apropie de ea tulburată şi o întrebă la ce cugeta aşa trist.

— Ei ! Doamnă, .răspunse Elisabeta cu nerăbdare, nu ştii că Maria Stuart a născut un fiu, în timp ce eu sînt numai un trunchi sterp, care voi muri fără îi lăsa vreun vlăstar ?

Cu toate acestea Elisabeia era o politiciană prea bună. Cu toate că se lăsa tîrîtă aşa de lesne de cea dinţii mişcare, ea nu se putea compromite de o durere atît de lungă. Aşadar balul urmă şi cadrilul întrerupt începu iarăşi..

A doua zi Melvil işi avu audienţa. Elisabeta îl primi de minune, încredinţîndu-l despre plăcerea ce-i produsese ştirea pe care i-o adusese el şi care după cum zicea ea, o scăpase de o boală de care pătimea de cincisprezece zile. Melvil îi răspunse că stăpîna sa se grăbise a o împărtăşi cu bucuria sa, ştiind că nu avea o amică mai bună, dar adăugase că această bucurie era să coste viaţa Măriei, atît de dureroasă fusese facerea ei. întorcîndu-se pentru a treia oară la această vorbă, cu scopul de a mări şi mai mult

neplăcerea reginei Angliei pentru măritiş.

— Fii liniştit, Melvil, ii răspunse Elisabeta, n-ai de ce să mai stărui întru aceasta, nu mă voi mărita niciodată ; regatul meu îmi ţine loc de bărbat iar supuşii mei îmi sînt ca nişte copii. Cînd voi muri, vreau să-mi sape pe mormînt : *Aici zace Elisabeta, care împăraţi atiţia ani, şi care muri fecioară.*

Melvil se folosi de această împrejurare ca să-i aducă aminte Elisabetei dorinţa ce o arătase ca, cu trei-patru ani mai înainte, de a o vedea pe Maria, dar afară de interesele regatului ei care făceau trebuincioasă înfăţişarea sa la curtea statelor sale, zise Elisabeta, ea nu se îngrijea deloc, după ceea ce auzise zicîndu-se despre frumuseţea rivalei sale, ca sase ducă să se expună la o paralelă vătămătoare trufiei sale. Se mulţumi prin urmare de a-şi da procura contelui de Bedford, care plecă cu mai mulţi domni către castelul de Stirling, unde principele cel mic fu botezat cu mare pompă şi primi numele de Carol-Iacob.

Se observă că Darnley nu se văzu la această ceremonie şi că lipsa acestuia scandaliză mult pe tri

misul Angliei. Din contră, lacob Hepburn şi contele Bothwell, ţineau intiiul rang acolo. Aceasta ora de-oarece din seara cînd Bothwell alergase la strigătele Măriei, spre a se opune Ia omorîrea lui Rizzio, făcuse o cale mare în favoarea reginei, partidă care i se părea lui însuşi că o îmbrăţişase cu mult curaj, afară de celelalte două, care era una a regelui şi alta a contelui de Murray. Bothwell era acum un om de vreo treizeci şi cinci de ani, cap al puternicei familii d'Hepburn, care avea o înrîurire foarte mare în Lothianul oriental şi în comitatul de Berwick, afară de asta, era om iute, brutal, dat la toate des- frînările şi în stare să facă totul spre a mulţumi o ambiţie pe caro nici că-şi da osteneala de-a o ascunde. în tinereţea sa trecuse ca un om brav, dar de mult timp nu mai avusese nici o ocazie serioasă ca să-şi tragă sabia.

Dacă autoritatea regelui fusese clătinată de creditul Iui Rizzio, fu cu totul răsturnată de al lui Bothwo!!. Cei mari, după exemplul favoritului, nu se mai sculau înaintea lui Darnley şi încetară puţin cîte puţin de a-l trata chiar ca pe un om asemenea lor ; traiul său fu împuţinat, îi luară argintăria iar cei cîţiva ofiţeri care rămaseră lingă dînsul îl făcură să cumpere serviciul lor prin dezgusturile cele mai amare. Cit pentru regină, ea nu-şi mai da osteneala de a-şi ascunde ura pentru dînsul, fugind de el pe faţă, pînă într-atît ineît într-o zi cînd se dusese cu B^th- well la Alway. plecă îndată, pentru că venise Darnley să-i întîlnească. Cu toate acestea, regele mai avu răbdare, dar o nesocotinţă nouă a Măriei aduse în cele din urmă catastrofa cea înspăimîntătoare pe

care unii q prevedeau de la. legătura reginei cu . Bothwell.

Pe la finele lunii octombrie 1566, pe cînd regina ţinea o curte de dreptate la Jedburg, se văzu cineva înştiinţind-o că Bothwell, vrînd a pune mina pe un făcător de rele anume John Elliot du. Parc, fusese rănit grav la mină. Regina, care trebuia să se ducă la consiliu, amină îndată şedinţa pentru a doua zi şi dînd ordin să-i înşeueze calul, plecă la castelul Ermitagiului, unde locuia Bothwell şi făcu toată calea .pe nerăsuflate deşi erau douăzeci de leghe şi trebuia să treacă prin păduri, bălţi şi rîuri. Pe urmă, după ce rămase cîteva ore singură cu dînsul, plecă iar cu aceeaşi grabă către Jedburg, unde se întoarse noaptea.

Deşi această faptă făcu mare zgomot, înveninată şi mai mult de inamicii reginei, Darnley o află cu aproape două luni mai tîrziu, adică atunci cînd Bothwell,' însănătoşindu-se total, se întorsese cu regina la Edimburgh.

Atunci Darnley crezu că nu se cădea a mai suferi mult timp asemenea umiliri, dar fiindcă, după trădarea sa către complicii săi, nu se mai află în toată Scoţia un nobil care să fi vrut a scoate sabia pentru dînsul, hotărî a se duce să-l întîlnească pe contele Lennox, tatăl său, crezînd că prin creditul său -ar putea să readune pe nemulţumiţi! care, de cînd cu favoarea lui Bothwell, erau în mare număr. Din nefericire, Darnley, cum era el indiscret şi neînţelept din fire îşi încredinţă acest proiect unora din ofiţerii săi, care îl înştiinţară pe Bothwell despre scopul stăpînului lor. Bothwell nu arătă că se opune

deloc la această călătorie, dar abia ce Darnley ajunse la o leghe depărtare de Edinaburgh simţi nişte dureri iuţi, urmîndu-şi calea cu toate acestea şi ajunse foarte bolnav la Glasgow. Ceru îndată să-i aducă un medic renumit, anume Jacques Abrenets, care îi găsi trupul acoperit cu bubuliţe şi declară, fără a se îndoi, că era otrăvit. Cu toate acestea, alţii încredinţează, şi printre ei este şi Walter-Scott, că această boală nu era altceva decit vărsat.

Oricum însă, regina, în faţa pericolului în care se afla bărbatul său, păru că-şi uită resentimentele şi cu riscul a tot ce se putea întâmpla nemulţumitor pentru dinsa, se duse la Darnley, după ce-l trimise mai înainte pe medicul său. Este adevărat că, dacă va crede cineva scrisorile următoare cu datare de la Glasgow şi pentru care se acuză Maria că le-ar fi scris lui Bothwell însemnând că ea cunoştea foarte bine boala de care pătimea el, rezultă că era contagioasă. Fiindcă aceste scrisori sînt puţin cunoscute şi ni se par foarte curioase, le transcriem aici iar mai tîrziu vom spune cum căzură în mîinile domnilor confederaţi şi din mîinile lor, trecură într-ale Elisabetei, care, cu totul voioasă, strigă primindu-le :

— Pe legea mea, în cele din urmă ţin în mîinile mele viaţa sa şi onoarea sa !

PRIMA SCRISOARE

Cind am plecat din locul unde mi-am lăsat inima, judecă în ce stare eram, un biet trup fără suflet şi *astfel pe cit ţinu mersa n-am vorbit cu nimeni şi nimeni n-a cutezat a se apropia de mine, căci era lesne de văzut că nu-mi putea face nici un bine.*

Cind am ajuns la o leghe apropiere de oraş, contele de Lennox mi-a trimis pe unul din gentilomii săi spre a mo. complimenta din partea sa şi a-l scuza pentru că n-a venit în persoană. A mai' pus să-mi zică, pe lingă acestea, că nu cuteza a se înfăţişa înainte-mi de cind cu mustrarea ce o făcusem lui Cuningham. Acest gentilom m-a rugat, ca din partea sa, să cercetez purtarea stăpânului său, spre a mă încredinţa dacă presupunerile lui erau întemeiate. I-am răspuns că temerea era o boală, nevindecabilă, *că domnul conte de Lennox n-ar fi aşa de tulburat dacă nu l-ar fi mustrat conştiinţa sa pentru ceva, şi dacă mi-au scăpat cîteva vorbe din iuţeală, asta a fost ca să îi ţin de urit ca drept cuvînt pentru scrisoarea ce-mi scrisese.*

Nici unul din locuitori n-a venit să-mi facă vizită, ceea ce mă face să cred că sînt toţi în interesele lor; ba încă şi vorbesc cit se poate de bine pentru dînsul, ca şi pentru fiul lui. Regele a trimis să-l emite ieri pe loachim şi l-a întrebat de ce nu locuia cu dînsul, adăugind că înfăţişarea mea l-ar⁰vindeca îndată;
' şi mă întrebă şi pe mine cu ce scop venisem; dacă venisem ca să mă împac' cu el; dacă erai aici; dacă pusesem să- se îndrepte starea casei; dacă iz luasem pe Paridé şi pe Gilbert ca secretari şi dacă eram tot hotărîtă să-i \dau drumul lui losif. Nu ştiu cine i-a spus toate astea. Pînă la căsătoria lui Sebastian, nu i-a rămas nimic pe care ■ să nu-l ştie. Eu i-am cerut desluşirea uneia din scrisorile sale în care se plingea de cruzimea unor oameni. Mi-a răspuns că era sigur de aceasta, dar că înfăţişarea mea îi fă- ' cea atîta bucurie incit credea că era să moară. M-a

*ţinut de rău pentru ce eram visătoare ; l-am lăsat ca să mă duca să cinez, ni-a rugat ca să' mai vin, m-am mai dus. Atunci. mi-a spus istoria bolii sale şi a zis ca vrea să facă numai un testament prin * care să-mi lase tot, zicînd pe lingă aceasta că eu eram cauza bolii sale care ii provenise din răceala mea. Mă întrebi, adăugă el, cine sint, aceia pe care-i pling ? Tu eşti, crud-o, de tine mă pling, de tine pe care n-am putut niciodată să te îmblînzesc prin lacrimile mele şi prin căinţa mea; ştiu că te-am supărat, dar mi în privinţa acelui lucru de care mă mus- trezi, am mai supărat de asemenea şi pe unii din supuşii dumitale, dar mi-ai iertat aceasta. Sint tinăr şi zicicărecad totdeauna în greşelile mele ; dar şi un tinăr ca mine, fără încercări nu poate călca promisiunii^, a, se căi pe urmă şi a se îndrepta cu timpul ? Dacă vrei a mă ierta încă o dată îţi dau cuvîntul că nu te voi supăra niciodată. Toată graţia pe care ţi-o cer e de a trăi împreună ca doi soli, de a avea o singură masă şi un singur pat. Dacă eşti neînduplecată nu mă voi mai scula niciodată de aici. Spune-mi, te rog, ce eşti hotărltă să faci; numai Dumnezeu ştie cit sufăr şi asta numai pentru că nu mă ocup de altceva fără numai de dumneata, pentru ca numai pe dumneata te iubesc şi te ador. Dacă te-am supărat vreodată, dumneata strici, căci, de cîte ori mă supăra cineva, deşi ar fi fost iertat a mă plînge la dumneata, nu mi-aş ţi încrezut altora întristările, dar cînd sîn- tem rău împreună, sînt nevoit a le ascunde în mine şi asta m.ă înnebuneşte:*

După aceea m-a silit prea mult ca să rămîn cu *dînsul şi să locuiesc în casa lui, dar i-am cerut scuze*

*pentru asta şi i-am răspuns că avea trebuinţă de a fi curăţat şi că nu putea să facă aceasta cu comoditate la Glasgow. Atunci mi-a spus că ştia că zisesem să se aducă o litieră ** pentru dinsul, dar că i-ar fi plăcut mai mult să facă această călătorie cu mi?ie. Credea, mi se pare, că aveam ca scop a-l trimite în vreo închisoare. I-am răspuns că voi pune să-l conducă la Craigmiller, că va avea medici acolo, că voi rămîne lingă el şi că vom fi aproape de fiul nostru ca să-l putem vedea. Mi-a răspuns că se va duce .oriunde vreau să îl conduc, numai să-i dau ceea ce mi-a cerut. Pe lingă ¡aceasta nu vroia să fie văzut de nimeni.*

Mi-a mai spus încă peste^ o sută de lucruri frumoase pe care nu ţi le pot spune şi de care te-ai mira însuţi, nu vroia să mă lase să plec, vroia să mă facă să veghez toată noaptea. Pentru mine, mă făceam a crede toate cite mi le spunea şi u arătam că mă interesam cu adevărat de el. Către acestea, nu l-am văzut niciodată aşa de mic şi aşa de umilit şi dacă nuştiam cit de uşor îsi deschide inima şi cit de nepătrunsă esté a mea la oricare alte sentimente afară de acelea cu care ui rănit-o dumneata, cred că m-aş fi putut întineri, dar să nu te tulbure aceasta, mai bine aş muri decît să mă lepăd de ceea ce ţi-am promis. Cit pentru dumneata, cugetă să faci tot la fel în privinţa acelor perfizi care-şi vor da toate silinţele spre a te depărta de mine ; cred că toţi oamenii aceştia au fost aruncaţi în aceeaşi moară. Acesta are totdeauna o lacrimă în ochi, se înclină înaintea tuturor, de la cel mai mare pînă la cel mai mic, vrea să intereseze în favoarea sa şi să facă lumea să plîngă. Tatăl său a vărsat astăzi sînge pe nas şi pe

** litieră – pat sau trăsură ce se duce pe două pîrghii.

gură; judecă ce înseamnă aceste simptome ; nu l-am văzut încă, căci stă închis în casă. Regele vrea ca să-i dau eu singură de mîncare sau dacă nu, atunci nu mănîncă, dar, orice voi face, nu vei fi mai înşelat pe cît nu mă înşel nici eu însămi. Sintem uniţi, dzimneata şi eu, cu două feluri de oameni foarte urîcioşi; sfărîme dar infernul aceste noduri şi facă-le cerul mai frumoase, ca nimic să nu se rupă şi să facă din noi perechea cea mai tînără şi cea mai credincioasă din cîte au mai fost vreodată; iată pro- fesmnea de credinţă în care vreau să mor.

Iartă-mi scrisul cel urît; trebuie să ghiceşti mai mult de jumătate, dar nu ştiu nici un leac pentru aceasta. Sînt nevoită a-ţi scrie în pripă pe cînd toată lumea doarme aici, dar fii liniştit, vegherea mea îmi dă o plăcere nemărginită căci nu pot dormi ca ceilalţi, neputînd dormi cum aş vrea, adică în braţele tale.

Vreau să mă culc, iar mîine îmi voi termina scri- soarea. Am să-ţi scriu multe lucruri, noaptea e foarte înaintată ; judecă despre durerea mea. Dumitale îţi scriu, de mine îţi vorbesc şi sînt nevoită a mă opri...

Nu pot cu toate acestea a mă opri de a umple în pripă ceea ce-mi rămîne din hîrtie. Să fie blestemat smintitul care mă macină aşa de mult! Fără dînsul aş putea să-ţi vorbesc despre lucruri ?nai plăcute. Nu e prea schimbat dar cu toate acestea a apucat mult înainte. Către acestea, era să mă facă să mor cu mi- rosul cel urît al răsuflării sale, eăci acum o are şi mai urîtă decit vărul dumitale. Înţelegi că acesta e un cuvînt nou ca să nu mă apropii de dînsul şi din contră să mă depărtez cit se poate mai mult şi să stau pe un scaun la picioarele patului său.

Să vedem dacă am uitat ceva :
Trimisul tatălui său în timpul călătoriei; întrebarea asupra lui loachim ;
Starea casei mele;
Oamenii din suita mea ; Cuvîntul sosirii mele ; losif;
Convorbirea între el şi mine ;
Dorinţa ce are de a-mi place şi căinţa sa ;
Interpretarea scrisorii sale ;
Domnul de Lcwingston.

Ah ! Uitam aceasta : Ieri Lewingston zise încet în timpul cinei de la Réres că bea în sănătatea cui ştiam eu şi mă rugă să-i fac şi eu onoarea. După cină, pe cind mă rezemam de umărul său lingă foc, îmi zise : Nu este adevărat că acestea sînt nişte vizite foarte plăcute pentru cei ce le fac şi pentru cei ce le primesc ? Cu toate acestea, oricît de mulţumiţi să fie de sosirea dumitale, mă prind că bucuria nu se aseamănă cu întristarea aceluia pe care l-ai lăsat astăzi singur şi care nu va fi niciodată mulţumit pînă a nu te vedea. 11 întrebai de cine vroia să-mi vor-bească. îmi răspunse atunci strîngîndu-mi braţul: De unul dintre aceia care nu l-au urmat; şi printre aceia, poţi înţelege lesne de cine soreau să zic.

Am lucrat pînă la ora două la braţeletă; am închis într-însa o cheiţă care e legată cu două cordoane : nu e aşa de bine lucrată precum aş fi vrut, dar n-am avut timp s-o fac mai bine. iţi voi face întiia oară una mai frumoasă. Ia aminte să nu ţi-o vadă cineva, cuci am lucrat-o de faţă cu toată lumea şi desigur ar fi recunoscută.

Mă întorc iarăşi la atentatul cel înspăimîntător la care mă îndemni. Mă nevoieşti la nişte disimulări şi

mai vîrtos trădări care, mă fac a mă înfiora ; aş vrea mai bine să mor, crede-mă, decît să fac ase- 7nenea lucruri; căci asta îmi face inima să sîngercze. Nu vrea sa mă urmeze înainte de a-i promite că voi avea o singură masă şi un singur pat cu dinsul, ca mai înainte şi de a nu-l părăsi aşa de des. Dacă voi consimţi, zice el, va face tot ce voi vrea eu şi mă va urina pretutindeni ; cu toate acestea m-a rugat a întirzîa plecarea mea cu două zile. M-am făcut că consimt la tot ce vroia el, dar i-am zis a nu vorbi nimănui despre împăcarea noastră, ca nu cumva să facă vreo umbră marilor seniori. în cele din urmă îl voi duce pretutindeni unde voi dori... Vai ! N-am înşelat niciodată pe nimeni; \dar ce n-aş face ca să-ţi plac ? Ordonă şi orice s-ar întîmpla, voi asculta. Dar vezi singur daca nu s-ar putea afla vreun mijloc secret în formă de doctorie. Trebuie să se cureţe Ia Craigmiller şi să facă şi băi; cîteva zile nu va ieşi din casă. Oricînd îl văd este foarte neliniştit, cu toate acestea are mare încredere în ceea ce-i spun dar în-crederea sa nu merge pînă acolo incit să-mi deschidă toată inima. Dacă vrei îi voi descoperi tot: nu pot avea plăcerea ca să înşel pe cineva care se află în încrederea mea. Toate acestea.fie oricum vei dori: nu mă stima mai puţin pentru aceasta. Dumneata m-ai îndemnat; niciodată răzbunarea nu m-ar fi dus aşa departe. Uneori mă atacă în partea cea mai simţitoare şi mă atinge dureros cînd îmi zice că toate crimele sale sînt cunoscute, dar că în toate zilele se fac altele mai mari, pe care în deşert încearcă cineva a le ascunde, pentru că toate crimele, oricare ar fi, mari şi mici, vin la cunoştinţa oamenilor şi fac materia ordinară a convorbirilor lor. Adaugă cîteodată,

vorbindu-mi de doamna de Rere : As *dori ca serviciile ¡sale să-ti*

*

9

jacă onoare. M-a încredinţat că mulţi oameni credeau şi că la fel credea şi dinsul, că eu nu eram stăpină pe sine-mi, fără îndoială pentru că lepădaxem condiţiile ce mi le da. în cele din urmă, e sigur că este foarte neliniştit în privinţa celor ce ştii şi că are chiar presupuneri pentru viaţa sa. Intră în disperare de cîte ori vine vorba de dumneata, de Lethington şi de fratele meu. Către acestea, nu zice nici bine nici rău de cei ce lipsesc dar, din contră, se fereşte totdeauna a vorbi de ei. Tatăl săzt stă în casă; nu l-am văzut încă. Hamiltonii sînt aici în mare număr şi mă însoţesc pretutindeni ; toţi amicii celuilalt mă urmează de cîte_ori mă duc să-l văd. M-a rugat a mă afla mîine la trezirea sa. Curierul meu îţi va spune restul.

■ Arde scrisoarea mea : ar fi pericol să o păstrezi. Pe lingă acestea nici că ai avea pentru ce s-o mai ţii, fiind plină de cugetări negre.

Cit pentru dumneata, nu te supăra dacă sînt astăzi tristă şi neliniştită, căci ca să-ţi plac trec peste onoare, remuşcări şi pericole. Să nu iei de rău prin urmare ceea ce zic şi n-asculta interpretările răutăcioase ale fratelui nevestei dwnUfile; un pe care nu se cuvine să-l auzi în defau<y%r#v s/wn, mai tinere şi mai credincioase amante din '¿& stat pină acum. Nu te lăsa mai virtoz fii te această femeie: lacrimile ei prefăcute nu &?£, rirnA pe lingă adevăratele lacrimi ce vărs eu, ţi pc '¿rsjă tot ce amorul şi constanţa mă fac a guf&rz ca a-i urma; numai pentru aceasta trădez, fără acxa. mea, pe toţi aceia ce ar putea să

pătrunde.

meu. Dumnezeu să aibă indurare de rncue ţi .vă-c-• trimită toate fericirile ce ţi le urează, o> avrăcă lită şi tinără, care aşteaptă peste puţirz c& .z ±u*n>-*neata o altă răsplată. E foarte târziu, aer cz. ziărrre de rău îmi las pana cînd iţi scriu* şi ca LTCZÎ *zzzozzo nu-mi voi termina scrisoarea pînă a sărzzz. mâinile. lartă-mă dacă, e scris asa de t~~iz: zr-zzz zz.* o *fac într-adins astfel ca să fii nevoit a.* o *zz.* TUEZ *multe ori. Am copiat în pripă ceea ce pzszsz— pe notiţele mele şi nu mi-a ajuns hirtia. Aazt-ţ: zzzrozz ¿z o amică tinără şi scrie-i mai des:* ii.bcşr-'rsî ra *atîta tinereţe şi adu-ţi aminte :*

de vorbele doamnei de Rcre t de englez;
de mama"sa;
de contele d'Argyle;
de contele de Bothivell;
de locuinţa din Ediniburgh ;

A DOUA SCRISOARE

Se vede că nu în-ai uitat pe eit sii <5itr *mai mult, căci mi-ai promis, pierind,* <\Y-nu' ţx\ mai cu de-amănuntul tot ce s-ar intîrnpla nou. Speranţa de a primi veşti despre dumneata îmi făcuse aproape atîta bucurie cit mi-ar fi făcut întoarcerea dumitale : ai amînat-o mai mult decit ai promis. Cit pentru mine, deşi nu-mi scrii deloc, îmi fac totdeauna rolul. 11 voi /duce mîine la Craigmiller, unde va petrece toată miercurea. În ziua aceea mă voi dace la Edimburgh ca să-mi las singe, afară numai denumi vei ordona altfel. E mai voios decât altă dată sie mai bine ca niciodată. îmi zice tot ce poate spre a mă încredinţa că mă iubeşte; are o mie de griji pentru mine şi mă previne

în tot. Toate astea îmi sînt aşa de plăcute, incit nu intru o dată la (Unsul fără a mă apuca junghiul, atit de mult îmi displace să stau cu el. Dacă-mi aduce Paridé ceea ce i-am cei ut, aş fi îndată vindecată. De nu te vei întoarce încă atunci cînd mă voi duce unde ştii, scrie-mi, te rog şi spune-mi ce vrei să fac, căci, de nu vei conduce lucrurile cu înţelepciune, prevăd că toată greutatea va cădea asupra mea. Cercetează tot şi cintăreşle lucrurile cu maturitate. Iţi trimit scrisoarea prin Beton, care va pleca în ziua însemnată de Balfur. Nu-îni romîné altceva decit a te ruga să mă înştiinţezi despre călătoria dumitcde.

Glasgow, slmbătă dimineaţa

A TREIA SCRISOARE

M-am oprit unde ştii mai mult decit aş fi făcut-o, de n-ar fi fost ca să aflu de la dînsul un lucru-pe care aducătorul acestora ţi-l va spune. Iată o ţru-moaşă ocazie ca să ne atingem toate scopurile. I-am promis că aduc mîine persoana pe care o ştii. Ai grijă de celelalte, clacă o vei afla cu cale. Vai !

Am călcat învoielile noastre, căci m-ai oprit de a-ţi scrie sau de a-ţi trimite un curier. Către acestea, n-am avut de SCOJJ a te supăra : dacă ai fi ştiut cîte temeri mă tulbură, n-ai fi avut atîtea bănuieli, dar le iau spre bine, fiind încredinţată că n-au alt principat decît amorul, amor pe care îl stimez mai mult decit orice se află sub cer.

Sentimentele şi binefacerile mele îmi sînt garanţii sigure ale acestui amor şi-mi răspund de inima dumitale ; încrederea mea e întreagă asupra acestui articol ; dar explică-te, te rog şi deschide-ţi sufletul

mie, altfel mă voi teme ca nu cumva, prin fatalitatea stelei mele şi prin influenţa prea fericită a stelelor asupra femeilor mai puţin tinere şi mai puţin credincioase decît mine, să fiu uitată în inima dumitale, ca Medeea lui Jason, nu doar că vreau a te asemăna cu un amant aşa de nefericit ca Jason şi să mă pun în paralelă cu o fiară ca Medee, cu toate că ai destulă influenţă asupra mea, incit să mai mă faci a-i semăna de cîte ori o va cere dragostea noastră şi de cile ori va fi vorba să-mi păstrezi inima dumitale, care e a mea, şi care e numai a mea ; căci zic că este al meu acel lucru pe care l-am cumpărat prin amorul cel tînăr şi constant de care am fost înflăcărată pentru dumneata, amor care astăzi e mai viu ca niciodată şi va înceta numai împreună cu viaţa mea ; amor în cele din urmă care mă face a dispreţuiesc şi pericolele şi remuşcările care vor urma poate mai tîrziu. Drept preţ al acestor sacrificii îţi cer numai o graţie, adică a-ţi aduse aminte de un loc ce nu e departe de aici. Nu pretind ca să-ţi ţii miine promisiunea, dar vreau să te văd, ca să-ţi risipesc presupunerile. Numai un lucru cer de la Dumnezeu : să te facă să citeşti în inima mea, care este mai mult a dumitale decît a mea şi să te ferească de orice nefericire, cel puţin pe cit voi trăi eu, căci viaţa mi-e scumpă pe cit timp îţi va place şi îţi voi place. l\lă duc la culcare : adio; înştiinţează-mă mîine dimineaţă despre dumneata, căci voi fi neliniştită pînă cmd nu voi avea seninul păsării scăpate din colivia sa ori al turturicii care şi-a pierdut perechea, şi voi rămîne singură să plîng lipsa dumitale, aricit de scurtă ar fi măcar. Această scrisoare, mai fericită decît mine, se va duce astă-seară unde nu mă pat duce eu, numai dacă nu te va afla curierul adormit,

cum mă tem. N-am cutezat s-o scriu de faţă cu Josef, cu Sebastian şi cu loachim, care mă părăsiră cînd am început-o.

După cum se vede şi presupunînd totdeauna că aceste scrisori sînt adevărate, rezultă că Maria prinsese pentru Bothwell o patimă din cele nebune, cu atît mai tari, la femeile care sînt prada lor, cu cit mai puţin înţelege cineva ceea ce a putut a o inspira ; Bothwell nu mai era tînăr, Bothwell nu era frumos şi cu toate acestea ea îşi sacrifica un soţ tînăr, care trecea de cel mai frumos om din timpul său. Era ca un fel de magie.

Astfel Darnley, care era singura piedică în unirea celor doi amanţi, fusese de mult condamnat, dacă nu de Maria, cel puţin de Bothwell ,dar fiindcă pu-

terea temperamentului său triumfase în contra otrăvii, căutară o altfel de moarte.

Regina, după cum o spune şi în scrisoarea sa către Bothwell, nu vrusese să-l aducă pe Darnley cu dînsa şi se întorsese singură la Edimburgh. Cînd ajunse la acest oraş, dădu ordin să-l transporte şi pe rege pe o litieră dar, în loc de a-l duce la Stirling sau la Holyrood, îl hotărî să locuiască în abaţia bisericii Cîmpurilor. Regele arătă oarecare nelinişte cînd cunoscu această punere la cale, dar, cu toate acestea, ncavînd nici o putere spre a se opune, se mulţumi să se plîngă de singurătatea locuinţei ce i se dăduse iar regina îi trimise răspuns că nu putea să-l primească în momentul acela, nici la Holyrood nici la Stirling. temîndu-se ca nu cumva boala sa fiind transmisibilă, să se comunice fiului său ; fu nevoit prin urmare

Darnley a se mulţumi cu locuinţa ce i se însemna.

Această locuinţă era într-o abaţie singuratică şi care nu era făcută ca să poată risipi temerile de care era cuprins regele, căci se afla între două biserici ruinate şi două cimitire. Singura casă care era la o depărtare de o bătaie de arbaletă era a familiei Hamilton şi fiindcă aceştia erau inamicii de moarte ai

* •

lui Darnley, vecinătatea nu înfăţişa nici măcar siguranţă. Mai departe, spre nord, se înălţau cîteva colibe sărace, pe locul care se numea Răspîntia hoţilor. După ocolul noii sale locuinţe, Darnley văzu că două găuri, destul de mari ca să poată trece un om, erau făcute în ziduri. El ceru să se astupe aceste găuri prin care puteau să se introducă făca orii de rele. I se promise că se vor trimite zidari, dar nu se făcu nimic şi găurile rămaseră libere şi deschise.

A doua zi după sosirea sa la Kirchfield, regele văzu o lumină intr-acea casă vecină cu a sa şi pe care o credea nelocuită. întrebă şi află că arhiepiscopul de la Sfîntul Andrei părăsise palatul său din Edimburgh, fără a se şti pentru ce şi locuia acolo chiar din ajun. Această ştire mări şi mai mult neliniştea regelui, fiindcă arhiepiscopul de la Sfîntul Andrei era unul din inamicii săi cei mai declaraţi.

Regele, părăsit mai de toţi oamenii săi, locuia la etajul întîi al unui mic pavilion singuratic, neavînd pe lingă dînsul decît numai pe acest Alexandru Dur- ham, pe care l-am numit mai sus şi care era valetul său de cameră.

În noaipteci de 8 februarie, Darnley îl deşteptă pe Durham : i se păru că auzise pe cineva umblînd

în apartamentul de jos. Durham se sculă, luă o sabie cu o mină şi cu cealaltă o luminare şi coborî în apartamentul de dedesubt, dar deşi Darnley era prea sigur că nu se înşelase, Durham se urcă iar peste un minut zicind că nu văzuse pe nimeni.

în dimineaţa de a doua zi nu se întîmplă nimic nou. Regina cunună pe unul din domesticii ei, anume Sebastian. Acesta era un Alvernes pe care îl adusese cu dînsa din Franţa şi îl iubea foarte mult. Cu toate acestea, fiindcă regele putuse să-i spună că nu o văzuse de două zile, ea părăsi pe la ora şase nunta şi veni să-i facă o vizită, însoţită de contesa d'Argyle şi de contesa de Huntly. Pe cînd era acolo, Durham, pregătindu-şi patul, puse foc cuverturii sale, care arse împreună cu o parte a saltelelor, ceea ce

făcu ca, fiind aruncate pline de flăcări pe fereastră de frică să nu i-a foc şi celelalte mobile, el rămase fără pat şi ceru voie să se ducă să se culce în oraş, dar Darnley, care-şi aduse aminte de spaimele sale din noaptea trecută şi care se mira de iuţeala ce o întrebuinţase Durham ca să arunce tot aşternutul său pe fereastră, îl rugă a nu se depărta dîndu-i una din saltelele sale şi promiţîndu-i chiar a-l primi în propriul pat. Cu toate aceste propuneri însă, Durham stărui, zicînd ' că se simţea fău şi că era bine a vedea chiar în seara aceea un medic. Atunci regina mijloci pentru Durham şi-i promise lui Darnley că-i va trimite un alt valet de cameră care să petreacă noaptea lingă dînsul. Atunci Darnley fu nevoit a se supune şi făcînd-o pe Maria să-i promită încă o dată că-i va trimite pe cineva, îi dădu voie pentru seara aceea lui Durham. în momentul acesta, Paride, de care vorbeşte regina în scrisorile sale, intră. Acesta era un tînăr francez care se afla de vreo cîţiva ani în Scoţia şi care, după ce a servit la Bothwell şi Seyton, era atunci al reginei. Cînd îl văzu, ea se sculă şi fiindcă Darnley vroia s-o mai retină :

— într-adevăr, zise ea, e cu neputinţă, milord : ca să vin să te văd, am lăsat nunta bietului Sebastian şi trebuie să mă întorc la ea, căci mi-am dat cuvântul a mă duce mascată la balul său.

Regele nu cutează a mai stărui, dc-cît îi aduse aminte promisiunea de a-i trimite un domestic. Maria i-o reînnoi încă o dată, apoi ieşi cu suita sa. Cît pentru Durham, el plecase chiar în momentul cînd primise voia.

Era ora nouă seara. Darnley rămase singur. închise cu grijă uşile pe dinăuntru şi se culcă, avînd grija a se scula ca să deschidă uşa domesticului ce trebuia să vină pentru a petrece noaptea lingă dînsul. Abia se puse în pat, cînd acelaşi zgomot pe care îl auzise în ajun se reînnoi. De această dată, Darnley asculta cu toată luarea aminte a temerii şi îndată nu mai avu nici o îndoială că mai mulţi oameni umblau în apartamentul de sub dînsul. A chema < pe cineva era nefolositor, a ieşi din casă era periculos, a aştepta era tot ce-i rămînea de făcut regelui. Se încredintă din nou dacă uşile sale erau bine închise, puse sabia sa sub căpătîiul patului său, stinse lampa temîndu-se ca lumina să nu-l dea de gol şi aşteptă în tăcere sosirea domesticului, dar orele trecură şi domesticul nu veni.

La unu de dimineaţă, Bothwell, după ce a stat mult timp de vorbă cu regina, de faţă cu căpitanul gărzilor, se întoarse acasă pentru a-şi schimba costumul. Cîteva minute după aceea, ieşi înfăşurat într-o manta largă de husar german, trecu pe la corpul de gardă şi zise să i se deschidă poarta castelului, îndată ce ieşi afară, plecă în pripă către Kirchfield unde pătrunse prin deschiderea zidului. Abia făcu cîţiva paşi în grabă şi îl întîlni acolo pe lacob Bal- fur, guvernator al castelului.

— Ei bine ! îi zise el, cum ne aflăm ?

— Toate sînt gata, răspunse Balfur, şi te aşteptam ca să dai foc fitilului.

— Prea bine, răspunse Bothwell, dar mai înainte

vreau să mă asigur dacă e în camera sa.

La aceste vorbe, Bothwell deschise uşa pavilionului cu o cheie mincinoasă şi urcînd scara pe pipăite, se duse să asculte la uşa Iui Darnley care ne mai auzind nici un zgomot, pînă în cele din urmă adormise, dar cu un somn a cărui răsuflare grea arăta tulburarea sa. Puţin îi păsa lui Bothwell ce fel de somn dormea el căci era destul numai să ştie că regele este cu adevărat în camera sa. Coborî scările în tăcere, precum se urcase şi luînd un felinar din mîna unuia din conjuraţi, intră însuşi în sala de jos ca să vadă dacă toate erau puse la cale. Această sală era plină de butoaie cu pulbere şi un fitil pregătit aştepta numai o scînteie spre a comunica flacăra vulcanului. Bothwell se retrase atunci în fundul grădinii împreună cu Balfur, cu David, cu Chambers şi alţi itrei-patru, lăsînd un om să dea foc fitilului. După un minut acest om veni să-i în- tîlnească. •

Atunci urmară cîteva momente de măcinare în timpul cărora acei oameni se priviră între dînşii în tăcere şi ca înspăimîntaţi 'de ei înşişi. Pe urmă, văzînd că nu izbucnise nimic, Bothwell se întoarse cu nerăbdare spre partea artificierului, mustrîndu-l, că de frică fără îndoială, nu-şi împlinise bine datoria. Acesta îl încredinţă pe stăpînul său că era sigur că totul fusese în bună stare şi fiindcă Bothwell, nerăbdător, vroia să reintre singur în casă spre a se asigura, propuse a se întoarce să vadă unde se afla lucrul. într-adevăr, veni pînă în pavilion, petrecîndu-şi capul pe o fereastră şi văzu că fitilul ardea încă. Cîteva secunde după aceasta, Bothwell îl văzu revenind în fuga mare şi făcînd semn că totul mer-

gea bine. în acelaşi moment o detunătură înspăimîntătoare se auzi, pavilionul sări în aer făcindu-se ţăndări, oraşul şi golful se luminară de *o* lumină care o întrecea pe cea a zilei celei mai vii. Pe urmă, totul fu scufundat iar în întunericul nopţii şi tăcerea nu mai fu întreruptă decît de căderea pietrelor şi a grinzilor ce se asemăna cu grindina intr-o vijelie.

A doua zi se găsi trupul regelui într-o grădină din vecinătate. El fusese ferit de foc prin saltelele pe care era culcat şi fiindcă, fără îndoială, în spaima • sa, se trîntise numai pe pat, înfăşurat în haina sa de casă şi cu pantofii în picioare, se află astfel, afară de pantofii care erau aruncaţi la cîţiva paşi depărtare de dînsul. Se crezu că fusese sugrumat mai în- tîi şi adus acolo, dar adevărul era că omorîtorii lui au întrebuinţat numai pulberea, ajutor destul de puternic prin sine ca să se teamă cineva că va putea greşi vreodată.

Regina era oare complice sau nu ? Nimeni n-a ştiut vreodată, afară de ea, de Bothwell şi de Dumnezeu, dar, ori că era complice, ori că nu, purtarea sa, neînţeleasă şi de astă dată ca întotdeauna, dădu acuzaţiei pe care i-o făcură inamicii ei, dacă nu consistenţa, cel puţin faţa adevărului. Abia află ea această ştire şi ordonă să se aducă trupul regelui înaintea ei şi întinzîndu-l pe o bancă, îl cercetă cîteva momente cu mai multă curiozitate decît durere iar pe urmă îmbălsămară cadavrul şi îl duseră chiar în seara aceea, fără pompă, alături de al lui Rizzîo.

Ceremonialul Scoţiei prescria văduvelor regilor a se retrage patruzeci de zile într-o cameră cu totul

închisă de lumina cerului. în a douăsprezecea zi Ma- ria puse să-i deschidă ferestrele iar în a cincisprezecea, plecă împreună cu Bothwell la Seyton, o casă de campanie ce se afla la două leghe depărtare de capitală, unde ambasadorul Franţei, Ducroc, se duse a o întîlni şi-i făcu nişte mustrări care o hotărîră să se întoarcă la Edimburgh, dar, în locul strigătelor ce le culegea obişnuit venirea sa, fu primită cu o tăcere de gheaţă şi o singurii femeie strigă în mulţime :

— Dumnezeu să-i dea ce merită !

Numele omorîtorilor nu era un secret pentru popor. Bothwell ducînd la un croitor o haină măreaţă care era prea mare pentru dînsul, însărcinîndu-l s-o facă pe talia sa, lucrătorul o recunoscu că era a regelui şi-i zise :

— E drept, este obicei ca gîdele să-l moştenească pe condamnat.

Contele de Lennox, susţinut de murmurul poporului, cerea în gura mare dreptate la moartea fiului său şi se purta ca un acuzator contra ucigaşilor. Regina fu prin urmare nevoită, spre a astîmpăra strigătul părintesc şi resentimentul public, a ordona contelui d'Argyle, care era marele justiţiar al regatului, ca să facă cercetările. Chiar în ziua aceea în care fu dat ordinul acesta, se dădu o proclamaţie pe străzile din Edimburgh, în care regina promitea două mii de livre sterling celui care îi va descoperi pe ucigaşii regelui. A doua zi, se află în toate locurile pe unde fusese lipită această înştiinţare, un alt placard după cum urmează :

Fiindcă s-a înştiinţat că cei ce vor descoperi pe

ucigaşii regelui vor avea două mii livre sterling, eu care am făcut bune cugetări, încredinţez că autorii omorului sînt contele de Bothwell, lacob Balfur, preotul de la Flitz, David, Chambers, Blackmeşter, John Spens şi însăşi regina.

Aceste placarde fură rupte, dar, precum se în- tîmplă adesea, au 'fost citite de toată populaţia capitalei.

Contele de Lennox îl acuza pe Bothwell şi glasul public care 11 acuza ca dînsul, îl ajută cu atîta iuţeală, incit Maria fu constrînsă a-l lăsa să-l dea în judecată, dar se luară toate măsurile spre a se lua de acuzator mijlocul de a-l convinge pe acuzat. La 28 martie, contele de Lennox primi ştirea că ziua de 12 aprilie era hotărîtă pentru judecată. Numai patrusprezece zile i se da ca să-şi adune probele de moarte contra celui mai puternic om din toată Scoţia. Astfel contele de Lennox, judecind că acest pro-, ces era numai o bătaie de joc, nu se înfăţişă. Bothwell din contră, se duse la tribunal însoţit de cinci mii de partizani ai săi şi de două sute puşcaşi aleşi care păziră uşile îndată după ce intră el, astfel incit se arătă mai mult ca un rege care vrea să calce legile decît ca un acuzat care vine a se supune la ele. Aşadar urmă ceea ce căutaseră să urmeze, adică jurii îl scăpară pe Bothwell de crima de care îl ştia culpabil

toată lumea şi chiar judecătorii săi.

în ziua judecăţii, Bothwell publică următoarea înştiinţare :

Deşi sînt destul de spălat de omorul regelui de care m-au acuzat pe nedrept, cu toate acestea, ca să justific mai bine inocenţa mea, sint gata a mă-bate în contra oricărui va cuteza să spună că l-am omorit pe rege,

A doua zi se află următorul răspuns :

Primesc această provocare, numai să alegi un loc neutru.

Cu toate acestea abia se făcuse această judecată, cînd se răspîndiră nişte zvonuri de căsătorie între regină şi contele Bothwell. Oricît de stranie şi de smintită părea această căsătorie, legăturile celor doi amanţi erau aşa de cunoscute, încît nimeni nu se îndoi că era adevărată. Fiindcă toţi erau supuşii lui Bothwell, ori de frică, ori din ambiţie, numai doi oameni cutezară a protesta în contra acestei uniri : unul fu lordul Herris iar celălalt lacob Melvil.

Maria era la Stirling, cînd lordul Herris, folosin-r du-se cîteva momente de lipsa lui Bothwell, veni să se arunce lâ picioarele ei, rugînd-o să nu-şi piardă onoarea luîndu-l de bărbat pe ucigaşul soţului ei, deoarece ar fi convins şi pe cei care se mai îndoiau încă de complicitatea ei cu Bothwell.

Dar regina, în loc de a-i mulţumi lui Herris pentru acest devotament, se arătă foarte mirată de cu-tezanţa sa şi făcîndu-i un semn dispreţuitor ca să se scoale, îi răspunse cu răceală că inima ei nu-i zicea nimic pentru contele "de Bothwell şi că, de se va mai

mărita vreodată, ceea ce nu-i venea să creadă, ea nu va uita nici ceea ce era datoare poporului ei nici ceea ce era datoare chiar persoanei sale.

Melvil nu se descurajă de aceasta şi se făcu că a primit o scrisoare de la. unul din amicii lui, anume Thomas Bishop, care-i scria din Anglia. Arătă această scrisoare reginei, dar Maria după cele dinţii rinduri recunoscu stilul şi măi vî'rtos amiciţia - ambasadorului ei şi dînd scrisoarea contelui de Lidington, care era de faţă :

— Iată, îi zise ea, o scrisoare foarte curiosă. Citeşte-o. E o farsă a lui Melvil.

Lidington îşi aruncă ochii asupra scrisorii, dar cînd ajunse la jumătate îl luă pe Melvil de mînă şi tîrîndu-l la o fereastră :

— Scumpul meu Melvil, îi zise, ai fost nebun desigur, cînd ai dat adineauri această scrisoare reginei, căci îndată ce contele de Bothwell va afla aceasta şi nu va întârzia s-o afle, va pune să te omoare. Ai urmat ca un om onest, este adevărat, dar la curte, e mai bine să urmeze cineva ca un om îndemînatic. Retrage-te prin urmare cît mai curînd ; eu ţi-o zic.

Melvil n-aşteptă să i-o mai zică o dată şi se făcu nevăzut opt zile. Lidington nu se înşelase. Abia se\ întoarse Bothwell lîngă regină şi află tot ce se petrecuse. Atunci începu să-l blesteme şi să-l afurisească pe Melvil şi puse să-l caute pretutindeni, dar nu putu să dea de el.

Acest început de opunere, oricît de slab ar fi fost, tot îl nelinişti pe Bothwell, care, sigur de amorul Măriei, hotărî a lua lucrurile’ mai repede. Prin ur-

mare, pe cînd regina se întorcea de la Stirling la Edimburgh, cîteva zile după scenele de care vorbirăm, Bothwell se arătă deodată pe puntea de la Crammont cu o mie de cavaleri şi dezarmînd pe contele de Huntly, pe Lidington şi pe Melvil, care se întorsese lîngă amanta sa, apucînd calul reginei de frîu cu iuţeală, nevoi pe Maria a se întoarce şi a-l urma la Dumbar; ceea ce făcu regina fără a se opune, lucru de mirare din partea unei persoane cu caracterul Măriei.

A doua zi, conţii de Huntly, Lidington, Melvil şi oamenii din suita lor îşi căpătaseră libertatea iar zece zile după aceasta, Bothwell şi regina se împăcară şi se întoarseră împreună la Edimburgh.

A treia zi după această întoarcere, Bothwell dădu un prînz mare nobililor partizani ai lui. După ce prînziră, chiai' pe masa unde mîncară, în mijlocul paharelor pe jumătate goale şi al sticlelor răsturnate, Lindsay, Ruthwen, Morton, Maitland şi încă vreo doisprezece sau cincisprezece alţi domni, semnară un act care declara nu numai că, în sufletul şi în conştiinţa lor, Bothwell era inocent, dar şi că îl hotărau reginei ca pe soţul ce i se cuvenea. Acest act era terminat prin următoarea declaraţie destul de curioasă :

În cele din urmă, regina nu poate face altfel, fiindcă contele o rănit-o şi s-a culcat cu ea.

Cu toate acestea, două lucruri se opuneau încă la această căsătorie : cel dinţii, pentru că Bothwell era pentru a treia oară însurat şi pentru că aceste trei femei trăiau ; al doilea, pentru că răpind-o pe regină, această violenţă putea face a se privi ca nulă

alianţa pe care ar contracta-o cu dînsul. Se ocupară mai înainte cu cea dintîi dintre aceste greutăţi ca fiind cea mai greu de dezlegat.

Cele două femei dintîi ale lui Bothwell erau de naştere obscură şi prin urmare, nu se înjosi a se tulbura de ele, dar nu era tot la fel şi cu a treia, care era fata contelui Huntly, acelaşi care fusese strivit sub picioarele cailor, şi sora lui Gordon, căruia i se tăiase capul. Din fericire pentru Bothwell, purtările sale trecute o făceau pe nevasta sa a dori despărţirea cu atîta căldură precum dorea şi el. N-avură prin urmare greutăţi a o hotărî ca să se plîngă în contra bărbatului ei ca adulter, Bothwell mărturisi că avusese o înclinare criminală cu o rudă a nevestei sale, şi arhiepiscopul de la Sfîntul Andrei, acelaşi care venise să locuiască în acea casă singuratică de la Kirchfield spre a asista la moartea lui Darnley, pronunţă sentinţa de desfacere a căsătoriei.

Cît pentru a doua piedică, privitoare la violenţa ce i se făcuse reginei, Maria se însărcină a o ridica ea însăşi, căci, ducîndu-se la tribunal, declară nu numai că îl ierta pe Bothwell pentru purtarea ce o avusese în privinţa ei, dar încă îl şi recunoştea ca un supus bun şi credincios, avînd aminte a-l înălţa la onoruri şi mai mari. Intr-adevăr, după cîteva zile îl făcu duce de Orkeney, la 15 din luna aceea, adică la patru luni abia după moartea lui Darnley. Maria, cu o uşurinţă care era aproape de nebunie, cerînd o dispensă spre a se căsători cu un principe catolic, luă de bărbat pe Bothwell, ajuns protestant, care, afară de. despărţirea lui, mai era căsătorit pentru a doua oară şi care avu prin urmare patru neveste, cu regina

împreună.

Nunta fu tristă şi precum se cuvenea la o sărbătoare dată sub nişte auspicii aşa de sîngeroase. Morton, Maitland şi cîţiva ticăloşi linguşitori ai lui Bothwell fură singurii de faţă. Ambasadorul Franţei, deşi era un membru al casei de Guise, din care era şi regina, nu vru să asiste.

Pasiunea Măriei fu scurtă. Abia fu în puterea lui Bothwell şi văzu peste ce stăpîn dăduse. Grosolan, brutal şi iute, semăna ales de Providenţă spre a fi răzbunătorul greşelilor al căror aţîţător şi complice era el. îndată iuţeala lui ajunse pînă la un astfel de punct, incit într-o zi, Maria nemaiputînd suporta, luă pumnalul de la Areskine, care era de faţă împreună cu Melvil la una din scenele acestea şi vru să se lovească, zicînd că vroia mai bine să moară decît să urmeze a mai trăi nefericită precum era, dar, cu toate acestea, lucru neînţeles, cu toate asprimile acestea neîncetat reînnoite, Maria, uitînd că era femeie şi regină, totdeauna se întorcea întîi ea la Bothwell, tînără şi supusă ca un copil.

Cu toate acestea, aceste scene publice dădură un pretext nobililor, care căutau clipa în care să izbucnească. Contele de Mar, guvernatorul tînărului principe, Argyle, Athole, Glaincairn, Lindley, Boyd şi pînă la Morton şi la Maitland chiar, acei complici eterni ai lui Bothwell, se ridicară ca să răzbune, ziseră ei, moartea regelui şi să scoată pe fiul lui din mîinile ce făcuseră să moară părintele şi o ţinea pe mamă captivă. Cît pentru Murray, el pierise cu totul în timpul tuturor întîmplărilor din urmă, fiind în comitatul de Fife cînd regele fusese asasinat iar trei

zile înaintea procesului lui Boih- well, ceruse voie de la sora sa a se duce să facă o călătorie pe uscat.

Răscoala se. făcuse aşa de repede încît domnii confidenţi, al căror plan era de a pune mîna fără veste pe Maria şi pe Bothwell, crezuseră că vor reuşi deodată. Regele şi regina erau la masă la lordul Borthwick, care ie da o serbare, cînd deodată primiră ştirea că o trupă însemnată de oameni înarmaţi înconjura castelul. Cei doi soţi înţeleseră că aceasta se atingea de dînşii şi fiindcă n-aveau nici un mijloc de scăpare, Bothwell luă hainele unui scutier, Maria pe ale unui paj şi amindoi, încălecînd îndată, ieşiră pe o poartă, pe cînd confederaţii intrau pe alta. Fugarii se retraseră la Dumbar.

Acolo chemară pe toţi amicii Iui Bothwell şi îi făcură a semna un fel de jurămînt prin care se legau a o apăra pe regină şi pe bărbatul ei. în acest timp, Murray sosi din Franţa şi Bothwell îi înfăţişă ca şi celorlalţi, actul de asociere', dar Murray nu vru să-şi pună semnătura, zicînd că-i făcea o insultă crezînd că avea trebuinţă să fie ţinut printr-o legătură înscrisă cînd era vorba a apăra pe sora şi regina sa. Acest refuz aducînd o ceartă între dîn- sul şi Bothwell, Murray, credincios la poziţia sa de neutralitate, se retrase în comitatul său şi lăsă lucrurile a urma fără dînsul linia fatală pe care o luaseră.

Cu toate acestea confederaţii, după ce văzură că n-au şcos-o la capăt la Borthwick, nesimţindu-se destul de tari spre a se duce a-l ataca pe Bothwell la Dumbar, merseră la Edimburgh, unde aveau înţelegere cu un om de care se credea sigur Bothwell.

Acest om era lacob Balfur, comandant al citadelei, acelaşi care prezidase la realizarea minei care-l făcuse pe Darnley să zboare în aer şi pe care Bothwell îl întîlnise intrînd în grădina de la Kirchfield.

Balfur nu predă numai citadela Edimburgh în mîinile confederaţilor, dar le mai dădu şl un cufăr de argint, a cărui emblemă, care era un F încoronat, arăta că venea de la Francisc al II-lea şi într-adevăr. acesta era un dar de la întîiul său bărbat, pe care regina îl dăruise lui Bothwell. Balfur încredinţa că acest cufăr cuprindea nişte hîrtii preţioase care, în împrejurările de faţă, puteau fi de un mare folos inamicilor Măriei. Lorzii confederaţi îl deschiseră şi aflară într-însul cele trei scrisori adevărate sau mincinoase pe care le arătarăm mâi sus, contractul de căsătorie al celor doi soţi şi douăsprezece poezii din mina reginei. Precum spusese Balfur, pentru inamicii 'Măriei aceasta era o descoperire mare şi preţioasă care valora mai (mult de- cît o victorie, căci o victorie le da numai viaţa reginei în timp ce trădarea lui Balfur le da onoarea ei.

în acest timp, Bothwell ridicase oştiri şi se credea în stare de a ţine campania. Prin urmare, plecă împreună cu armata sa, fără chiar a-i aştepta pe Hamiltonii care adunau corăbiile lor, şi la 15 iunie 1567 amîndouă partidele opuse se aflară faţă în ■ faţă. Maria, care vroia să oprească vărsarea de sînge, trimise îndată lorzilor confederaţi pe ambasadorul Franţei spre a-i îndemna să-şi lase jos armele, dar aceştia răspunseră că *regina se înşeală crezîndu-i rebeli, că nu umblau contra ei, ci în*

contra lui Both- icell. Atunci amicii regelui făcură ce putură ca să rupă negocierile şi să înceapă lupta. Era însă prea tîrziu, căci soldaţii ştiau că apărau cauza unui om şi că erau să se bată pentru capriciul unei femei, nu pentru binele ţării. Strigară în gura mare că *fiindcă aveau a face numai cu Bothivell, el era dator a-şi apăra cauza.* Şi acesta, vanitos şi fanfaron ca totdeauna, puse atunci să se publice că era gata a proba inocenţa sa cu armele în mînă contra oricăruia ar cuteza *a* susţine că era culpabil. După cîteva minute, toţi nobilii ce se aflau în tabăra opusă, primiră cartelul, şi fiindcă se lăsa locul celor mai voinici, Kirkaldi de Lagrange, Murray de Tullibardin şi lordul Lindsay de Byres îl sfidară unul după altul. Dar, sau că îl părăsi curajul, sau că în momentul pericolului nu crezu nici el că era dreaptă cauza sa, vru să se ferească de luptă şi căută nişte pretexte aşa de curioase, încît însăşi regina avu ruşine iar amicii lui cei mai devotaţi murmurară.

Atunci Maria, văzînd în ce stare fatală se află spiritele, hotărî a nu mai încerca riscul unei bătălii. Trimise imediat un vestitor la Kirkaldi de Lagrange care comanda un post înaintat şi pe cînd acesta venea cu încredere ca să discute cu regina, Bothwell, înfuriat pentru propria sa laşitate, dădu ordin unui soldat să tragă asupra Iui, dar astă dată însăşi Maria intră la mijloc, oprind, sub pedeapsa de moarte, de a i se face cea mai mică violenţă, în acelaşi timp, fiindcă ordinul cel smintit pe care îl dădu Bothwell se răspîndise în armată, se ridicară nişte astfel de murmure, încît văzu bine că-şi pierduse cauza pentru totdeauna.

Asta cugeta şi regina, căci. rezultatul conferinţei sale cu lordul Kirkaldi fu de a părăsi cauza lui Bothwell şi a trece în tabăra confederaţilor, cu condiţia să-şi lase armele jos înaintea ei şi s-o ducă la Edimburgh ca regină. De Lagrange se duse a duce nobililor condiţiile şi promise a se întoarce a doua zi cu un răspuns mulţumitor.

Dar, în clipa în care era să-l părăsească pe Bothwell, Maria mai simţi o dată pentru dînsul acel amor fatal pe care nu l-a putut învinge niciodată şi se simţi cuprinsă de' o astfel de slăbiciune, încît, plîngînd cu lacrimi fierbinţi şi în ochii tuturor, vru să-i zică lui Lagrange că ea rupe toată negocierea, dar fiindcă Bdthwell înţelese că nu mai era în siguranţă în tabără, el însuşi stărui ca lucrurile să rămînă în starea în care se aflau şi lăsînd-o pe Maria plîngînd, încălecă, depărtîndu-se în fuga mare, şi se opri la Dumbar.

A doua zi, la ora stabilită, trompetele care mergeau înaintea lordului Kirkaldi de Lagrange vestiră sosirea sa. Maria se urcă îndată pe cal şi se duse înaintea lui. Pe urmă, dîndu-se jos de pe cal ca să îl salute, îi zise :

— Milord, vin la dumneata cu condiţiile pe care mi le-ai promis din partea nobililor şi iată mîna mea drept semn al deplinei mele încrederi.

Atunci Kirkaldi puse un genunchi la pămînt, sărută cu respect mîna reginei şi pe urmă ridieîndu-se, îi luă calul de frîu şi îl conduse către tabăra confederaţilor.

Toţi seniorii şi nobilii ce se aflau în armată o primiră cu semne de respect precum nu putea cere

mai mari, dar soldaţi! şi oamenii de rînd nu făcură asemenea. Abia sosi regina la rîndul al doilea, care era format de dînşii şi mai mulţi începură a striga în gura mare :

— în rug cu adu'ltoarea ! în rug cu perfida !

Cu toate acestea Maria suferi cu destulă răbdare aceste insulte, dar o încercare şi mai înspăimîntătoare i se păstră. Deodată văzu înălţîndu-se înaintea-! un steag pe care era penelat de o parte regele mort şi întins în grădina cea fatală şi pe altă parte tînărul principe în genunchi, cu mîinile împreunate şi cu ochii la cer, cu această deviză : O *doamne ! Judecă şi răzbună cauza mea !* Maria îşi opri îndată calul la această vedere şi vru să se întoarcă, dar abia făcu cîţiva paşi şi steagul acuzator îi închise trecerea din nou. Pretutindeni, oriunde se duse întîlni această fatală arătare. Neîncetat, două ore întregi, avu înaintea ochilor ei şi cadavrul regelui cerînd răzbunare şi pe principele cel tînăr, fiul ei, rugind pe Dumnezeu a-i pedepsi pe ucigaşi. în cele din urmă nu mai putu suferi această privelişte şi scoţînd un strigăt, căzu pe spate, pierzîn- du-şi cunoştinţa de tot şi fiind aproape să cadă pe jos dacă nu o ţinea cineva.

în seara aceea, intră în Edimburgh, avînd mereu înainte acel steag crud, semănînd mai mult a prizonieră decît a regină, căci neavînd timp nici un moment în ziua aceea ca să se gătească, părul ei îi cădea răvăşit pe umeri, faţa îi era palidă şi se vedeau urmele lacrimilor pe dînsa, hainele ei erau pline de pulbere şi de tină. Acolo, cu cît înainta în oraş, cetele poporului şi blestemele mulţimii o ur-

măreau. în cele din urmă, pe jumătate moartă de osteneală' sfărîmată de durere şi gîrbovită de ruşine, ajunse în casa lordului, dar abia intră şi tot poporul se strînse în piaţă, cu strigăte care din cînd în

cind luau un caracter de amenințare înspăimîntătoare. De multe ori vru atunci Maria a se apropia de fereastră, crezînd că înfățişarea sa, a cărei influenţă o încercase adesea, avea să dezarmeze toată mulţimea aceea, dar de fiecare dată văzu, ca o perdea însîngerată, desfăşurîndu-se între ea şi popor, acel steag, care era o traducere înspăimîntătoare a sentimentelor mulţimii.

Cu toate acestea, toată ura se îndrepta mai mult către Bothwell decît către dînsa ; Bothwell era urmărit în văduva lui Darnley. Blestemele erau *pentru* Bothwell. Bothwell era adulterul, Bothwell era ucigaşul, Bothwell era laşul, deoarece Maria era femeia aceea slabă şi fermecată, care chiar în seara aceea dădu o probă nouă despre nebunia sa.

într-adevăr, îndată ce înaintarea nopţii risipi acea mulţime şi se făcu puţină tăcere, Maria, încetând de a fi tulburată pentru sine, se întoarse îndată cu gîn- dul la Bothwell, pe care fusese nevoită a-l părăsi şi care în momentul acela era proscris şi fugar, deoarece ea, după cum credea, era să-şi reia titlul şi rangul de regină. Cu această neîncetată încredere a femeii în amorul ei, cu care măsoară totdeauna amorul altuia, ea crezu că cea mai mare durere a lui Bothwell nu era pentru că pierduse avuţia şi puterea ci pentru că o pierduse pe dînsa. îi scrise prin urmare o scrisoare lungă, în care, uitîndu-se pe sine, îi promitea, cu aparenţele celui mai tînăr amor, de a nu-l părăsi niciodată şi de a-l rechema lingă dînsa îndată ce despărţirea lorzilor confederaţi i-ar da această putere ; pe urmă, după ce scrise această scrisoare, chemă un soldat, îi dădu o pungă

plină de aur şi îl însărcînă să ducă acea scrisoare ia Dumbar, unde trebuia să fie Bothwell şi dacă va fi plecat de acolo, să îl urmeze pretutindeni pînă cînd îl va întîlni.

Atunci se culcă şi adormi mai liniştită, căci, oricit de nefericită era, credea că alinase nişte nefericiri mai mari decît ale ei.

A doua zi, regina fu deşteptată de paşii unui om înarmat care intră în camera sa. Plină de mirare şi înspăimîntătă totodată de această uitare de cuviinţă care nu-i părea un semn bun, Maria se sculă pe patul ei, depărtîndu-i perdelele şi îl văzu pe lordul Lindsay de Byres în picioare în faţa ei. Ştia că- acesta era unul din inamicii ei cei mai vechi şi totodată din cei mai bătrîni ; astfel îl întrebă ea, cu un glas pe care încerca în zadar a-l face mai sigur, ce vroia cu dînsa într-o asemenea oră.

— Cunoşti această hîrtie, doamnă ? întrebă lordul Lindsay cu un. glas aspru, arătîndu-i scrisoarea pe care o scrisese ea în noapte lui Bothwell şi pe care soldatul o dusese lorzilor confederaţi în loc de a o duce după adresă,

—• Da, fără îndoială, milord, răspunse regina, dar oare sînt prizonieră, ca să-mi fie oprită corespondenţa ? Sau nu mai este iertat unei femei să scrie bărbatului ei ?

— Cînd bărbatul e un trădător, răspunse Lindsay, nu, doamnă, nu mai este iertat unei femei să scrie bărbatului ei, afară numai dacă femeia aceasta nu se află pe jumătate amestecată în trădarea sa, ceea ce mi se pare, către acestea, foarte bine dovedit prin promisiunea ce-i dai acestui ticălos că îl vei rechema lingă dumneata.

— Milord, zise Maria întrerupîndu-l pe Lindsay, uiţi câ vorbeşti reginei dumitale.

— A fost un timp, doamnă, răspunse Lindsay, în care ţi-am vorbit cu un glas mai dulce şi cu genunchii plecaţi, deşi noi scoţienii n-avem obiceiul a ne lua după curtezanii dumneavoastră din Franţa, dar de cîtva timp, schimbările dumitale de amoruri ne ţin aşa des în tabără, cu haina de război pe spate, încît glasul nostru a răguşit de aerul cel rece .al nopţii iar genunchii noştri înţepeniţi nu.se mai pot pleca în copsardele noastre ; caută să mă iei deci precum sînt, doamnă, astăzi cînd, pentru fericirea Scoţiei, nu mai eşti liberă a-ţi alege favoriţii.

Maria păli de spaimă la această lipsă de respect, cu care nu era obişnuită, dar înfrîngîndu-şi îndată mînia, pe cît îi fu cu putinţă, zise :

■—■ Dar, milord, oricît de dispusă aş fi de a te lua altfel de cum eşti, trebuie cel puţin să ştiu cu ce drept vii lîngă mine. Această scrisoare pe care o ţii în mînă m-ar face să cred că tc-aş lua ca pe un spion, dacă înlesnirea de-a intra- în camera mea nu m-ar sili să te cred ca pe un temnicer. Ai prin urmare bunătatea a-mi spune cu care nume din acestea două se cuvine să te numesc.

— Nici ou unul, nici cu altul, doamnă, căci sînt numai un însoţitor al dumitale de călătorie, căpetenia convoiului care trebuie să te conducă la castelul de Lochleven, viitoarea dumitale reşedinţă. Şi încă, abia ajuns acolo, voi fi nevoit a te lăsa în acel loc, ca să vin sări ajut pe lorzii confederaţi pentru *a* alege un regent al regatului.

— Astfel, zise Mana, am venit ca prizonieră, şi nu oa regină la lordul de Lagrange. Lucrurile erau altfel puse la cale, mi, se pare, dar îmi pare bine că am văzut cît timp le trebuie scoţienilor ca să trădeze legămintele pe care le-au jurat.

— Graţia voastră uită că aceste legăminte se dă-duseră cu o condiţie, răspunse Lindsay.

— Şi care era aceea ? întrebă Maria.

— Ca să te desparţi pentru totdeauna de ucigaşul bărbatului dumitale şi iată ceea ce încredinţează, adăugă el arătînd scrisoarea, că ţi-ai uitat promisiunea pînă a nu cugeta noi s-o retragem pe a noastră.

— Şi pentru ce oră e hotărîtă plecarea mea ? zise Maria, care începuse a, se osteni cu această dispută.

— Pentru ora unsprezece, doamnă.

— Prea bine, milord, fiindcă nu vreau a te face să aştepţi, vei avea bunătatea, retrăgîndu-te, a-mi trimite pe cineva ca să mă ajute să mă îmbrac, afară numai de nu voi fi redusă a mă servi singură.

Şi zicînd aceste vorbe, Maria făcu un semn aşa de imperios, încît, oricîtă dorinţă ar fi avut Lindsay de a-i răspunde, se înclină şi ieşi. După dînsul intră Maria Seyton.

La ora zisă, regina fu gata. Ea suferise aşa de mult la Edimburgh, încît pleca fără o părere de rău. Pe lîngă aceasta, spre a o scuti de umilirile din ajun, ori sprfe a ascunde plecarea el de partizanii ce i-ar mai fi rămas, o litieră fusese pregătită pentru dînsa. Maria se urcă fără nici o rezistenţă şi după o călătorie de două ore ajunse la Dudington. Acolo *o.* aştepta un vas mic, care plecă îndată ce intră ea şi a doua zi, spre zori, a debarcat din partea cealaltă a golfului de Edimburgh, în comitatul de

Fife.

Maria nu se opri la castelul de Rosithe decît numai cit timp îi trebui ca să dejuneze. După aceea plecă îndată, căci lordul Lindsay declarase că vroia să ajungă chiar în seara aceea unde era hotărît să meargă. într-adevăr, în momentul în care apunea soarele, Maria zări înaltele turnuri ale castelului de Lochleven ce se afla pe o mică insulă în mijlocul lacului ce are acelaşi nume şi care turnuri erau aurite de cele din urmă raze ale soarelui.

Fără îndoială, prizoniera regală era aşteptată la castelul de Lochleven, căci, sosind pe malul lacului, scutierul lordului Lindsay desfăşură steagul său, care pînă aici, rămăsese în toc şi îl clătină din dreapta în stingă pe cînd stăpînul său suna dintr-un corn mic de vînătoare pe care îl purta atîrnat la şold. îndată se desfăcu o barcă de la insulă şi îna- intă spre convoi, pusă în mişcare de patru lopătari gemeni, care o făcură să treacă îndată spaţiul ce o despărţea de ţărm. Maria se urcă tot în tăcere şi se aşează la pupă, pe cînd lordul Lindsay şi scutierul său stăteau în picioare înaintea ei ; şi fiindcă conducătorul ei nu se arăta mai dispus a vorbi pe cît nu era nici ea dispusă a-i răspunde, ea avu tot timpul a cerceta viitoarea ei locuinţă.

Castelul sau mai bine zis fortăreaţa de Lochleven, care şi prin poziţia) şi prin arhitectura sa era destul de întunecoasă, mai era încă acoperită de o nouă întristare în clipa cînd se arăta^în ochii reginei. Pe cît putea judeca ea în mijlocul aburilor ce se înălţau din lac, aceasta era una din zidirile masive din al XH-lea secol, care semănau cu armurile de piatră ale unui uriaş, aşa de bine închise erau. Cu cit se apropia, Maria începea a zări contururile celor două turnuri rotunde ce se aflau

în marginile clădirii şi îi dau caracterul cel aspru al unei închisori de stat. Un buchet de arbori bătrîni, care, închis de un zid înalt sau mai bine zis de o întări tură, se înălţa către faţa sa septentrională şi semăna cu o vegetaţie de piatră, completînd întregul acestei locuinţe triste şi apoi din contra, privea depărtîndu-se de ea şi săl- tînd din insulă, • se ducea să se piardă la vest, la nord şi miazăzi în cîmpia cea întinsă de la Kinross ori să se oprească spre sud pe vîrfurile colţuroase ale muntelui Ben Lomond, ale cărui dealuri din urmă se pierdeau pe malurile lacului.

Trei persoane o aşteptau pe Maria la poarta castelului. Aceste persoane erau lady Douglas, Williams Douglas, fiul său şi un copil de doisprezece ani, care se numeai micul Douglas şi care nu era nici fiu nici frate al locuitorilor castelului ci numai un copil depărtat. După oum se înţelege bine, complimentele fură scurte între Maria şi gazdele ei. Regina, condusă în apartamentul ei care se afla la etajul întîi şi ale cărui ferestre se deschideau deasupra lacului, fu îndată lăsată împreună cu Maria Seyton, singura din cele patru *Marii* ale ei căreia îi fu îngăduit a o însoţi.

Ou toate acestea, oricît de rapidă a fost întrevederea şi oricît de scurte şi măsurate au fost vorbele schimbate între prizonieră şi păzitorii ei, Maria avusese timpul, după ceea ce ştia mai dinainte, ca să-şi facă o idee destul de dreaptă despre personajele .cele noi care veneau să se amestece în istoria sa.

Lady Lochleven, nevasta lordului Williams Dou- glas, de care am spus câteva vorbe la începutul acestei istorisiri, era o femeie între cincizeci şi cinci şi şaizeci

de ani, care fusese foarte frumoasă în tinereţea ei ca să aţintească asupra ei privirile regelui laeob al V-lea cu care avusese un fiu, pe acel Mu- • rray, ce l-am văzut figurând în istoria Măriei şi care ' deşi naşterea sa fu nelegitimă, fusese tratat totdeauna ca un frate de către regină. Lady Lochleven avusese o clipă speranţa să ajungă! nevasta regelui, atât de mare era amorul lui pentru dînsa, ceea ce nu era cu neputinţă, fiindcă familia de Mar, din care se trăgea ea, era egală cu familiile cele mai vechi şi mai nobile din Scoţia. Dar, din nefericire, cîteva vorbe de calomnie şi defăimare care umblau printre tinerii seniori din acea vreme, ajunseră la urechile lui laeob : se zicea că în timp ce regalul său amant o avea pe dînsa, frumoasa favorită mai avea şi pe altul, pe care îl alesese, fără îndoială de • curiozitate, din cea din urmă clasă a poporului. Se mai zicea că acest Porterfeld sau Portefield era adevăratul tată al copilului, care primise numele de laeob Stuart şi pe care regele îl dăduse la mînăsti- rea Sfîntul Andrei că să îl crească ca pe un fiu al lui. Aceste vorbe, adevărate sau mincinoase, îl opriseră prin urmare pe laeob al V-lea în clipa în care, drept recunoştinţă pentru aceea care îi dăduse un fiu, era aproape s-o înalţe în rangul de regină, astfel îneît, în loc de-a o lua cu el, o chemase să-şi aleagă pe unul din seniorii curţii şi fiindcă era prea frumoasă iar căsătoria ei însoţită de favoarea regelui, această alegere, care căzu pe lordul Wiliiams Douglas de Lochleven, nu întîmpină nici o greutate din partea acestuia. Cu toate acestea, această protecţie directă pe care i-o da regele pentru toată viaţa, nu o putu face pe lady Douglas să uite vreodată că atinsese cu degetul o soartă mai înaltă. Simţise prin

urmare ură pentru aceea care îi luase locul după cum credea ea şi biata Măria urma să moştenească acea ură profundă pe care o avea lady Douglas pentru mama ei şi care se dăduse pe faţă în cîteva vorbe ce le schimbaseră cele două femei între ele. Dar îmbătrînind, sau de căinţa pentru greşelile ei, sau de ipocrizie, lady Douglas se făcuse înţeleaptă şi puritană, astfel incit, în momentul acesta, pe lîngă cruzimea naturală a caracterului, mai avea şi toată asprimea religiei noi pe care o primise.

Wiliiams Douglas, care era întîiul născut al lordului Lochleven, şi care se afla prin mama sa frate vitreg cu Murray, era un om între treizeci şi cinci şi treizeci şi şase 'de ani cu o putere atletică, cu nişte trăsături aspre şi pronunţate, cu părul roşu ca toată partea cadetă şi care moştenise acea ură părintească ce o avea familia Douglas contra Stuar- ţilor de un secol încă, şi care se manifestase prin atîtea comploturi, revolte şi omoruri. După cum îl favorizase sau îl părăsise soarta pe Murray, Wiliiams Douglas văzuse razele stelei frăţeşti apropiindu-se sau depărtîndu-se de dînsul. Atunci simţise că trăia **o** viaţă străină şi că se închinase cu trup şi suflet aceluia ce-i era principiu de mărire sau cauză de înjosire. Căderea Măriei care trebuia neapărat să-l înalţe pe Murray era pentru dînsul un motiv de bucurie şi lorzii confederaţi nu puteau alege mai bine decît încredinţînd paza prizonierei, lor, la răzbunarea instinctivă a lady-ei Douglas şi la ura inteligentei a fiului ei.

Cit pentru micul Douglas, el era cum am spus, un copil de doisprezece ani, orfan de cîteva luni şi pe care cei din Lochleven îl luaseră lingă dînşii, fă- cîndu-l prin

tot felul de asprimi, a-şi cumpăra ruşinea ce i-o dădeau. Rezultă din aceasta că acest copil, plin de trufie şi de ură ca un Douglas, şi ştiind, deşi starea sa era inferioară, că naşterea-i era egală . cu a mîndrilor lui părinţi, îşi schimbase puţin cîte puţin recunoştinţa dinţii într-o ură durabilă şi mare, căci i se spunea mereu că în familia Douglas era numai o vîrstă pentru amor, iar pentru ură nu. S-a întîmplat deci ca acest copil simţindu-şi slăbiciunea şi singurătatea, să se închidă în sine cu o putere mai presus de anii lui şi arătîndu-se pe faţă umil şi supus, aştepta clipa în care va fi mai mare, ca să se depărteze de Lochleven şi poate chiar să se răzbune pe protecţia cea trufaşă a acelora care locuiau cu dînsul. Cu toate acestea, sentimentele ce le exprimarăm nu se întindeau peste toţi membrii familiei şi cu cît micul Douglas ura din fundul inimii sale pe Williams şi pe mama sa, cu atît îl iubea pe George, pe al doilea fiu al lady-ei Lochleven, de care n-am vorbit încă, pentru că lipsind din castel în timp ce ajunsese regina, n-am avut vreo împrejurare în care să-l înfăţişăm cititorilor noştri.

George, care putea fi atunci de douăzeci şi cinci sau douăzeci şi şase de ani aproape, era al doilea fiu al lordului de Lochleven, dar, printr-o întîm- plare singulară, pe care tinereţea aventuroasă a mamei sale îl făcuse pe Williams a o interpreta rău, acest fiu de al doilea, n-avea nici una din trăsăturile familiei Douglas; adică obrazul lat şi rumen, urechile maia şi părul roşu. Rezulta din aceasta că bietul George, care, cu totul din contră cu aceasta, primise de la natură nişte obraji palizi, ochii de un albastru închis şi părul negru, fusese, chiar de la intrarea sa în lumea aceasta, obiectul părăsirii tatălui său pentru dînsul şi al urii fratelui său cel ' dinţii născut. Cît pentru mama sa, sau într-adevăr se mira cu bună credinţă ca Douglas de aceasta, sau cunoştea cauza şi se mustra în sine pentru ea, George nefiind niciodată cel puţin de faţă, obiectul unui amor mumesc prea viu idin partea ei. Prin urmare junele, gonit chiar din copilăria sa de o fatalitate ce nu se explica, crescuse ca un pomişor sălbatic, plin de must şi de putere, dar necultivat şi singuratic. Astfel, de cînd era chiar de cincisprezece ani, ii obişnuise pe -cei de lingă dînsul ou absenţele lui fără cuvînt, dar care se înţelegeau foarte bine prin ră- ceala ce avea fiecare pentru dînsul. Numai din cînd în când se arăta la castel, asemenea cu acele păsări călătoare ce se întorc totdeauna în acelaşi loc, dar unde se odihnesc numai puţin, după aceea plecînd iar fără ca să ştie cineva spre care parte a lumii îşi îndreaptă zborul.

Un asemenea instinct de .nefericire unise pe micul Douglas cu George. George, văzîndu-l pe copilul rău tratat de toţi, prinse amiciţie pentru, dânsul, şi micul Douglas, simţindu-se iubit în mijlocul acestei

atmosfere de răceală care îl înconjura, se întorsese cu inima şi cu braţele deschise către George. Urmase din această amiciţie dintre ei, ca într-o zi cînd copilul făcuse nu ştiu ce greşeală şi Williams Douglas ridicase biciul cu care bătea cîinii ca să dea întrînsul, George, care stătea trist şi gînditor pe o piatră, s-a repezit îndată, a smuls biciul din mîinile fratelui său şi l-a aruncat departe de el. La această insultă, Williams şi-a tras sabia şi George pe a sa, astfel încît aceşti doi fraţi, care se urau unul pe altul de douăzeci de ani ca doi inamici, erau să se măcelărească, dacă micul Douglas, care luase biciul de jos, întorcîndu-se, nu s-ar fi pus în genunchi înaintea lui Williams spre a-i înfăţişa arma cea defăi- mătoarea, zicîndu-i : Dă, vere, căci am meritat. Această faptă a copilului dăduse cîteva clipe de cugetare celor doi tineri, care, înspăimîntaţi de crima ce era să se facă îşi puseseră iarăşi săbiile în teacă şi se depărtaseră în tăcere. De la această întîmplare, prietenia lui George pentru micul Douglas prinsese o nouă putere iar din partea copilului ajunsese ca o venerare.

Ne oprim asupra tuturor amănuntelor acestora cam mult poate, dar cititorii noştri ni le vor ierta fără îndoială, când vor vedea ce trebuincioase sînt pentru viitor. •

Iată în mijlocul cărei familii, în afară de George, care precum am spus lipsea în momentul venirii sale, căzuse regina, trecînd într-o clipă de la înălţimea puterii la starea de prizonieră, căci, chiar în a doua zi după sosirea sa, Maria putu vedea că se afla la castelul de Lochleven chiar cu acest titlu. într-a- devăr, lady Douglas se înfăţişase înaintea Măriei chiar în dimineaţa aceea cu o încurcătură şi cu o ură ce nu le putea

ascunde sub aparenţa unei purtări respectuoase, o invitase a o urma ca să ia cunoştinţă despre toate părţile fortăreţei ce fuseseră mai dinainte stabilite pentru întrebuinţarea sa particulară. Atunci o făcuse să treacă prin trei camere, din care una era să-i fie pentru culcare, a doua salon şi a treia anticameră. Pe urmă, coborînd pe o scară în spirală, care da în sala cea mare a castelului, singura sa ieşire, trecu prin această sală şi conduse pe Maria în grădina pe ai cărei arbori îi văzuse regina la sosirea ci întrecînd înălţimea zidurilor. Acesta era un mic pătrat de tărîm, formînd un parter, în mijlocul căruia se înălţa o fîntînă artificială. Intrarea în acea grădină era pe o poartă îngustă, care se repeta pe zidul opus. Această a doua poartă se deschidea deasupra lacului şi ca toate porţile castelului, ale căror chei nu pără- reau niciodată brîul sau căpătîiul lui WHliams Douglas, era şi ea păzită ziua şi noaptea de o sentinelă. Acesta era tot domeniul aceleia care avusese pe mina ei palatele, cîmpiile şi munţii întregului regat.

Maria, întorcîndu-se în camera sa, află dejunul pregătit şi pe Williams Douglas în picioare lîngă masă. El venea: şă împlinească lîngă regină funcţiile de scutier tăietor şi gustător. Cu toată ura lor pentru Maria, Douglasii ar fi privit ca o sarcină eternă la onoarea lor, ca să nu i se întîmple vreun accident prizonierei pe tot timpul în care ar fi locuit în castelul lor. Aşadar numai pentru oa regina să nu fie cuprinsă de vreo temere în privinţa aceasta, Williams, în calitatea sa de castelan vroia nu numai să taie înaintea reginei, dar încă să şi guste de faţă cu ea şi înantea ei din toate bucatele ce i se puneau pe masă, precum şi apa cît şi diferitele vinuri ce i se aduceau. Această

fereală, mai mult o întristă pe Maria decît o asigură, căci ea înţelese că, pe tot timpul în care va fi în castel, această etichetei va lipsi masa ei de orice intimitate. Cu toate acestea lucrul venea dintr-un cuget foarte nobil incit nu putea să incrimineze pe oaspeţii ei. Se supuse prin urmare la această companie, oricît de nesuferită îi fu. Începînd cu această zi, ea scurtă aşa de mult mesele ei, îneît abia cele mai lungi dintre ele ţinură un sfert de oră pe tot timpul cît stătu la Lochleven.

A treia zi după sosirea ei, Maria, nevrînd să meargă la masă ca să dejuneze, află pe talerul ei o scrisoare cu adresa ei. care fusese adusă de Williams Douglas. Maria recunoscu scrisul lui Murray şi întîiul ei sentiment fu o bucurie, căci dacă îi rămînea XTGO rază de speranţă, aceasta îi venea din partea fratelui ei, pentru care fusese totdeauna prea bună şi pe care, la Sfîntul Andrei, îl făcuse conte, dîndu-i măreţele pămînturi care făceau parte din vechiul comitat de Murray şi pe care de atunci, ceea ce era şi mai mult, îl iertase sau se prefăcuse că îl iartă, pentru partea ce luase la uciderea lui Rizzio. Mirarea sa deci fu mare, cînd, deschizînd scrisoarea, află în dînsa nişte mustrări amare în contra purtării sale, o îndemnare ca să facă penitenţă şi o încredinţare reînnoită de mai multe ori că nu va ieşi niciodată din închisoarea sa. îşi termina scrisoarea înştiinţînd-0 că el, cu tot
dezgustul ce îl avea pentru afacerile publice, fusese nevoit a primi regenţa, ceea ce făcuse nu atît pentru patria sa, cit pentru sora sa, pentru că acesta era singurul mijloc ce îl avea de a se opune defăimătorului proces pe care nobilii vroiau a-i face, ca autoare, sau cel puţin ca principala complice a morţii lui Darnley.

Ascultîndu-l aşadar cineva, această captivitate era o mare fericire pentru dînsa şi se cuvenea să mulţumească cerului, ca pentru o îndulcire a soartei ce era s-o aştepte, dacă n-ar fi mijlocit el pentru dînsa.

Această scrisoare fu ca un trăsnet pentru. Maria, dar nevrînd să dea inamicilor ei bucuria de-a o vedea suferindă, îşi înschise durerea în sine şi întorcîndnse către Williams Douglas :

— Milord, îi zise ea, această scrisoare cuprinde nişte ştiri pe care fără îndoială trebuie să le ştii, căci, deşi nu sîntem copii din aceeaşi mamă, nu va fi vrut să-i scrie soréi sale fără a-i scrie în acelaşi timp şi fratelui său. Către acestea, ca un bun fiu, va fi dorit să facă parte şi mamei sale din măririle cele neaşteptate care îi sosesc.

— Da, doamnă, răspunse Williams, ştim de ieri că, pentru fericirea Scoţiei, fratele meu a fost numit regent al regatului şi fiindcă e un fiu atît de respectuos faţă de mama sa, cît şi' devotat patriei sale, sperăm că va îndrepta răul pe care tot felul de favoriţi l-au făcut timp de cinci ani.

— Numai un fiu bun şi un ostaş plin de curte- nie nu se urcă mai sus în istoria Scoţiei, răspunse Maria Stuart, şi nu o face să roşească pe fiică pentru greşelile părintelui, căci am auzit zicîndu-se că răul de care se plînge senioria Voastră era mai
dinainte de perioada în care vrei să îl arăţi dumneata şi că regele lacob al V-lea avusese şi el odinioară favoriţi şi chiar favorite. Este adevărat că . se mai zice că unii au recunoscut aşa de rău prietenia lui, ca ceilalţi amorul său. Şi dacă nu ştii aceasta, milord, ar putea să ţi-o spună, dacă va fi- trâind încă, un oarecare Portefel sau Portefield, nu ştiu care, căci nu

ţin minte bine şi nu pot spune curat numele oamenilor din popor, dar despre care nobila dumitale mamă ar putea să-ţi dea ştiinţă.

La aceste vorbe, Maria Stuart se sculă şi lăsîn- du-l pe Williams Douglas roşu de mînie, intră în camera sa de culcare şi încuie uşa după dînsa.

Toată ziua aceea Maria nu ieşi din casă şi rămase înaintea ferestrei sale, de unde se bucura cel puţin de o vedere măreaţă, care se întindea deasupra că- minelor şi asupra orăşelului de Kinross ; dar această întindere mare ii apăsa inima şi mai mult, cînd, întorcîndu-şi ochii după orizont la poalele castelului, li vedea zidurile înconjurate în toate părţile de apele cele profunde ale lacului, pe întinsa suprafaţă în care se legăna ca un punct o singură barcă, unde micul Douglas se ocupa cu pescuitul. De cîteva minute ochii Măriei se opriseră maşinal asupra acestui copil, pe care îl mai văzuse la sosirea sa, – când deodată, zgomotul unui corn răsună dinspre Kinross.

În aceeaşi clipă micul Douglas începu a trage din lopată spre partea de unde venea semnalul, cu o îndemînare şi o putere mai presus de anii lui. Maria care, fără cuvînt, îşi oprise privirile asupra lui, îl urmă mereu cu ochii şi îl văzu îndreptîndu-c'' către un loc al ţărmului aşa de depărtat, încît barca nu i se păru mai mult decît un punct abia zărit, dar se arătă îndată, mărindu-se din ce în ce cu apropierea şi Maria putu vedea atunci că un nou trecător venea spre castel, şi luînd şi el lopeţile, făcea să zboare barca cea mică deasupra apei liniştite a lacului, unde lăsa o brazdă scînteietoare la cele din urmă raze ale soarelui. Această barcă luînd îndată iuţeala unei păsări, fu destul de aproape ca Maria să-l poată

vedea pe lopătarul cel îndemînatic care era un tînăr cam de douăzeci şi cinci sau douăzeci şi şase de ani, cu un păr lung şi negru, purtînd o haină verde şi o pană de vultur pe dînsa.' Pe urmă, fiindcă se apropia cu spatele întors la fereastră, micul Dou- glas, care era rezemat pe umărul său, zise câteva vorbe ce îl făcură să se întoarcă spre partea reginei, îndată Maria, mai mult dintr-o mişcare instinctivă decît de frica de *a* fi obiectul unei curiozităţi deşarte, se trase îndărăt, dar nu aşa de iute, cu toate acestea, încît să nu fi putut vedea figura cea frumoasă şi palidă a necunoscutului, care, atunci cînd ea se mai întoarse la fereastră, se făcuse nevăzut în dosul unuia din unghiurile castelului.

Totul e un motiv de contemplare pentru o prizonieră. I se părea Măriei că figura acestui tînăr îi era cunoscută şi că se mai înfăţişase şi altă dată înaintea ochilor ei, dar cu toată grija cu care îşi întrebă ea aducerea aminte, nici o amintire nu i-o rechemă, astfel încît pînă în cele din urmă, regina crezu că era vreun joc al imaginaţiei sau că o amăgise vreo asemănare deşartă şi depărtată.

Dar fără voia Măriei chiar, aceastii cugetare luase un loc însemnat în mintea ei. Vedea neîncetat acea bărcuţă tăind apa şi pe tinăr împreună cu • copilul cu care se afla întrînsa, apropiindu-se de ea ca şi cum ar fi vrut să-i aducă vreun ajutor. Rezultă din ■aceasta că, nu era nimic pozitiv în aceste vise de captivă, ea dormi acea noapte un somn mai liniştit decît în toate nopţile de cînd se afla la castelul de Lochleven. •

A doua zi, sculîndu-se,-Maria alergă la fereastra ei : timpul era frumos şi totul părea că-i surîde : apă, cer şi pămînt. Cu toate acestea, fără să-şi dea socoteală de ceea ce o ţinea în casă, nu vru să coboare în grădină înaintea dejunului, dar cînd se deschise uşa, ea se întoarse repede şi-l văzu, ca şi în ajun, pe Williams Douglas care venea să-şi împlinească sarcina de gustător. Dejunul fu scurt şi tăcut, apoi îndată ce se retrase Douglas, coborî şi Maria. Cînd trecu prin curte, văzu doi cai înşeuaţi, ceea ce însemna că urma să plece peste pu'în timp un stăpîn şi un scutier. Nu cumva e acel tînăr cu părul negrii care pleacă aşa curînd ? Iată ce nu cutează, nici că vru Maria să întrebe. îşi urmă calea şi intră în grădină. De la cea dintîi aruncătură de ochi înconjură toată întinderea sa şi o văzu că era singuratică.

Maria se plimbă puţin printr-însa, pe urmă sătuTÎndu-se de plimbare, se urcă iar în camera ei. Trecînd prin curte, văzuse că nu mai era nici un cal. îndată ce reintră în apartamentul ei, se duse la fereastră ca să vadă dacă nu cumva ar putea descoperi ceva p.e lac care să-i dea vreo informaţie. într-

adevăr, o barcă se depărta şi în acea barcă erau doi - cai şi doi cavaleri ; unul dintre aceştia era Williams Douglas iar celălalt un simplu scutier al casei. Maria urmă barca cu privirea pînă cînd aceasta ajunse la ţărm. Cînd sosi acolo, amîndoi cavalerii coborîră din barcă, traseră caii după dînşii şi se depărtară în goană mare, urmînd aceeaşi cale pe care venise şi regina, astfel încît, văzînd Maria acei cai acope- riţi cu un hamut †† cavaleresc complet, crezu că Williams Douglas se ducea la Edimburgh. Cît despre barcă, îndată ce-i depuse pe cei doi trecători pe ţărmul opus, se întoarse către castel.

În momentul acesta, Maria Seyton o înştiinţa pe regină că lady Douglas cerea voie de a fi introdusă lîngă dînsa.

Pentru a doua oară aceste două femei erau să se afle faţă în faţă, după o ură lungă din partea lady-ei Douglas şi o răceală dispreţuitoare din partea reginei. Astfel regina, cu acel sentiment de co- chetărie care le face pe femei, în orice stare s-ar ■afla, să dorească a fi frumoase, mai ales pentru femei, făcu Măriei Seyton un semn cu mîna şi du- cîndu-se înaintea unei oglinzi care era atîrnată de perete într-o ramă gotică grea, îşi aranja buclele părului, îşi aranjă gulerul şi pe urmă şezînd în poziţia ce-i era mai avantajoasă, pe un fotoliu mare, singurul care se afla în salon, zise surîzînd Măriei Seyton că putea intra lady Douglas, care fu introdusă chiar îndată.

Aşteptarea Măriei nu fu înşelată : lady Douglas, cu

†† hamut – parte a hamului care trece peste gîtul ca- lului.

toată ura ei pentru fiica lui Iacob a V-lea şi oricît de stăpînă se crezu pe sine, nu se putu opri de a mărturisi cu mirare impresia ce-i făcea această frumuseţe minunată. Ea crezuse că o va găsi pe Maria sfărîmată de nefericirea ei, pălită de ostenelile ei, dezmîndrită de captivitatea ei, dar o vedea liniştită, frumoasii şi trufaşă ca întotdeauna. Maria văzu efectul ce îl producea şi îndreptîndu-se cu un surîs batjocoritor, pe jumătate la Maria Seyton şi pe jumătate către aceea care îi făcea această vizită neprevăzută :

— Sîntem fericite astăzi, zise ea, căci după cum se vede, avem să ne bucurăm de compania bunei noastre gazde, căreia îi mulţumim că a binevoit să mai păzească în privinţa noastră deşertul ceremonial al anunţării, lucru de care s-ar fi putut scuti, avînd cheile apartamentului nostru.

— Dacă înfăţişarea mea e supărătoare graţiei voastre, răspunse lady Lochleven, sînt cu atît mai mult disperată, că împrejurările mi-au făcut o datorie ce trebuie respectată de două ori pe zi, cel puţin pe cît timp va lipsi fiul meu care e chemat la Edimburgh de către regent; ceea ee veneam a da în cunoştinţa graţiei voastre, nu cu deşertul ceremonial al curţii, ci cu privinţele pe care lady Lochleven este datoare oricărei persoane care a primit ospitalitatea în castelul ei.

— Buna noastră gazdă s-a înşelat în privinţa noastră, răspunse Maria cu o bunătate prefăcută şi însuşi regentul poate să ne dea o mărturie despre plăcerea ce am avut-o întotdeauna ca să apropiem de noi persoanele care pot a ne aduce aminte, chiar

indirect, de prea iubitul nostru tată, lacob al V-lea. I’e nedrept ar interpreta deci lady Douglas într-un chip foarte neplăcut pentru dîns<i mirarea noastră văzind-o ; şi ospitalitatea pe care ne-o dă cu atîta îndatorire nu ne promite cu toată buna sa voinţă, destulii petrecere, ca să ne lipsim de ceea ce ne va face fără îndoialii vizitele sale.

—• Din nefericire, doamnă, răspunse lady Lochleven pe care Maria o ţinea în picioare înaintea ei, orice plăcere aş încerca eu la aceste vizite, voi fi nevoitei a mă lipsi ide ele, afară de orele ce ţi le-am zis. Acum sînt prea bătrînă ca să mai sufăr osteneala şi am fost totdeauna prea mîndră ca să sufăr bătăile de joc.

— într-adevăr, Seyton, zise Măriei ca şi cum ar fi luat seama, n-am cugetat că lady Lochleven’că-pătîndu-şi drepturile la un scăunel la curtea tatălui meu, s-ar fi căzut să le păstreze în închisoarea reginei, fiica acestuia. înaintează un scăunel, Seyton, ca sei nu ne lipsim aşa de curînd, prin neaducerea noastră aminte, de compania oaspetei noastre graţioase, sau chiar, urmă Maria ridieîndu-se şi arătînd către lady Lochleven care f^cea o mişcare spre a se retrage, propriul ci scaun, dacă nu-ţi convine un scăunel, my lady, ia acest fotoliu ; nu vei fi întîia persoană din familia dumitale care să se fi pus în locul meu.

La această aluzie din urmă, care-i aducea aminte uzurparea lui Murray, lady Lochleven era fără îndoială să dea vreun răspuns plin de amărăciune, cînd junele cu părul cel negru se arătă, fără a fi anunţat, pe pragul uşii, şi înaintînd către lady Lochleven fără a o saluta pe Maria, îi zise, închi- nîndu-

se înaintea ei :

— Doamnă, barca ce l-a condus pe fratele meu ş-a întors şi unul din oamenii care se află pe dînsa e însărcinat pentru dumneata cu o recomandare grabnică, pe care lordul Williams a uitat a ţi-o face dumitale în persoană.

Pe urmă, salutînd pe bătrîna damă cu acelaşi respect, ieşi îndată din cameră, fără a-şi întoarce chiar ochii către regina, care, atinsă de această sfruntare, se întoarse către Maria Seyton şi îi zise cu obişnuita-i linişte :

— Ce ni se spusese, Seyton, despre nişte vorbe injurioase ce se răspîndiseră asupra oaspetei noastre demne, în privinţa unui copil cu faţa palidă şi cu părul negru ? Dacă acest copil, cum am dreptul de-a o crede, a devenit acel june care a ieşit de aici, sînt gata a întări tuturor neîncrezătorilor că e un adevărat Douglas, dacă nu prin curaj, de care nu putem judeca, atunci prin sfruntarea de care ne-a dat probe. Să intrăm, mica mea, urmă regina rezemîndu-şi braţul pe al Măriei Seyton, căci buna noastră oaspetă ar putea să se creadă îndatorată de curtenie a ne ţine compania mai mult timp, deoarece ştim că e cu nerăbdare a aştepta altundeva.

La aceste vorbe, Maria intră în camera ei de culcare, deoarece bătrîna lady, încă ameţită de mulţimea bătăilor de joc cu care o înecase regina, se retrăgea murmurînd :

— Da, e un Douglas şi cu ajutorul lui Dumnezeu, cred că o va proba.

«

Regina avusese putere, pe cît timp fusese sus-

ţinută de înfăţişarea inamicei sale, dar îndată ce rămase singură căzu pe un scaun şi neavînd alt martor la slăbiciunea ei decît pe Maria Seyton, o înecă plînsul. Intr-adevăr fusese crud lovită : pînă aici nici un om nu se apropiase de ea fără a-i arăta închinăciunile sale, şi tocmai acela asupra căruia întemeiase, fără a şti pentru ce, nişte speranţe instinctive, o insulta totodată în îndoita ei trufie de regină şi de femeie. Astfel rămase ea închisă pînă seara.

La ora mesei, după cum o înştiinţase lady Lochleven pe Maria, ea se urcă în apartamentul reginei îmbrăcată în rochia ei de onoare şi în fruntea a patru domestici, care aduceau diferitele bucate din care avea să fie compusă masa prizonierei şi care erau şi ei urmaţi de vechiul intendent al castelului, avînd, ca în zilele mari de ceremonie, lanţul său de aur la gît şi bastonul său de fildeş în mină. Domesticii puseră bucatele pe masă aşteptînd. în tăcere clipa în care regina va dori să iasă din camera sa ; dar în momentul acela uşa se deschise şi în locul reginei, se văzu Maria Seyton.

— Doamnă, zise ea intrînd, graţia sa a fost indispusă toată ziua şi nu va mînca nimic astă-seară ; ar fi deci de prisos să mai aşteptaţi.

— Lasă-mă să sper, răspunse lady Lochleven, că-şi va schimba hotărîrea, oricum încă, vezi-mă că-mi fac datoria.

La aceste vorbe, un domestic se apropie de lady Lochleven înfăţişîndu-i pîine şi sare pe o tavă de argint, pe cînd vechiul intendent, care în lipsa lui Williams Douglas împlinea sarcina de scutier tăietor,

îi dădea pe un taler din acelaşi metal o bucată de pe fiecare taler din cîte erau adunate, şi după ce se făcu această lucrare, lady Lochleven întrebă :

— Astfel deci, regina nu se va vedea astăzi ?

ţ *

— Asta e hotărîrea maiestăţii sale, răspunse Maria Seyton.

— înfăţişarea noastră e de prisos, zise bătrâna damă, dar, oricum, masa e gata şi dacă graţia sa are trebuinţă de vreun alt lucru, n-are decît să ne cheme.

După aceste, cuvinte, lady Lochleven se retrase cu aceeaşi răceală şi cu aceeaşi demnitate cu care venise iar cei patru domestici împreună cu inten- dentul ieşiră după dînsa.

După cum prevăzuse lady Lochleven, regina, supunîndu-se stăruinţelor Măriei Seyton, ieşi în cele din urmă din camera.sa, pe /a ora opt seara, se puse la masă şi servită de singura damă de onoare ce-i rămăsese, mîncă ceva, iar apoi, sculîn- du-se, se duse să stea la fereastră.

Era una dintre cele mai măreţe seri de vară, în care natura întreagă pare în sărbătoare : cerul era semănat de stele care se răsfrîngeau în lac şi în mijlocul cărora strălucea steaua cea mai arzătoare alături de flacăra unui mangal, arzînd la pupa unei bărcuţe. Regina, în lumina acelei flăcări, îl văzu pe George Douglas care pescuia la foc. Oricît de mare i- ar fi fost dorinţa să profite de această frumoasă seară ca să respire aerul curat al nopţii, vederea acestui june, care îi făcuse chiar în ziua aceea o insultă grosolană, o impresionă cu atîta ra- piditáte, încît îşi închisese îndată fereastra şi reiră- gîndu-se în

cameră, se aşează în pat şi o puse pe în- soţitoarea sa de captivitate să-i citească cu glas tare cîteva rugăciuni. Pe urmă, neputînd adormi, atît de tulburată era, se' sculă iar şi luînd o rochie de casă, se duse să mai stea la fereastra ei. Barca se făcuse nevăzută.

Maria rămase o parte din noapte cu privirile pierdute'' în nemărginirea cerului şi în afunzimile lacului şi cu toate că era cuprinsă de cugetări care o tulburau, tot încerca o uşurare fizică mare în contactul cu acest aer curat şi în contemplarea acelei nopţi line şi tăcute. Astfel, a doua zi se deşteptă mai liniştită şi mai supusă la soarta ei. Din nefericire, vederea lady-ei Lochleven, care se înfăţişă la dînsa la ora dejunului ca să-şi împlinească sarcina de gustătoare, o făcu iar să se întărite. Cu toate acestea, poate lucrurile s-ar fi petrecut în linişte, dacă lady Lochleven, în loc de a sta în picioare lîngă bufet, s-ar fi retras după ce gustase din diferitele bucate ce compuneau serviciul, dar această stăruinţă de a rămîne lîngă dînsa pe cît ţinea masa şi care, adevărul vorbind, era poate un semn de respect,. îi păru reginei o tiranie nesuferită.

— Mica mea, zise regina îndreptîndu-se către Maria Seyton, ai uitat oare că buna noastră gazdă s-a plîns ieri de osteneala ce încerca stînd în picioare ? Apropie-i dar unul din cele două scăunele > care formează toată mobilarea noastră regală şi ai ' grijă să nu fie acela care are un picior rupt.

— Dacă mobilarea castelului de Lochleven este

intr-o stare aşa de rea, doamnă, răspunse bâtrina lady, asta e greşeala regilor Scoţiei : bieţii Douglasi au avut, de un secol aproape, aşa de puţină parte de favorurile suveranilor, incit n-au putut menţine strălucirea străbunilor decit la înălţimea aceea de simpli particulari, deşi a fost în Scoţia un oarecare muzicant care cheltuia, dup:i cum se încredinţează, intr-o lună venitul lor dintr-un an.

— Cei ce ştiu aşa de bine să ia, my lady, răspunse regina, n-au trebuinţă să le dea cineva : Douglaşii, mi se pare, n-au pierdut nimic aşteptînd şi nu e nici un fiu cadet din această familie nobilă care să nu poată astăzi să aspire la cele mai înalte alianţe. E trist lucru, într-adevăr, că sora noastră din Anglia s-a promis cum spun, să rămină fecioară.

— Sau mai bine, întrerupse lady Lochleven, ca regina Scoţiei să nu fie văduvă de al treilea soţ al ei. Pe lîngă aceasta, urmă bătrîna damă cu o luare de seamă prefăcută, nu zic aceasta ca să fac o mustrare graţiei voastre, catolicii privesc mereu timpul ca un sacrament ‡‡ şi cu acest titlu, îl primesc cît mai des pot.

—■- Asta e deci, răspunse Maria, diferenţa ce se află între ei şi hughenoţi *"*, căci aceştia, neavînd acelaşi respect pentru el, cred în oarecare împrejurări că le este iertat a se scuti de dînsul.

---

‡‡ Sacrament ~ nume dat la catolici fiecăreia dintre cele şapte taine bisericeşti.

♦♦ hughenoţi = nume dat adepţilor din Franţa ai curentului protestant din secolele al XVI-lea şi al XVII-lea.

Lady Lochleven, la această batjocura amară, făcu un pas către Maria Stuart, ţinînd în mină cuţitul •cu care se servise pentru tăiatul cărnii ce i se dăduse spre gustare, dar regina se ridică înaintea ei, cu o linişte aşa de mare şi cu atîta maiestate, încît, ori din respectul cel fără voia sa, ori din ruşinea acelei mişcări dintîi, ea îşi lăsă arma să-i cadă din mînă şi neavînd ceva destul de tare pentru răspuns, astfel incit să-i arate sentimentele ce o tulburau, făcu semn domesticilor ca s-o urmeze şi ieşi din apartament cu toată demnitatea ce-i iertă mînia.

îndată ce-şi părăsi locul lady Lochleven, regina şezu iar, voioasă şi triumfătoare pentru victoria ce căpătase şi mîncă îndemnată de o plăcere pe care nu o mai avusese niciodată de cînd era prizonieră, în timp ce Maria Seyton plîngea, pe sub glas şi cu tot respectul putincios deoarece acel dar ce-l primise de la cer regina ca să fie aşa de iute la răspuns, împreună cu frumuseţea ei, era una din cauzele nefericirii sale ; dar regina începu să rîdă de toate observaţiile' ei, zicînd că era curioasă de a vedea ce figură va face buna gazdă la ora prînzului.

După dejun, regina se duse în grădină. Trufia sa îndestulată îi redădu o parte din voioşia ei, astfel încît, atunci cînd trecu prin sala de onoare, văzînd o mandolină uitată pe un scaun, ordonă Măriei Seyton să o ia, ca să vadă, zicea ea, dacă-şi mai aduce aminte de vechiul ei talent. într-adevăr, regina era una din. cele mai bune muzicante din perioada aceea şi cînta de minune, zice Brantôme, cu lutul şi cu

viola d-amor, instrument care semăna mult cu mandolina. Maria Seyton se supuse.

Cind ajunse în grădină, Maria Stuart şezu sub bîsca cea mai întunecoasă şi acolo, acordîndu-şi instrumentul, scoase mai întîi nişte acorduri vii şi uşoare, care îndată întunecară puţin cîte puţin, pe cînd în acelaşi timp faţa ei se umplea de o melancolie profundă. Maria Seyton se uita la dînsa cu nelinişte, deşi era de mult obişnuită cu aceste schimbări fără veste ce o caracterizau pe regină şi era s-o întrebe cauza acestui văl întunecos care îi acoperise deodată obrazul, cînd Maria, controlîndu-şi acordurile, începu să cînte cu glas încet şi ca numai pentru dînsa, versurile următoare :

Munţi, timpii şi dealuri, rîuri cristaline,
Stînci, păduri, fîntîni, voi ce azi pe mine Plină de întristare şi pierdută m-aflaţi, Plingerile mele veniţi s-ascultaţi,
Căci vin a ciuta
Via mea durere ce n-o pot uita.

însă cine poate să-mi audă chinul, Cine-mi înţelege dorul şi suspinul ? Iarba cea tăcută, marmura cea rece, Ţărmul ce nu simte, rhil care trece
Repede smulgînd
Lacrimile-mi triste din ochii-mi plîngind ?

Vai ! Ba nu, căci rana-mi plină de durere, Fără vindecare, fără mîngîiere, Caută să afle un balsam puternic În mijlocul unor fapte fără minte
Astfel dar prefer
S-aştept soarta-n care m-ai ursit să pier.

Oh ! Ascultă-mi plînsul, zînă imortală.
Şi de mă condamnă soarta mea fatală .

A pieri în floarea vieţii mele june,
Nu uita aceea ce voiesc a-li spune :
Că şi dacă mor,
Moartea mi se trage de l-al tău amor.

Şi precum topeşte soarele o gheaţă,.
‘Astfel se usucă trista mea viaţă ;
Şi cu toate-acestea flacăra-mi nestinsă,
Patima de care viaţa-mi e învinsă,
N-a putut mişca
Inima ta crudă, nesimţirea ta.

Şi cu toate-acestea arborii-n mijlocul
Cărora mă aflu, stîncile din locul
• Unde plîng ştiu bine toat-a mea întristare, Cunosc ale mele lacrimi amare.
Numai tu nu ştii
*Că eu pentru tine sufăr chinuri mii! . **

Însă dacă-ţi place să mă vezi pe mine
Trăind nişte zile de. dur ere pline,
■Fie ! Astă viaţă ce mi-ai însemnat-o,
Astă crudă soartă ce mi-ai destinat-o,
Piuă voi muri,
Eu cu mulţumire le voi suferi.

Aceste versuri îşi dădură cele din urmă sunete$_r$ ca şi cum regina ajunsese la- capătul puterii sale şi în acelaşi timp mandolina îi scăpă din mîini şi ea ar fi căzut pe jos, dacă Maria Seyton nu s-ar fi aruncat în genunchi şi n-ar fi ţinut-o. Fata rămase cit va timp astfel la picioarele reginei, privind-o în tăcere şi fiindcă o văzu că se cufunda din ce în ce în nişte cugetări şi mai

întunecoase, o întrebă cu îndoială :

— Aceste versuri au rechemat maiestăţii voastre o amintire tristă ?

— Ah ! Da, răspunse regina, mi-au adus aminte de nefericitul care le-a făcut.

— Şi putea-voi oare, fără indiscreţie, urmă Maria Seyton, a întreba pe graţia voastră care e autorul lor ?

— Vai ! Era un june nobil, brav şi frumos, cu inima devotată şi cu capul aprins, care m-ar fi apărat astăzi, dacă l-aş fi apărat eu atunci, dar cutezanţa sa mi s-a părut temeritate şi greşeala sa o crimă. Ce vrei ? Nu-l iubeam. Bietul Chatelard, am fost crudă faţă de dînsul.

— Nu l-ai persecutat dumneata, ci fratele dumi- tale, nu l-ai condamnat dumneata, ci judecătorii.

— Da, da, ştiu că şi el c o victimă a lui Murray şi fără îndoială pentru aceasta mi-a revenit amintirea sa în aceste momente, dar puteam să-i dau graţierea, Mario, dar am fost neînduplecată. Am lăsat să se urce la ghilotină acest om a cărui singură crimă era că m-a iubit prea mult şi acum mă plîng că sînt părăsită de toţi. Ascultă, mica mea, e un lucru care mă înspăimîntă, adică,, de cîte ori rămîn singură cu sine-mi, aflu că nu numai că mi-am meritat soarta, dar şi că Dumnezeu nu mă pedepseşte destul de aspru.

— în ce fel de idee se duce să se piardă graţia voastră ? strigă Maria, şi vezi unde tc-au adus aceste nefericite versuri de care ţi-ai adus aminte, tocmai astăzi cînd începuseşi să fii puţin mai voioasă.

— Vai ! răspunse regina clătinînd din cap şi sco- ţînd un suspin profund, au trecut prea puţine zile, de şase ani încoace, fără să fi spus aceste versuri încet, dar astăzi este întîia oară cînd le spun tare. Şi acesta era un

francez, Mario. I-au exilat, i-au prins ori i-au ucis pe toţi aceia care-mi veneau din Franţa. îţi aduci aminte acel vas care se scufundă înaintea noastră cînd ieşirăm din portul de Calais, zisei atunci că aceasta era un semn rău, aţi vrut toţi a ‘mă reasigura : ei bine ! Acum, cine avea dreptate, dumneata sau eu ?

Regina se afla într-o întristare dintre acelea care are numai lacrimile drept leac. Astfel Maria Seyton, văzînd că nu numai orice mîngîiere ar fi deşartă, dar încă şi supărătoare, încetă de a mai întări melancolia reginei şi ii făcu pe voie. Atuwci regina începu să plîngă şi plînsetul ei o uşura ; pe urmă puţin cîte puţin începu a se stăpîni şi această criză trecu ca totdeauna, lăsînd-o mai tare şi mai hotărîtă ca niciodată, astfel îneît atunci cînd se urcă iar în camera sa, era cu neputinţă a vedea cineva cea mai mică schimbare pe faţa ei.

Ora prînzului se apropia şi Maria, care în dimineaţa aceea o aşteptase cu nerăbdare ca să se bucure de triumful ei asupra lady-ei Lochleven, o vedea înaintînd în momentul acela cu neastîmpăr; numai a »ta în faţă cu acea femeie, pe a cărei trufie era cineva totdeauna nevoit a o combate prin sfruntare, era, după ostenelile morale ale zilei, o nouă osteneală. Astfel hotărî ea, ca şi în ajun, să nu se arate la prînz şi-i părea cu atît mai bine că a .luat această hotărîre încît, astă dată, nu mai era lady Lochleven care venea să împlinească lingă dînsa sarcinile pe care un membru al familiei îşi imputase spre a o linişti pe regină, ci George Douglas, pe care mama sa, în nemulţumirea ei de scena cea de dimineaţă, îl trimitea în locul ei. Astfel, cind a zis Maria Seyton reginei că-l văzuse pe junele cu părul negru trecînd prin curte ca să vină la dinsa, Maria se felicită şi mai mult de partida ce cîştigase, căci sfruntarea acestui

june îi făcuse o rană şi mai adîncă în inimă decît toate insultele cele trufaşe ale mamei sale.

Regina nu se miră, prin urmare, cind după cîteva momente Maria Seyton reintră în camera sa şi o înştiinţa că George Douglas, după ce trimisese înapoi domesticii, dorea să aibă onoarea de a-i vorbi despre o afacere însemnată. Regina refuză mai în- tîi, dar Maria Seyton ii zise că acum crezul şi manierele acestui tînăr erau aşa de diferite de cum fuseseră cu două zile înainte, încît credea că stăpîna sa n-ar avea dreptul a-i refuza cererea. Regina se sculă atunci şi cu maiestatea sa obişnuită, intră în camera vecină iar după ce făcu trei paşi se opri cu un aer dispreţuitor, aşteptînd ca George să-i vorbească.

Maria Seyton spusese adevărul: George Douglas nu mai era acelaşi om; pe cit îl văzuse Maria mîndru şi trufaş în ajun, pe atît astăzi i se părea respectuos şi sfiicios. El făcu de asemenea o mişcare către regină, dar văzînd-o pe Maria Seyton stînd în picioare la spatele ei, îi zise :

-— Doamnă, doream să vorbesc maiestăţii voastre singure, căpăta-voi oare această graţie ?

— Maria Seyton nu e cineva pentru mine, domnule, ea e sera mea, e prietena mea şi mai mult decit atît, e însoţitoarea mea de captivitate.

— Cu toate aceste titluri, doamnă, am pentru dînsa cel mai mare respect, însă cu toate acestea, ceea ce am a vă spune nu poate fi auzit de alte urechi decît numai de ale dumitale. Aşadar, doamnă, fiindcă ocazia de faţă nu se va mai înfăţişa poate altă dată, în numele a ceea ce ai mai scump pe lume, acordă-mi ce-ţi cer.

Glasul lui George era plin dc o rugăminte aşa de

respectuoasă, îneît Maria se întoarse către fată şi făcîndu-i din mînă un semn prietenesc, îi zise :

— Du-te atunci, mica mea, dar fii liniştită, nu vei pierde nimic dacă nu vei asculta. Du-te.

Maria Seyton se retrase. Regina o urmă cu privirea surîzînd, pînă cînd se închise uşa, apoi întor- cîndu-se către George îi zise :

— Acum, domnule, sîntem singuri, vorbeşte.

Dar George, în loc de a-i răspunde, înaintă către regină şi punînd un genunchi la pămînt, scoase din sin o hîrtie pe care i-o înmînă. Maria o luă cu mirare, o desfăşură privindu-l pe Douglas care stătea mereu în aceeaşi atitudine şi citi ceea ce urmează :

Noi conţii, lorzii şi baronii, considerînd că regina noastră e *prizonieră la Lochleven, că toţi credincioşii ei supuşi nu se pot apropia de persoana sa şi văzind pe de altă parte, că datoria noastră ne con- strînge a ne îngriji pentru siguranţa sa, promitem şi jurăm a întrebuinţa toate mijloacele înţelepte care*
vor fi în mîinile noastre spre a-i da libertatea cu nişte condiţii ce s-ar uni cu onoarea maiestăţii sale, cu binele regatului şi chiar cu siguranţa acelora ce o ţin în închisoare, numai să consimtă a o elibera, căci dacă refuză, declarăm că sîntem în stare a ne întrebuinţa, pe noi şi pe copiii noştri, pe amicii noştri, pe domesticii noştri, pe vasalii hioştri, bunurile noastre, corpurile şi vieţile noastre, spre a-i reda iarăşi libertatea, spre a procura siguranţa principelui şi a alerga împreună la pedepsirea ucigaşului răposatului rege. Dacă ne va ataca cineva pentru aceasta sau în corp sau,, în altă parte, promitem a ne apăra şi a ne ajuta unii pe alţii,

sub pedeapsa de infamie şi de sperjur §§. Astfel Dumnezeu să ne fie într-ajutor.

Semnat chiar de mîinile noastre la Dumbarton, S. Andrei, Argyle, Hiintly, Arbroath, Galloway, lîoss, Fleming, Herris, Skirling, Kihoinning, Wilt, Hamilton şi San-Clar, cavaler.

— Dar Seyton ! strigă Maria, printre toate semnăturile acestea, nu o văd pe a credinciosului meu Seyton.

Douglas, tot în genunchi, scoase o a doua hîrtie din sin şi o înfăţişă reginei cu aceleaşi semne de respect. Această hîrtie cuprindea numai ceea ce urmează :

Increde-te în George Douglas, căci maiestatea voastră n-are prieten mai devotat în tot regatul său.

Seyton

§§ sperjur = persoană care jură fals sau care îşi calcă jurămîntul.

Atunci Maria îşi pleca ochii către Douglas cu o expresie pe care o avea numai ea, pe urmă înlin- zîndu-i mina ca să se ridice, îi zise cu un suspin în care se afla mai multă bucurie decît durere :

— Ah!.Văd că totuşi, cu toate greşelile mele., Dumnezeu, nu m-a părăsit încă, dar cum se întâmplă ca în acest castel, dumneata, un Douglas... Oh !. nu c de crezut !

— Doamnă, răspunse George, sînt şapte ani de. cînd te-am văzut pentru întîia oarîî în Franţa şi sînt şapte ani de cînd te iubesc.

Maria făcu un semn de mişcare, dar Douglas întinse mîna şi clătină din cap cu un aer de întristare* aşa de profund, încît ca înţelese că putea auzi ceea ce avea să-i spună tînărul ; el urmă : Fii sigură, doamnă, că nu ţi-aş fi făcut niciodată această mărturisire, dacă această mărturisire, care-ţi explică purtarea mea, nu s-ar fi căzut să-ţi insufle o încredere mai mare în mine. Da, sînt şapte ani de cînd te iubesc, dar precum iubeşte cineva o stea la care se închină ; sînt şapte ani de cînd te-am. urmărit (pretutindeni fără ca să-ţi fi aruncat vreodată ochii asupra mea, fără ca să zic vreodată o vorbă sau să fac vreun semn spre a-ţi atrage privirile. Eram pe galera cavalerului de Mevillon cînd ai trecut în Scoţia, eram printre soldaţii regentului cînd l-ai bătut pe Huntly, eram în convoiul care te însoţi cînd tc-ai dus la Glasgow ca să-l vezi pe regele bolnav, ajunsei la Edimburgh o oră după ce plecaseşi la Lochleven şi atunci mi se păru că, pentru întîia oară, îmi cunoscusem misiunea, şi că acest amor, de care mă mustram pînă atunci ca de o crimă, era din contra o favoare a lui

Dumnezeu. Aflai că nobilii erau adunaţi la Dum- barton. Alergai acolo. Promisei numele meu, onoarea mea, viaţa mea şi căutai de la dînşii, prin înlesnirea ce aveam de ¿1 intra intr-acea fortăreaţă,, fericirea de a-ţi aduce actul pe care îl semnaseră ei. Acum, doamnă, uită tot ce ţi-am spus, afară de încredinţările devotamentului şi respectului meu, uită că mă aflu lingă dumneatci ; sînt obişnuit de a nu fi văzut : numai, dacă ai trebuinţă de viaţa mea, fă un semn, căci de şapte ani viaţa mea e a dumitale.

— Vai ! răspunse Maria, mă plîngeam azi dimineaţă că nu mai sînt iubită şi s-ar cuveni să mă
pling, din contra, că sînt încă iubită, căci amorul pe care îl insuflu e fatal şi mortal. Oricît de tînără sînt. Douglas, întoarcc-ţi ochii înapoi şi numără mormintele ce le-am presărat în calea mea : Francisc al II-lca, Chatelard, Rizzio, Darnley... Oh ! Trebuie ceva mai mult decit amorul spre a se lega cineva do soarta mea. trebuie eroism şi devotament, cu atît mai mult, singur ai zis-o, Douglas, că e un amor fără rezultat cuviincios, înţelegi prea bine !

— Oh ! Doamnă, doamnă, răspunse Douglas, nu e o răsplată mai presus de meritele mele, de a te vedea în toate zilele, de a avea speranţa că-ţi vei . recăpăta libertatea prin mine şi dacă nu o vei căpăta, să am cel puţin încredinţarea că voi muri sub ochii dumitale !

— Bietul june ! murmură Maria, cu ochii ridicaţi spre cer ca şi cum iar fi citit mai dinainte soarta care îl aştepta pe noul oi apărător.

— Fericitul Douglas ! Din contră, strigă George ăpucînd mina reginei şi sărutînd-o cu mai mult respect poate decît dragoste, fericitul Douglas ! Căci a căpătat

de la maiestatea voastră mai mult decît spera, câpătînd un suspin.

— Şi ce ai pus la cale cu amicii mei ? zise regina ridioîndu-l pe Douglas, ci;ro pină atunci stătuse în genunchi înaintea ei.

— încă nimic, răspunse George, căci abia avurăm timp a ne vedea. Scăparea dumitale, care e cu neputinţă fără mine, e încă grei chiar şi cu mine iar maiestatea voastră a văzut că îi bubuit s-o lipsesc pe faţă chiar de respect ca să capăt încrederea mamei mele, ceea ce mă face să am astăzi fericirea de a te vedea. Dacă această încredere se va întinde vreodată, din partea mamei melc sau din a fratelui meu, pînă la a-mi da cheile castelului, atunci eşti salvată ! Să nu se mire deci de nimic maiestatea voastră : în faţa tuturor voi fi totdeauna pentru dîns'a un Douglas, adică un inamic şi pînîi cînd nu va mai fi nici un pericol de viaţă pentru dumneata, doamnă, nu voi zice nici o vorbă, nu voi face nici un semn care să poată trăda credinţa ce ţi-am jurat, dar, din partea dumitale, să ştii că, de voi fi de faţă sau nu, de voi vorbi sau voi tăcea, de voi lucra sau voi rămîne în repaus, totul va fi numai o aparenţă, afară de devotamentul meu. Numai, urmă Douglas apropiindu-se do fereastră şi arătîndu-i reginei o căsuţă ce se afla pe dealul din Kinross, numai priveşte în toate serile în dreptul locului unde îţi arăt, doamnă, şi, pe cît vei vedea lucind o lumină, voi înţelege că amicii dumitale te veghează ţi că nu se cuvine să-ţi pierzi speranţa.

— Mulţumesc, Douglas, mulţumesc, zise regin^ îi vine bine cuiva să întîlnească din cînd în cînd cîte o

inima ca a dumitale. Oh 1 Mulţumesc 1

— Şi acum, doamnă, răspunse tînărul, trebuie s-o părăsesc pe maiestatea voastră. Dacă aş rămîne mai mult lîngă dumneata aş da loc la bănuieli şi o destul o singură presupunere despre mine, cugetă bine$_r$ doamnă, ca să se stingă această lumină,, care e singurul dumitale far şi totul va reintra în întuneric.

La aceste vorbe, Douglas se înclină mai -respectuos decît înainte şi se retrase, lăsînd-o pe Maria plină de speranţă şi mai mult de mîndrie, căci astă dată, închinăciunea ce o primise era pentru femeia şi nu pentru regina.

După cum îi spusese regina,, Maria Seyton află tot, chiar amorul lui Douglas şi amîndouă femeile aşteptară seara cu nelinişte ca să vadă dacă steaua ce li se promisese avea să strălucească la orizont, Speranţii lor nu fu înşelată. La ora zisă, farul se aprinse, regina tresări de bucurie căci era întărirea, speranţelor ei şi însoţitoarea sa nu putea s-o smulgă de la fereastră, unde stătea cu ochii aţintiţi asupra căsuţei de la Kinross. în cele din urmă se înduplecă do rugăminţile Măriei Seyton şi consimţi a se culca, dar, peste noapte, se sculă de două ori fără zgomot ca să se ducă la fereastra ei. Lumina lucea mereu şi se stinse spre zori, împreună cu surorile ei, stelele.

A doua zi, la dejun, George o înştiinţă pe regină despre întoarcerea fratelui său Williams Douglas,. cape urma să sosească chiar spre seară ; cit despre, dînsul, George trebuia să plece de la Lochleven a doua zi de dimineaţă, spre a se înţelege cu lorzii care semnaseră declaraţia şi care se despărţiseră îndată ca să strîngă oaste în diferitele lor comitate. Regina nu putea să

încerce cu folos nici un mijloc de fugă, înainte de clipa în care ar fi fost sigură că are adunată împrejurul ei o armată destul de tare ca să poată ţine lupta. Cît despre Douglas, lumea se obişnuise cu plecările lui cele tăcute şi neaşteptatele lui întoarceri, încît nu insufla nici o •temere sau vreo presupunere prin depărtarea sa de la castel.

Toate se petrecură după cum spusese George : seara, sunetul cornului înştiinţa sosirea lui Williams Douglas. Cu dînsul era şi lordul Ruthwen, fiul celui ce-l omorîse pe Rizzio şi care, exilat împreună cu Morton în urma acestui omor, murise în Anglia de boala de care pătimise în ziua catastrofei înspăimîn- tătoare la care l-am văzut luînd o parte aşa de mare. El venea cu o zi mai înainte do lordul Lindsay de Byres şi * de sir Robert Melvil, fratele fostului ambasador al Măriei pe iîngă Elisabeta, toţi trei însărcinaţi cu o misiune a regentului pentru regină.

A doua zi totul reintră în ordinea obişnuită şi Williams Douglas îşi reluă din nou sarcina sa de scutier tăietor. Dejunul trecu fără ca Maria să fi aflat ceva despre plecarea lui George, nici despre venirea lui Ruthwen. După ce se ridică de la masă, se puse la fereastra ei, unde îndată ce ajunse, auzi sunetul cornului răsunînd pe ţărmurile lacului şi văzu o mică oaste de cavaleri care aştepta să vină barca spre a-i lua dintre ei pe aceia ce trebuiau să meargă la castel.

Depărtarea era foarte mare ca Maria să poată re- cunoaşte pe vreunul din cei ce veneau a o vizita, dar era învederat, după semnele de înţelegere ce fura schimbate» între oastea cea mică şi locuitorii fortăreţei, că coi de curînd sosiţi erau dintre inamicii ei. Acesta fu

un motiv pentru regină ca, în neliniştea ei, şă nu piardă nici un moment din vedere barca ce venea să-i caute. Văzu numai doi oameni ureînd pe dînsa şi îndată barca plecă spre castel.

Cu cît se apropia barca, presimţirile Măriei se prefăcură în temeri adevărate, căci unul din oamenii care înainta i se păru că era lordul Lindsay de Byrcs, acelaşi care, cu opt zile mai înainte, o adusese la închisoare. într-adevăr, era chiar el, acoperit după obicei cu o cască de oţel fără viziera care-i descoperea obrazul cel aspru şi făcut ca să exprime patimile cele tari şi barba sa cea lungă şi neagră, prin care se vedeau cîteva fire albe şi care îi cădea pînă la piept : trupul său'era apărat, parcă ar fi fost în război, de pieptarul său credincios care odinioară era poleit şi bine aurit, dar care, expus neîncetat la ploaie şi lia ceaţă, era acum plin de rugină ; purta pe spate, mai după cum se poartă, o tolbă de săgeţi, o spadă aşa de grea îneît nu o putea mînui cineva fără amîndouă mâinile şi aşa de lungă îneît pe cînd minerul se urca pînă la umărul stîng, vîrful ajungea pînă la pintenul drept ; într-un cuvînt, era tot acelaşi soldat, aşa de brav îneît ajungea să fie cutezător, dar brutal îneît era plin de 'sfruntări, necunoscînd nimic fără numai dreptul şi forţa, şi totdeauna gata a întrebuinţa forţa cînd se credea în drept.

Regina era aşa de preocupată de vederea lordului Lindsay de Byres, incit numai în momentul în care era să se apropie barca de ţărm ea işi aruncă privirea şi asupra însoţitorului său, recunoscîndu-l pe Robert Melvil. Aceasta fu o mîngîiere pentru dinsa, căci, orice

s-ar fi întîmplat, ştia cel puţin că era să afle într-însul o simpatie, dacă nu pe faţă, cel puţin secretă. Pe lingă aceasta, costumul său, prin care l-ar fi putut judeca cineva, ca şi pe lordul Lindsay printr-al său, forma un contrast foarte mare cu al însoţitorului său. Acest costum era compus dintr-o haină de catifea neagră, cu o tocă şi o pană de aceeaşi culoare, prinsă cu o agrafă de aur. Singura sa armă ofensivă şi defensivă era o spadă mică, pe care o purta parcă mai mult oa să-şi arate rangul, decît să atace sau să se apere. Cit despre purtarea şi manierele sale, se aflau în armonie cu această aparenţă paşnică. Faţa sa palidă îl arăta totodată că era fin şi inteligent; ochiul său viu, era plin de dulceaţă iar glasul său blînd, talia sa subţire şi puţin cam aplecată prin învăţ mai mult decît prin fapta anilor, fiindcă în perioada aceea nu era mai mare de patruzeci şi cinci de ani, îl arăta de un caracter moale şi împăciuitor.

Cu toate acestea, înfăţişarea acestui om pe timp de pace, care semăna cu un însărcinat a priveghea demonul războiului, nu o putu asigura pe regină şi fiindcă barca dispăruse în unghiul unui turn spre a se duce la debarcaderul care era înaintea porţii celei mari a castelului, regina ordonă Măriei Seyton să coboare şi să încerce să afle pentru ce venea lordul Lindsay la Lpchleven, ştiind bine că dotată de
natură cu o mare tărie de caracter, n-avea trebuinţă să afle cauza venirii sale decît numai cu cîteva minute mai înainte, ca să-şi poată recăpăta faţa liniştită şi maiestoasă a cărei influenţă asupra inamicilor ei o ajuta întotdeauna.

Cind rămase Maria singură, îşi întoarse iar privirea

asupra căsuţei de la Kinross, singura ei speranţă, dar depărtarea era prea mare ca să poată vedea ceva. Pe lîngă aceasta, obloanele ei rămîneau închise toată ziua şi se deschideau numai seara, ca norii, care, după ce au acoperit cerul toată dimineaţa, se depărtează în cele din urnă ca să lase matelotului rătăcit o singură stea de văzut. Ea însă rămăsese în nemişcare şi cu ochii aţintiţi mereu pe acelaşi obiect, cînd paşii Măriei Seyton o scoaseră din această contemplare mută.

— Ei bine ! Mica mea ? întrebă regina întor- cîndu-se.

— Maiestatea voastră nu s-a înşelat, răspunse trimisa, era chiar sir Robert Melvil şi lordul Lindsay, dar a venit de ieri împreună cu sir Williams Douglas, un al treilea ambasador, al cărui nume; mult mi-e teamă că va fi şi mai urîciofe maiestăţii voastre decît cele două pe care le-am spus.

— Te înşeli, Mario, răspunse regina, nici numele lui Melvil nici al lui Lindsay nu-mi sînt urîcioase ; al lui Melvil, din contra, în împrejurările în care mă aflu, e un nume dintre acelea la care simte plăcere urechea mea a le auzi, iar cît pentru lordul Lindsay, nu mi-e plăcut fără îndoială, dar cu toate acestea e un nume onorabil, totdeauna purtat de oameni iuţi şi sălbatici, este adevărat, dar necapabili de trădare. Spune-mi deci ce nume e acesta, Mario, căci vezi bine că sînt liniştită şi pregătită.

— Vai ! Doamnă, răspunse Maria, oricît de liniştită şi de pregătită ai fi, mai adună-ţi o dată toate puterile, nu numai ca s-auzi acest nume, dar şi ca să-l primeşti peste cîteva minute pe omul care îl poartă, căci acest nume e al lordului Ruthwen.

Maria Seyton vorbise adevărul, şi acest nume avu -o

îhrîurire înspăimîntătoare asupra reginei, căci, abia ieşi de pe buzele fetei şi Maria Stuart scoase un strigăt şi pâlindu-se parcă ar fi urmat să leşine, se ţinu de marginea ferestrei. Maria Seyton, speriată de efectul ce produsese acest nume fatal, se repezi îndată către regină spre a o susţine, dar ea întinzînd o mînă către dînsa, pe cînd îşi ţinea inima cu cealaltă, îi zise :

— Nu e nimic, şi imediat îmi va trece ; da, Mario, bine ai zis, e un nume fatal şi amestecat cu una din amintirile mele cele mai sîngeroasc. Ceea ce asemenea oameni vin să-mi ceară trebuie să fie foarte înspăimîntător, dar nu-mi pasă, voi fi îndată gata a-i primi pe ambasadorii fratelui meu, căci fără îndoială sînt veniţi în numele său. Tu, mica mea, opreşte-i de a intra, căci am trebuinţă de cîteva minute ca să-mi mai vin în fire ; tu mă cunoşti, nu-mi trebuie mult.

La aceste vorbe, regina se retrase cu un pas sigur spre uşa camerei sale de culcare.

Maria Seyton rămăsese' singură, mirîndu-se de acea tărie a caracterului care o făcea pe Maria Stuart a fi ca un bărbat, într-un moment de pericol, deşi era cu totul femeie sub toate privinţele. îndată se duse la uşa ca s-o închidă cu stinghia de lemn pc oare o petrecea între două toarte de fier^ dar stinghi i era luatei şi nu mai era nici un mijloc de a o închide pe dinăuntru. După o clipă auzi pe cineva ureînd p? scară şi înţelegînd după pasul cel greu şi răsunător al aceluia ce sosea, că trebuia să fie lordul Lindsay, se mai uită încă o dată împrejuru-i ca să vadă altceva în lipsa stinghiei şi negăsind nimic la îndemînă îşi petrecu braţul prin toarte, hotărâtă să şi-l rupă mai bine decît îi lăsa pe cineva să intre lingă reginei înainte de momentul ce i-ar ii convenit, într-adevăr, abia ajunseră pe palier cei cc se

urcau şi începură a bate tare, şi un glas răguşit strigă :

— Haide, haide, deschideţi uşa, deschideţi repede !

— Şi cu ce drept, zise Maria Seyton, îmi ordoni cu atîta neruşinare a deschide uşa reginei Scoţiei ?

— Cu dreptul pe care îl are ambasadorul regentului de a intra pretutindeni în numele său ; sînt lordul Lindsay şi vin să vorbesc ou lady Maria Stuart.

— Dacă e cineva ambasador, răspunse Maria Seyton, nu poate fi soutit de a se anunţa cînd intră la o femeie şi mai ales la o regină şi dacă acest ambasador este, cum spune, lordul Lindsay, va aştepta, cum ar face orice nobil scoţian, pe loc, pînă v-a afla suverana sa cu cale să-l primească.

— Pe Sfîntul Andrei ! strigă lordul Lindsay, deschide sau sparg uşa !

— Să nu faci nimic, milord, te rog, zise un glas pe care Maria Seyton îl recunoscu că era al lui Mel- vil, să-l aşteptăm mai bine pe lordul Ruthwen, care nu e gata încă.

— Pe sufletul meu, strigă Lindsay zguduind uşa,, nu voi aştepta nici o secundă. Pe urmă, văzind că uşa rezistă : De ce-mi spuneai, păcătosule, urmă Lindsay îndreptîndu-se către intendent, că aţi luat stinghia ?

— Este adevărat, răspunse acesta.

— Atunci, zise Lindsay, cu ce ţine uşa pălăvatica asta ?

— Cu braţul meu, milord, pe care l-am petrecut prin toarte, cum făcu pentru regele lacob I-ul o Douglasă, pe timpul în care Douglaşii aveau părul negru, în loc de a-l avea roşu şi erau credincioşi în loc.de a fi trădători.

— Fiindcă îţi ştii istoria aşa de bine, răspunse Lindsay cu turbare, caută să-ţi aduci aminte că această barieră slabă nu l-a oprit pe Graham, că braţul Caterinei Douglas fu sfărîmat ca o nuia de salcie şi că

lacob I-ul fu ucis ca un cîine.

— Dar dumneata, milord, răspunse curajoasa fată, caută să ştii şi această baladă ce se mai cîntă încă şi în zilele noastre : ,

Blestemat să fie sir Robert Graham,
Al bietului rege asasin infam.
Sir Robert Graham fie blestemat Ce pe-al nostru rege a asasinat.

■ »

— Mario, strigă regina care auzise această ceartă din camera ei de culcare, Mario, îţi ordon să deschizi uşa imediat, n-auzi ?

Maria se supuse şi lordul Lindsay intră, urmat de Melvil, eare mergea în spatele lui, cu capul plecat.
Cînd ajunse în mijlocul camerei de-a doua, lordul Lindsay se opri şi uitîndu-se împrejur, întrebă :

— Ei bine, unde este ea ? Şi nu ne-a făcut să aşteptăm afară, fără ca să ne facă să mai aşteptăm înăuntru ? Sau îi trece prin minte, cu toate zidurile acestea şi drugii aceştia, că e regină ?

— Răbdare, milord, murmură sir Robert, vezi bine că lordul Ruthwen n-a sosit încă şi fiindcă nu putem face nimic fără dînsul, să-l aşteptăm.

— S-aştepte cine o vrea, răspunse Lindsay aprins de mînie, dar eu ştiu că nu, şi oriunde va fi, mă voi duce s-o caut.

La aceste vorbe, făcu cîţiva paşi către uşa camerei de culcare a Măriei Stuart, dar în acelaşi moment regina deschise uşa, fără a se arăta tulburată, nici de vizita nici de neruşinarea vizitatorului, şi aşa de frumoasă şi de plină de maiestate, încît fiecare, pînă chiar şi

Lindsay, rămaseră în tăcere la vederea ei şi parcii supunîndu-se unei puteri mai mari, se înclinării cu respect înaintea ei.

— Mi-e teamă să nu te fi făcut s-aştepţi, milord, zise regina, răspunzînd numai printr-o uşoară înclinare de cap la salutul ambasadorilor, dar unei femei nu-i place a primi, nici chiar pe inamicii ei, pînă a nu se ocupa cîteva minute cu găteala ei. Este adevărat că bărbaţii nu- prea ţin la acest ceremonial, adăugă ea aruncînd o privire ironică asupra armurii ruginite şi asupra hainei tăvălite şi pline de găuri a lordului Lindsay. Bună ziua, Melvil, urmă ea fără a lua aminte la cîteva vorbe de scuză ce îngînă Lindsay ; bine ai venit în închisoarea mea, precum odinioară în palatul meu, căci te cred tot aşa de credincios la amîndouă. Pe urmă, întorcîndu-se către Lindsay care se uita la uşă cu nelinişte să vadă daca vine Ruthwen :

— Ei, milord, îi zise ca arătînd cu degetul paloşul ce îl purta pe umărul său, un însoţitor credincios^ deşi cam greu : vei fi aşteptat poate, venind aici,, să găseşti nişte inamici ca să-l întrebuinţezi în contra lor ? Iar de nu, apoi e o podoabă stranie spre a se înfăţişa cineva cu dînsa la o femeie. Dar ce-mi pasă„ milord, sînt prea Stuarta ca su *mă* tem de vederc-a unei săbii, de-ar fi chiar afară din teacă, te înştiinţez.

— Nu e fără loc aici, doamnă, răspunse Lindsay trecînd înaintea reginei şi rezemindu-şi cotul pe crucea minerului ei, căci e o cunoştinţă veche a familiei dumitale.

— Strămoşii dumitale, milord, erau destul de bravi şi destul de loiali şi nu mă îndoiesc despre ceea ce zici. Apoi un fier aşa de bun trebuie să le fi făcut servicii bune.

— Da, doamnă, da, negreşit, le-a făcut ; dar nişte servicii dintr->acelea ce nu le iertau regii. Acela care puse de i-o făcu, a fost Archibald şi se înarmăi cu dînsa în ziua cînd se duse pînă în cortul regelui la- cob al III-lea, străbunul dumitale, să-i prindă ps favoriţii lui cei ticăloşi, pe Cochian, Hummel, Leo- nard şi Torpichen, pe care puse de-i spinzură deasupra punţii de Lauder cu căpestrele cailor soldaţi- lor săi ; şi tot cu aceasta spadiî ucise cu o singură lovitură[1] pe Spens de Kilspindie care îl insultase de faţă cu regele lacob al IV-lea, bazat pe protecţia ce-i acorda stăpînul său şi care nu îl feri în contra

acestei spade nici ea nici pavăza lui, pe care o spintecă în două. La moartea stăpînului său, care se în- tîmplă doi ani după bătălia de la Flodden, pe al cărui cîmp de luptă lăsă pe ambii lui fii şi două sute de războinici ce purtau numele de Douglas, trecu în mîinile contelui d'Angus, care o scoase din teacă atunci cînd îi alungă pe hamiltoni din Edim- burgh aşa de iute şi de complet, înoît aceasta se numi *măturarea străzilor.* în cele din urmă, tatăl dumitaie lacob al V-lea o văzu lucind în lupta de la puntea Tweed cînd Buccleuch, aţîţat de dînsul, vru s-o smulgă de la tutela Douglasilor şi optzeci de războinici cu numele de Scott rămaseră pe cîmpul de bătaie.

— Dar, zise regina, cum, după atîtea fapte strălucite, n-a rămas această armă ca un trofeu în familia Douglasilor ? Fără îndoială i-a trebuit contelui d'Angus o ocazie marc ca să-l hotărască să se despartă în favoarea dumitaie de această nouă Ca- libum.

— Da, fără îndoială, doamnă, aceasta fu intr-o ocazie mare, răspunse Lindsay^ cu toate semnele rugătoare ce-i făcea Melvil, şi acesta va avea cel puţin avantajul asupra celorlalte, fiindcă e destul de aproape de noi încît să-ţi poţi aduce aminte de dînsa. Asta era, acum zece zile, pe cîmpul de luptă de la Garrbery-Hill, doamnă, cînd infamul Bothwell avu cutezanţa de a publica un cartel prin care chemă la o luptă singulară pe oricine ar cuteza a susţine că era implicat în. uciderea soţului dumitaie. îi trimisei răspunsul atunci, eu al treilea, că era un asasin. Şi fiindcă refuză a se bate cu ceilalţi doi sub cuvînt că nu erau mai mult decît baroni, mii înfăţişai eu care sînt conte şi lord. Aceasta fu împrejurarea în care nobilul conte de Morton îmi dărui această spadă bună ca să mă lupt ou dînsul pe

viaţă şi pe moarte, astfel încît, dacă ar fi fost ceva mai prezumţios, sau ceva mai puţin laş, cîinii şi vulturii ar fi mîncat în minutul acesta bucăţile ce le-aş fi tăiat din trupul acestui trădător, cu ajutorul acestui fier bun.

La aceste cuvinte, Maria Seyton şi Robent Melvil se uitară unul la altul înspăimîntaţi, căci întîmplă- rile de care se vorbea erau aşa de aproape, încît, ca să zic aşa, erau încă vii în inima reginei, dar ea, cu o nepăsare de necrezut şi cu un surîs dispreţuitor, zise :

— Este uşor, milord, a învinge cineva un inamic care nu se înfăţişează la luptă ; ou toate acestea, crede-mă, dacă Maria ar fi moştenit sabia Stuarţi- lor, cum a moştenit sceptrul lor, spada dumitale, oricît de lungă ar fi, ţi s-ar fi părut încă prea scurtă, dar fiindcă, milord, n-ai a ne spune în momentul acesta decît ceea ce aveai aminte să faci, iar nu ceea ce ai făcut, aflu cui cale să te aduc la un lucru mai real, căci nu-mi vine să cred că ai venit aici numai şi numai ca să adaugi un capitol la micul tratat de fanfaronade spaniole al domnului de Brantome.

— Ai dreptate, doamnă, răspunse Lindsay roşin- du-se de mînie, şi ai fi cunoscut obiectul misiunii noastre, dacă lordul Ruthwen nu ne făcea să-l aşteptăm aşa de mult. Dar, adăugă el, nu a mai rămas mult acum, căci iată-l :

— într-adevăr, în clipa aceea se auziră nişte paşi ce urcau pe scară şi se apropiau de cameră, şi după zgomotul acestor paşi, regina, care suferise cu atîta tărie insultele lui Lindsay, se păli aşa de învederat, încît Melvil, care nu-şi lua ochii de la dînsa, întinse mina

către un fotoliu vrînd parcă să-l împingă spre dînsa, dar regina făcu semn că nu avea trebuinţă şi aţinti cu o ■ linişte aparentă privirea sa spre uşă. Lordul Ruthwen se arătă : pentru prima oară îl vedea ea pe fiu, de cînd Rizzio fusese omorît de tată.

Lordul Ruthwen era totodată războinic şi om de stat şi în momentul acela costumul său ţinea de amândouă profesiunile acestea : avea o haină scurtă făcută din piele de bivol, destul de elegantă spre a fi purtată ca o haină de toate zilele la curte şi deasupra căreia, la trebuinţă, putea încheia cineva un pieptar spre a face o ţinută de bătălie. El era palid ca şi tatăl său ; ca şi tatăl său părea că moare de tînăr şi mai mult decît tatăl său, avea pe fizionomia sa o întristare de rău augur, după care vrăjitorii îi cunosc pe cei ce urmează să piară de moarte la scurt timp.

Lordul Ruthwen avea nu numai demnitatea poleită a unui om de curte dar şi caracterul neînduplecat al unui ministru. Astfel, oricît de hotărît era a căpăta de la Maria Stuart, chiar prin silă, ceea ce venea să-i ceară în numele regentului, intrînd, nu se putut opri de a-i face o salutare rece dar respectuoasă, la care regina răspunse printr-o reverenţă. Pe urmă, intendentul apropie de fotoliul cel gol o masă grea pe care fusese pregătit tot ce trebuia pentru scris şi la un semn al celor doi lorzi, ieşi lăsînd pe regină şi pe însoţitoarea ei, împreună cu cei tijei ambasadori. Atunci regina, judecind că acea masă şi acel fotoliu erau pregătite pentru dînsa, se duse să se

aşeze. Pe urmă, după cîteva clipe, întrerupînd chiar ea tăcerea mai tristă decît orice vorbe ar fi auzit:

— Milorzi, zise, vedeţi că vă aştept; ceea ce aveţi a-mi spune este oare aşa de înspăimîntător încît doi oameni de război aşa de renumiţi, ca lordul Lind- say şi lordul Ruthwen să se îndoiască vreo clipă de-a vorbi ?

— Doamnă, răspunse Ruthwen, ştii bine că nu sînt dintr-o familie care să se înjosească vreodată pentru a-şi împlini o datorie, oricît de grea ar fi ; pe lingă aceasta, sperăm că te-a pregătit captivitatea dumitale a auzi ceea ce avem a-ţi spune din partea consiliului secret.

— Consiliul secret! zise regina ; şi cu ce drept, el, care este instituit de mine, lucrează fără mine ? Nu-mi pasă, aştept acest mesaj şi presupun că e vreo petiţie prin care îmi cere îndurarea în favoarea oamenilor ce au cutezat să atingă o putere pe care o primisem de la Dumnezeu.

— Doamnă, răspunse Ruthwen care părea că se însărcinase cu rolul cel obositor de orator, pe cînd Lindsay, mut şi nerăbdător, lustruia minerul lungii sale spade, îmi vine cu greu să te mai dezamăgesc şi în privinţa aceasta, nu vin să cer îndurarea dumitale, din contra, vin a-ţi înfăţişa iertarea consiliului secret.

— Mie, milord, mie ? strigă Maria, nişte supuşi propun iertare reginei lor ? Oh ! Asta e un lucru aşa de nou şi aşa de ciudat, încît mă minunez mai mult decît mă supăr şi vă rog a urma, în loc de a vă opri aici, cum s-ar cuveni poate să fac.

— Şi mă voi supune cu atît mai bucuros, doamnă, urmă Ruthwen fără a se tulbura, că această iertare se dă numai cu anumite condiţii care sînt consemnate în aceste acte destinate a restabili liniştea statului, atît de

crud compromisă de greşelile ce vin a le îndrepta.

— Şi-mi va fi oare permis, milord, a citi aceste acte, sau trebuie să le semnez cu ochii închişi, întemeiată pe încrederea acelora ce mi le înfăţişează ?

— Nu, doamnă, răspunse Ruthwen, consiliul secret doreşte, din contra, să le iei la cunoştinţă, căci trebuie să le semnezi liberă.

— Citeşte-mi dar aceste acte, milord, căci această citire trebuie să fie una din funcţiunile cele stranii pe care le-ai primit.

Lordul Ruthwen luă una dintre hîrtiile pe care le ţinea în mînă şi citi cu obişnuita sa nepăsare, cele următoare :

Chemată din frageda mea juneţe la guvernarea regatului, la coroana Scoţiei, mi-am pus. toate grijile în privinţa administrării, dar am intim- pinát atitea greutăţi şi osteneli, încît minţile nu-mi mai sînt aşa libere şi puterile aşâ de mari spre a mai putea duce greutatea afacerilor statului. Prin urmare, fiindcă favoarea cerească ne-a dat un fiu, pe care dorim a-l vedea purtînd, pe cit încă trăim, coroana ce i se cuvenea prin drept de naştere, am hotărît a demisiona' şi demisionăm în favoarea sa irrin aceste acte, liberă şi de bună voie, de toate drepturile noastre la coroana şi la guvernul Scoţiei, dorind să se urce chiar îndată pe tron, ca şi cum ar fi chemat de moartea noastră naturală şi nu de efectul- propriei noastre dorinţe ; şi ca să aibă abdicarea noastră tun efect mai complet şi mai solemn, ca nimeni să nu poată pretinde cauza de neştiinţă, dăm depline puteri credincioşilor noştri veri, lorzii Lindsay de Byres şi Williams Ruthwen, a se înfăţişa în numele nostru, înaintea nobilimii, clerului şi

burghezilor din Scoţia, pe care îi vor convoca în adunare la Stirling, şi a renunţa acolo, în public şi cu solemnitate din partea noastră, la toate drepturile noastre la coroana şi la guvernarea Scoţiei.

Semnată liber şi ca o mărturie a uneia din voinţele noastre regale din urmă, în castelul nostru de la Lochleven, în iunie 1567. Locul zilei era alb.

Se făcu o clipă de tăcere după această citire, pe urmă :

— Ai auzit, doamnă ? întrebă Ruthwen.

— Da, răspunse Maria Stuart, da, am auzit nişte vorbe rebele pe care nu le-am înţeles şi am crezut că urechile mele, pe care se încearcă de cîtva timp a le obişnui cu un limbaj straniu, mă înşeală şi am crezut aceasta pentru onoarea dumneavoastră, milord Williams Ruthwen şi milord Lindsay de Byres.

— Doamnă, răspunse Lindsay, pierzîndu-şi răbdarea după o tăcere de atîta timp, onoarea noastră n-are nimic a face cu părerea unei femei care n-a ştiut a o priveghea aşa de bine pe a sa.

— Milord ! zise Melvil încercînd să-l oprească.

— Lasă~l să zică, Robert, răspunse regina, avem în conştiinţa noastră un pieptar tot aşa de bine că

lit ca acela cu care e aşa de inţelepteşte' investit milordul Lindsay, deşi, spre ruşinea dreptăţii, nu. mai avem paloş. Urmează, milord, adăugă regina întorcîndu-se către lordul Ruthwen, asta e tot ce vor' supuşii mei de la mine ? O dată şi o semnătură ? Ah !. E prea puţin fără îndoială şi această a doua hîrtie, pe care ai ţinut-o ca să păstrezi rîndul, cu prinde fără îndoială vreo cerere mai greu de acordat decît a lăsa unui copil abia de un an o coroană care mi se cuvine cu drept de naştere şi a-mi da sceptrul ca să iau o furcă.

— Cealaltă hîrtie, răspunse Ruthwen fără a se speria de tonul cel plin de batjocură amară pe care îl luase regina, este actul prin care graţia voastră confirmă hotărîrea consiliului secret, care a numit pe fratele dumitale prea iubit, conte de Murray, regent al regatului.

. – Cum ? zise Maria, consiliul secret cugetă că . are trebuinţă de confirmarea mea pentru un act aşa de puţin însemnat ? Iar iubitul meu frate, ca să poată purta acest titlu fără remuşcare, are trebuinţă ca eu să-i adaug alta nouă pe lîngă acela de conte de Mar şi de Murray pe care i le-am mai dat ? Dar nu se poate vedea purtare mai respectuoasă şi mai atingătoare, şi n-aş avea nici un drept a mă plînge. Milorzi, urmă regina sculîndu-se şi schimbînd tonul, întoarceţi-vă către cei ce v-au trimis şi spu- neţi-le că lă asemenea cereri, Maria Stuart n-are nici un răspuns de dat.

— Ia seama, doamnă, răspunse Ruthwen, căci ţi- am spus, că numai cu aceste condiţii ţi se poate acorda iertarea.

— Şi de voi refuza această iertare generoasă, întrebi! Maria, ce se va întîmpla ?

— Nu pot prejudeca vreun arest, doamnă, dar graţia voastră cunoaşte destul legile şi mai vîrtos istoria Scoţiei şi Angliei, ca să ştie că omorul şi adulterul sînt crime pentru care multe regine au fost pedepsite cu moartea.

— Şi pe ce probe ar întemeia cineva o asemenea acuzaţie, milord ? lartă-mă pentru stăruinţa mea care-ţi ia un timp preţios, dar sînt destul de interesată de acest lucru înеît îmi poate ierta cineva o asemenea întrebare.

— Proba, doamnă, răspunse Ruthwen, este numai una, o ştiu ; dar aceasta este de netăgăduit, e rapida căsătorie a văduvei asasinatului, cu capul asasinilor, şi scrisorile ce ne-au fost date de lacob de Balfur, care probeazii că culpabilii îşi uniseră inimile adultoare pînă a nu le fi iertat a-şi uni mîinile însîngerate.

— Milord, strigă regina, ai uitat o oarecare cină dată într-o circiumă a Londrei de însuşi acest Both- well, acestor nobili care îl tîrăsc astăzi ca adulter şi omorîtor ; ai uitat că în urma acestei cine şi chiar pe masa care fusese dată, fu semnat un înscris pentru invitarea acestei femei căreia îi face-ţi astăzi o crimă pentru iuţeala noii sale nunţi, ca să părăsească doliul de văduvă spre a se îmbrăca în rochia de mireasă ? Căci dacă aţi uitat aceasta, milorzi, ceea ce n-ar face onoare nici cumpătării voastre nici memoriei voastre, m-aş însărcina eu de-a vă aduce aminte, eu care n-am uitat-o şi poate, căutînd bine am afla în numărul semnăturilor numele lui Lind- say de Byres şi al lui Williams Ruthwen. O, nobile I-Ierris, strigă Maria, loiale lacob Melvil, numai voi singuri aveaţi dreptate cînd cădeaţi la picioarele mele rugîndu-mii să nu fac această

căsătorie, care, acum o văd bine, era numai o cursă întinsă unei femei fără ştiinţă, de nişte consilieri perfizi şi de nişte domni rebeli.

— Doamnă, strigă Ruthwen începînd cu toată nepăsarea lui cea rece a se aprinde şi el, pe cînd Lindsay da nişte semne încă şi mai zgomotoase şi mai puţin echivoce de nerăbdare, doamnă, toate vorbele acestea se depărtează de ţinta noastră, întoar-

ce-te deci la această ţintă, te rog, şi spune dacă asigurindu-sc viaţa şi onoarea dumitale, consimţi a demisiona din tronul Scoţiei ?

— Şi ce garanţii voi avea că propunerile ce mi le faceţi aici vor fi împlinite ?

— Cuvîntul nostru, doamnă, răspunse cu mîndrie Ruthwen.

— Cuvîntul vostru, milord, e o garanţie foarte uşor de dat cînd uită cineva aşa de curînd semnătura sa ; n-aveţi oare vreo bagatelă a o alătura pe lingă acest cuvînt ca să mă faceţi mai liniştită decît atît cît aş putea fi ?

— Destul, Ruthwen, destul, strigă Lindsay, nu vezi că de o oră această femeie răspunde numai prin insulte la toate propunerile noastre ?

— Da, să plecăm, zise Ruthwen, şi te vei ţine •singură de rău, doamnă, în ziua cînd se va rupe firul ce ţine sabia atîrnată asupra capului dumitale.

— Milorzi, strigă Melvil, milorzi, în numele cerului, puţină răbdare şi iertaţi aceleia care, obişnuită a comanda, e acum totdeauna silită a se supune.

— Ei bine ! zise Lindsay întorcîndu-se, rămîi atunci lingă dînsa şi încearcă a obţine prin vorbele dumitale

aurite ceea ce refuză la cererea noastră franc şi loială. Intr-un sfert de oră ne vom întoarce,, intr-un sfert de oră să-i fie răspunsul gata !

La aceste vorbe, cei doi seniori ieşiră, lăsindu-I pe Melvil cu regina şi se putură număra paşii lor după zgomotul ce-l făcea spada cea mare a lui. Lindsay răsunînd pe fiecare treaptă a scării.

Abia rămaseră singuri şi Melvil se aruncă la picioarele reginei.

— Doamnă, îi zise el, ziceai adineauri că lordul Herris şi fratele meu dăduseră maiestăţii voastre un sfat pe care îţi pare rău că nu l-ai urmat ; ei bine 1 Doamnă, cugetă la acela pe care ţi-l dau eu, căci e mai important decît celălalt, căci îţi va părea rău cu mai multă amărăciune dacă nu îl vei asculta. Ah ! Nu ştii ce se poate întimpla, nu-ţi trece prin minte ce-ar fi în stare să facă fratele dumitale.

— Mi se pare cu toate acestea, răspunse regina, că în privinţa asta mi-a spus tot ce are de făcut şi ce are să facă mai mult din ceea ce n-a făcut ? Un, proces public ! Oh ! E tot ceea ce-i cer, numai să. mă lase a mă arăta şi vom vedea care judecători vor cuteza a mă condamna.

— Apoi iată de ce se vor feri ei, doamnă ; căci ar trebui să fie nebuni, cînd te ţin în acest castel

singuratic, sub paza inamicilor dumitale, avînd numai pe Dumnezeu de martor, care răzbună crima, dar care nu o previne. Adu-ţi aminte, doamnă, ceea ce a zis Machiavel: Niciodată mormîntul unui rege nu e • departe de închisoarea sa. Eşti dintr-o familie unde moare cineva tînăr, doamnă şi mai totdeauna de o moarte fatală; doi din strămoşii dumitale au pierit de sabie şi unul de venin.

— Oh •! Dacă moartea ar fi rapidă şi uşoară, strigă Maria, da, aş primi-o ca o plată a greşelilor mele, căci, atunci cînd sînt mîndră comparîndu-mă cu Melvil, sînt umilită cînd mă judec: pe nedrept sînt acuzată că am luat parte la moartea lui Darnley, dar cu drept sînt condamnată că l-am luat de soţ pe Bothwell.

— Timpul trece, doamnă ! Timpul trece, strigă Melvil uitîndu-se la nisipul care măsura timpul. Vor reveni, îndată vor fi aici şi de această dată, trebuie să le dăm un răspuns. Ascultă, doamnă, şi cel puţin trage* folosul putincios din starea în care te afli. Aici te afli singură cu o femeie, fără amici, fără gardă, fără putere : o abdicare semnată într-o asemenea împrejurare nu va părea niciodată poporului că a fost cu voia dumitale dată, deci se va crede totdeauna că a fost smulsă eu sila, şi dacă va trebui, doamnă, dacă va veţi ziua ca să poată preţui o mărturie, ei bine, atunci, vei avea doi martori pentru siluirea ce ţi s-a făcut: unul va fi Maria Seyton iar celălalt, adăugă el cu un glas încet şi uitîndu-se cu nelinişte împrejur, celălalt va fi Ro- bert Melvil.

Abia zise aceste vorbe şi se auziră din nou pe scară paşii celor doi lorzi care se întorceau pînă a nu fi trecut încă bine sfertul de oră. Un moment după aceea, uşa se deschise şi Ruthwen se arătă urmat de'Lindsay al cărui cap se vedea pe deasupra umărului său.

— Doamnă, zise Ruthwen, iată-ne întorşi ; graţia voastră e hotărîtă ? Venim să ne dai răspunsul.

— Da, zise Lindsay, dîndu-l la o parte pe Ruthwen care-i astupa drumul, şi înaintînd spre masă : da, un răspuns curat, hotărît, pozitiv şi fără vreo cugetare ascunsă.

— Ceri prea mult, milord, zise regina. Abia ai avea dreptul a aştepta aceasta de la mine dacă aş fi departe de aici şi înconjurată de supuşii mei, dar între zidurile acestea, în dosul acestor drugi de fier, în fundul acestei fortăreţe, chiar dacă v-aş zice că semnez de bună voie, tot nu m-aţi crede. Dar ce-mi pasă, vreţi semnătura mea ; ei bine ! Vă voi da-o ; Melvil, dă-mi pana.

— Sper, cu toate acestea, zise lordul Ruthwen, că graţia voastră nu cugetă vreodată să tragă vreo urmare din poziţia în care se află spre a protesta în contra a ceea ce urmează să facă ?

Regina se şi aplecase pentru a semna. Ea pusese chiar mîna pe hîrtie cînd lordul Ruthwen îi zise aceste vorbe. Dar abia le zise, şi ea se sculă cu mîn- drie şi lăsînd pana să-i cadă zise :

— Milord, adineauri îmi cereai numai o abdi- care curată şi simplă şi eram să o semnez, dar

dacă va fi adăugat la abdicarea mea că mă lepăd de buna mea voinţă şi judecîndu-mii nedemnă de tronul Scoţiei, n-aş face aceasta pentru toate cele trei coroane unite ce mi s-au furat una după alta.

— Ia seama, doamnă, strigă lordul Lindsay, apu- cînd pumnul reginei cu mănuşa sa de fier şi strîn- gîndu-l cu toată puterea mîinii sale, ia seama, căci ne vom ieşi din răbdări şi am putea ca în cele din urmă să rupem ceea ce nu vrea să se îndoiască.

Regina rămase în picioare deşi obrazul i se înflăcăra, nu zise nici o vorbă şi nu făcu nici o mişcare, decît ochii ei se aţintiră cu-n dispreţ aşa de mare asupra ochilor grosolanului baron, încît acesta, plin de ruşine pentru necazul de care fusese cuprins, lăsă mîna pe care o apucase şi făcu un pas înapoi. Atunci, ridicînd mîneca de la rochia sa şi arătînd urmele cele vinete pe care i le făcuse mănuşa de fier a lordului Lindsay pe braţ, zise ambasadorilor :

— Iată ce aşteptam, milorzi, şi nimic nu mă mai opreşte a semna ; da, abdic de bună voie tronul şi coroana Scoţiei şi iată proba că voinţa mea n-a fost silită.

La aceste vorbe, luă pana şi semnă repede cele două acte, le dădu lordului Ruthwen şi făcînd un salut plin de demnitate, se retrase încet în camera sa, însoţită de Maria Seyton. Ruthwen o urmă cu ochii şi după ce dispăru :

— Nu-mi pasă, zise el, a semnat, şi cu toate că mijlocul pe care l-ai întrebuinţat, Lindsay, este aşa de neobişnuit în diplomaţie, se vede că e tot energic.

— Nu glumi, Ruthwen, zise Lindsay, căci e o fiinţă

nobilă şi dacă aş fi cutezat, m-aş fi aruncat la picioarele ei spre a-mi cere iertare.

—■ Mai este încă timp, răspunse Ruthwen, şi Maria, în starea în care se află, nu va fi aspră pentru dumneata : poate va fi hotărîtă a apela la judecata, lui Dumnezeu ca să-i arate inocenta şi atunci, un campion ca dumneata ar putea prea uşor să schimbe faţa lucrurilor.

— Nu glumi, Ruthwen, zise încă o dată Lindsay cu mai multă iuţeală decît înainte, căci dacă aş fi. avut convingerea despre inocenţa sa, pe cit sînt eu convins despre crima sa, îţi spun că nimeni n-ar fi atins un fir din capul ei ; nici chiar regentul.

.— Drace ! Milord, zise Ruthwen, nu te ştiam, aşa de impresionabil la un glas dulce şi la un ochi- plin de lacrimi, cunoşti istoria lăncii lui Achile- care vindeca numai cu rugina sa rănile ce le făcea cu tăişul său : fă ca dînsul, milord, fă.

— Destul, Ruthwen, destul, răspunse Lindsay, semeni cu un pieptar din oţel de Milano, care e de- trei ori mai strălucitor decît o armură din fier de Glasgow, dar care e totodată de trei ori mai tare : ne cunoaştem amîndoi, Ruthwen, aşadar să lăsăm batjocurile sau ameninţările ; destul, crede-mă,. destul.

Şi, după aceste vorbe, lordul Lindsay ieşi cel dinţii, urmat de Ruthwen şi de Melvil, întîiul cu capul în sus şi luînd un aer de indiferenţă neruşinată, al doilea, cu fruntea plecată şi fără a încerca a-şi ascunde întipărirea dureroasă pe care i-o făcuse această scenă.

Regina nu ieşi din camera ei înainte de a se însera, cînd veni să-şi ia locul la fereastra ce da dea

supra lacului. La ora obişnuită ea văzu strălucind în căscioara de la Kinross lumina ce de aici înainte era singura ei speranţă. O lună întreagă ea nu avu altă mîngîiere decît revăzînd-o în toate nopţile, fixă şi credincioasă.

SFlRŞITUL VOLUMULUI UNU

Consilier editorial : SORIN-DRAGOŞ ANDREI

Redactor : AL. ANDREI

Tiparul executat sub

comanda nr. 696
la I. P. „Filaret", str. Fabrica de chibrituri
nr. 9—11. Bucureşti, 1992

România

COIECTIA AUTORI CELEBRI

Unul dintre cele mai tragice destine regale din istorie

ISBN 973-95899-0-1

ISBN 973-95899-l-x (vol. I) Vol. I-II lei 595